

HORACIO FLACO, Quinto

[Obra selecta]

Quinti Horatii Flacci Opera / denovo emendata. -- Venetiis : Sumptb.

Hered. Nicolai Pezzana, 1776

[6], 234 p., A-K12 ; 12°

Port. con orla tip.

I. Título

R-4988 Enc. perg., deteriorada

it
 t,
 in
 a-
 &
 b-
 ne
 tia

quod in ipsa expresse cauetur,
 cipationem, vel quoad prorr
 mini: & tunc incipiet lex habere
 ctum irritandi eo modo, quo l
 cuit. Hæc omnia per se pertinet
 in huiusmodi staudum in ordina
 luntati legislatoris in ipsi legibus

ARTICVLVS

ff
*Vtrum possit aliquandò
 irritatio actus, quem lex
 esse iubet?*

SVMMA RI VM.

1. **P**luribus modis impediri po
 ctus, quotiescumque lex
 diante sententia iudicis.
2. Primo si actus sit occultus.
3. Secundo ex consensu partium.
4. Tertio, quia cum effectu non irr

VOTIES
 lex irr
 media

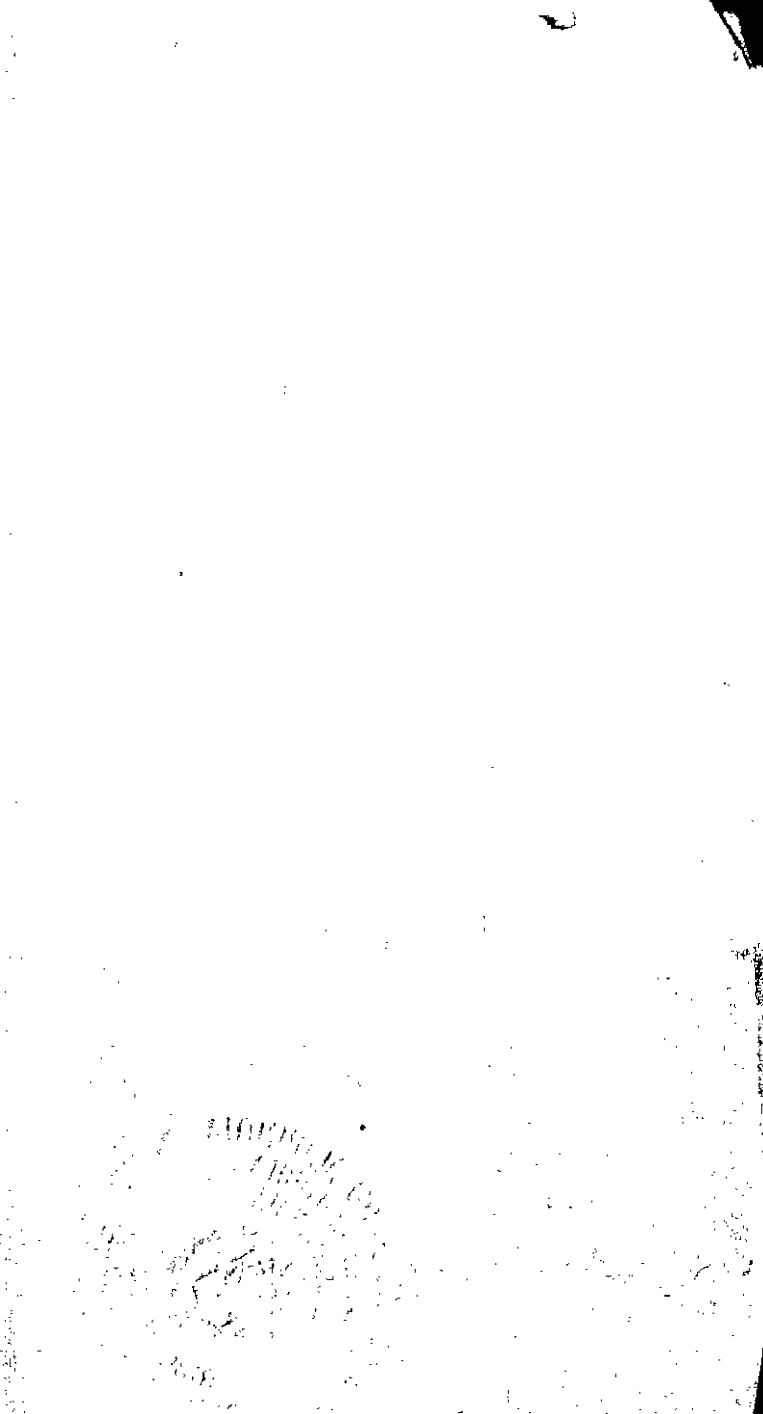
QUINTI
HORATII
FLACCI
OPERA
DENVO EMENDATA.

VENETIIS,
Sumptib. Hered. Nicolai Pezzana.

MDCCLXXVI.

R_ 100 0 22

V I T A

Q. H O R A T I I

F L A C C I

E vetusto codice Bland. descripta.

QUINTUS HORATIUS Flaccus Venusinus, patre, ut ipse quidem tradit, libertino & exactionum coactore, ut vero creditum est, saltamentario, cum illi quidam exprobrasset in altercatione: Quoties ego vidi patrem tuum brachio se emurgentem? Bello Philippensi excitus a M. Bruto Imperatore, tribunus militum meruit: victisque Partibus venia impetrata, scriptum Quæstorium comparavit. Ac primo Mæcenati, mox Augusto in gratiam insinuat, non mediocrem in amborum amicitia locum tenuit. Mæcenat quantopere eum dilexerit, satis demonstratur illo ex epigrammate.

Ni te visceribus meis Horati

Plus jam diligo, tu tuum sodalem

Mimo me videas strigiosiore.

Sed multo magis extremis Esquiliis tali ad Augustum elogio,

Horatii Flacci, ut mei, esto memor.

Augustus epistolarum quoque ei officium obtulit, ut hoc ad Mæcenatem scripto significat: Ante ipse sufficiebam scribendis epistolis amicorum, nunc occupatissimus, & infirmus, Horatium nostrum te cupio adducere. Veniet igitur ab ista parasitica mensa ad hanc regiam, & nos in epistolis scribendis adjuvabit. Ac ne recusanti quidem aut succensuit quicquam, aut amicitiam suam suggerere desist. Exstant epistolæ, e quibus argumenti gratia, pauca subjeci. Sume tibi aliquid juris apud me, tanquam si convictor mihi fueris: recte enim, & non temere feceris, quoniam is usus mihi tecum esse volui, si per valetudinem tuam fieri possit. *Et rursus:* Tui qualem habeo memoriam, poteris ex Septimio quoque nostro audire: nam incidit ut illo coram fieret a me tui mentio ut. Neque enim

si tu superbus amicitiam nostram spreveris, ideo nos quoque ἀνδριπρὸςμεν Præterea saepe cum inter alios locos purissimum penem, & homuncionem lepidissimum appellat, unaque & altera liberalitate locupletavit. Scripta quidem ejus usque adeo probavit, mansuraque perpetuo existimavit, ut non modo sæculare carmen componendum injunxerit, sed & Vindelicam victoriam Tiberii, Drusique privignorum suorum: eumque coegerit propter hoc, tribus Carminum libris ex longo intervallo quartum addere: Post sermones vero lectos quosdam, nullam sui mentionem habitam ita sit questus: Iratum me tibi scito, quod non in plerisque ejusmodi scriptis mecum potissimum loquaris. An vereris ne apud posteros infame tibi sit, quod videaris familiaris nobiscum? Expressitque Eclogam, cujus initium est:

*Cum tot sustineas, & tanta negotia solus
Rex Italas armis tuteris, moribus ornes,
Legibus emendes, in publica commoda precem,
Si longo sermone morer tua tempora Cæsar.*

Habitu corporis brevis fuit, atque obesus: qualis & a semetipso in Satyris describitur, & ab Augusto hac epistola: Pertulit ad me Dionysius libellum tuum, quem ego (ne accusem brevitatem) quantuluscumque est, boni consulo. Vereri autem mihi videris ne majores libelli tui sint quam ipse es, sed tibi statura deest, corpusculum non deest. Itaque licebit in sextariolo scribas, cum circuitus voluminis tui sit ὑγιδέσματος, sicut est ventriculi tui. Ad res Veneretas intemperantior traditur. Nam speculato cubiculo scorta dicitur habuisse disposita, ut quocumque respexisset, ibi ei imago coitus referretur. Vixit plurimum in secessu ruris sui Sabini, aut Tiburtini: domusque ejus ostenditur circa Tiburti luculum. Venerunt in manus meas & Elegi sub ejus titulo, & Epistola prosa oratione quasi commendans se Mæcenati: sed utraque falsa puto. Nam Elegi vulgares, Epistola obscura: quo vitio minime tenebatur. Natus est vi. id. Decembris, L. Cotta, & L. Torquato Consulibus. Decessit v. Kal. Decemb. C. Mario Censorino, & C. Asinio Gallo Coss. post nonum, & quinquagesimum annum, herede Augusto palam
nun-

nuncupato, cum urgente vi valetudinis non sufficeret ad obfignandas testamenti tabulas. Humatus, & conditus est extremis Esquiliis juxta Mæcenatis tumulum.

*Ejusdem Horatii vita, in eodem codice
aliter descripta.*

Quintus Horatius Flaccus libertino patre natus in Apulia, cum parente in Sabinos commigravit, quem cum pater puerum Romam misisset in ludum litterarium, parcissimis eruditus impensis, angustias patris vicit ingenio, coluitque adolescens Brutum, sub quo tribunus militum civili bello militavit: captusque a Cæsare post multum tempus, beneficio Mæcenatis non ipsum servatus, sed etiam in amicitiam receptus est; quapropter Mæcenati, & Augusto in omnibus scriptis suis venerabiliter assurgit. Scripsit autem Carminum lib. iv. Epodon i. Carmen Sæculare. Sermorum lib. II. Epistolarum II. De arte poetica I. Commentari sunt illum Porphyrio, Modestus, Helenius Acron. Omnium autem optime Acron.

TESTIMONIA

de Scriptis

HORATII.

M. Fabius Quintilianus

De Lyricis Horatii.

AT LYRICORUM idem Horatius fere solus legi dignus. Nam & insurgit aliquando, & plenus est jucunditatis, & gratia, variis figuris, & verbis felicissime audax.

De iisdem Petronius.

Praterea curandum est, ne sententiae emineant extra corpus orationis expressae, sed intextio verbis colore niteant. Homerus testis, & Lyrici, Romanusque Virgilius, & Horatii curiosa felicitas.

De Satyris Quintilianus.

SATYRA quidem tota nostra est: in qua primus insignem laudem adeptus est Lucilius, qui quosdam ita debitos sibi adhuc habet amatores, ut eum non ejusdem modo operis auctoribus, sed omnibus poetis praeferre non dubitent. Ego quantum ab illis, tantum ab Horatio dissentio, qui Lucilium fluere letulentum, & esse aliqui, quod tollere possis, putat. Multo est tersior, ac purus magis Horatius, & ad notandos hominum mores praecipuus.

De iisdem auctor libri De causis corruptae eloquentiae.

Sed vobis utique versantur ante oculos, qui Lucilium pro Horatio, & Iuvenium pro Virgilio laudant.

Idem de Auctore.

EXigitur enim jam ab oratore etiam poeticus decor: non Aetii, aut Pacuvii veterino inquinatus, sed ex Horatii, & Virgilii, & Lucani sacrocratio prolatus.

Q HO-

Q. HORATII
FLACCII
CARMEN
LIBER I.
ODE I.

*Alios aliis rebus duci: se lyricorum versuum
studio teneri.*

MÆcenæ atavis edite regibus,
O & præsidium, & dulce decus meum.
Sunt, quos curriculo pulverè Olympicū
Collegisse juvat, metaque fervidis
Evitata rotis, palmaque nobilis
Terrarum dominos evehit ad Deos.
Hunc, si mobilium turba Quiritum
Certat tergeminis tollere honoribus:
Illum, si proprio condidit horreo
Quicquid de Libycis verritur areis,
Gaudentem patrios findere sarculo
Agros, Attalicis conditionibus
Numquam dimoveas, ut trabe Cypria
Myrtoum pavidus nauta secet mare.
Luctantem Icaris fluctibus Africum
Mercator metuens, otium, & oppidi
Laudat rura sui: mox reficit rateis
Quassas, indocilis pauperiem pati.
Est qui nec veteris pocula Massici,
Nec partem solido demere de die
Spernit, nunc viridi membra sub arbutu
Stratus, nunc ad aquæ lene caput facit
Multos castra juvant, & lituo tubæ
Permissus sonitus, bellaque matribus
Detestata. Manet sub Jove frigido

Venator, teneræ conjugis immemor:
 Seu visa est catulis cerva fidelibus,
 Seu rupit tereteis Marsus aper plagas.
 Me doctarum hederæ præmia frontium
 Dis miscent superis: me gelidum nemus,
 Nympharumque leves cum Satyris chori
 Secernunt populo: si neque tibias
 Euterpe cohibet, nec Polymnia,
 Lesboum refugit tendere barbiton.
 Qued si me Lyricis vatibus inferes,
 Sublimi feriam sidera vertice.

AD AUGUSTUM CÆSAREM.

O D E II.

*Deos omnes iratos esse Romanis ob Cæsaris cadem:
 unam imperii spem in Augusto constitutam.*

JAm fatis terris nivis, atque diræ
 Grandinis misit pater, & rubente
 Dexterâ sacras jaculatus arceis

Terruit urbem:

Terruit genteis, grave ne rediret
 Saculum Pyrrhæ, nova monstra questæ,
 Omne cum Proteus pecus egit altos

Visere monteis.

Piscium & summa genus hæsit ulmo,
 Nota quæ sedes fuerat columbis;
 Et superjecto pavida natarunt

Æquore damæ.

Vidimus flavum Tiberim, retortis
 Litore Etrusco violenter undis,
 Ire dejectum monumenta regis,

Templaque Vestæ:

Illæ dum se nimium querenti
 Jactat ultorem, vagus, & sinistra
 Labitur ripa, Jove non probante,

Uxorius annis.

Audiet, civeis acuisse ferrum,
 Quo graves Persæ melius perirent.

Audiet pugnas, vitio parentum

Rara juvenus.

Quem vocet divum populus, ruentis

Imperi rebus? prece qua fatigent

Virgines sanctæ minus audientem

Carmina Vestam?

Cum dabit parteis scelus expiandi

Jupiter? tandem venias precamur,

Nube candentis humeros amictus

Augur Apollo.

Sive tu mavis Erycina ridens,

Quam Jocus circumvolat, & Cupido,

Sive neglectum genus, & nepotes

Respicias auctor.

Heu nimis longo satiate ludo,

Quem juvat clamor, galeæque leves,

Acer & Mauri peditis cruentum,

Vultus in hostem,

Sive mutata juvenem figura,

Ales in terris imitatis, almae

Filius Majæ, patiens vocari

Cæsaris ultor.

Serus in cælum redeas, diuque

Latus inter sis populo Quirini:

Neve te nostris vitiis iniquum

Ocyor aura

Tollat. Hic magnos potius triumphos,

Hic ames dici pater, atque princeps,

Neu finas Medos equitare inultos,

Te duce, Cæsar.

IN VIRGILIUM ATHENAS PROFICI-

SCENTEM. O D E III.

Secundam ei navigationem precatur: deinde occasionem nactus, hominum audaciam detestatur.

Sic te diva potens Cypri,

Sic fratres Helenæ, lucida sidera,

Ventorumque regat pater,

Obstrictis aliis, præter Jagypa :
 Navis, quæ tibi creditum
 Debes Virgilium, finibus Atticis
 Reddas incolumem precor:
 Et serves animæ dimidium meæ.
 Illi robur, & as triplex
 Circa pectus erat, qui fragilem truci
 Commisit pelago ratem
 Primus, nec timuit præcipitem Africum
 Decertatem Aquilonibus,
 Nec tristes Hyadas, nec rabiem Noti :
 Quo non arbiter Adriæ
 Major, tollere seu ponere vult freta.
 Quem mortis timuit gradum,
 Qui siccis oculis monstra natantia,
 Qui vidit mare turgidum, &
 Infantis scopulos Acroceraunia?
 Nequicquam Deus abscidit
 Prudens Oceano dissociabili
 Terras; si tamen impiæ
 Non tangenda rates transiliunt vada.
 Audax omnia perpeti
 Gens humana, ruit per vetitum nefas.
 Audax Japeti genus
 Ignem fraude mala gentibus intulit.
 Post ignem ætheria domo
 Subductum, macies, & nova febrium
 Terris incubuit cohors :
 Semotique prius tarda necessitas
 Lethi corripuit gradum.
 Expertus vacuum Dedalus aera
 Pennis non homini datis.
 Perrupit Acheronta Hercules labor.
 Nil mortalibus arduum est.
 Cælum ipsum petimus stultitia; neque
 Per nostrum patimur scelus
 Iracunda Jovem ponere fulmina :

AD L. SEXTIUM CONSULAREM.

O D E IV.

Adventu veris, & communi moriendi conditione proposita, hortatur ad voluptates.

Solvitur acris hiems grata vice veris, &
Favoni;

Trahuntque siccas machinae carinas.

Ac neq; jã stabulis gaudet pecus, aut arator ignis
Nec prata canis albicant pruinis:

Jam Cytherea choros ducit Venus, immi-
nente Luna,

Junctæque Nymphis Gratiæ decentes
Alternò terrã quatiunt pede, dũ graveis Cyclopũ
Vulcanus ardens urit officinas.

Nũc decet aut viri nitidũ caput impedire mirto
Aut flore, terræ quem ferunt soluta.

Nunc & in umbrosis Fauno decet immolare lucis.
Seu poscat agnam, sive malit hœdum.

Pallida morse quo pulsat pede pauperũ tabernas,
Regumque turreis: o beate Sexti,

Vitæ summa brevis spẽ nos vetat inchoare longã.

Jam te premet nox, famulaque manus,
Et domus exilis Plutonia: quo simul mearis,
Nec regna vini sortiëre talis,

Nec tenerum Lycidã mirabere, quo calet juvẽtus
Nunc omnis, & mox virgines tepebunt.

AD PYRRHAM. ODE V.

*Miseros esse, qui illius amore teneantur, se
ex eo, tanquam e naufragio, enataffe.*

Quis multa gracilis te puer in rosa
Perfusus liquidis urget odoribus
Grato, Pyrrha, sub antro?

Cui flavam religas comam

Simplex munditiẽ? heu, quoties fidem,
Mutatosque deos flebit, & asperz

Nigris æquora ventis

Emirabitur insolens,

Qui nunc te fruitur credulus aurea:

Qui semper vacuum, semper amabilem

Sperat, nescius auræ

Fallacis. Miseri, quibus

Intentata nites! Me tabula facer

Votiva paries indicat, uvida

Suspendisse pptenti

Vestimenta maris deo.

AD VISPANIUM AGRIPPAM. ODE VI.

*Velle ab eo gesta a Varro cantatum iri: se
conviviis tantum, & amoribus describendis
aptum esse.*

Scriberis Varro fortis, & hostium

Victor, Mæonii carminis alite,

Quam rem cumque ferox navibus, autequis

Miles te duce gesserit.

Nos, Agrippa, neque hæc dicere, nec gravem

Pelidæ stomachum cedere nescii,

Nec cursus duplicis per mare Ulyssæi,

Nec favam Pelopis domum.

Conamur tenues grandia: dum pudor,

Imbellisque lyræ musa potens vetat

Laudes egregii Cæsaris, & tuas

Culpa deterere ingeni.

Quis Martem tunica testum adamantina

Digne scripserit? aut pulvere Troico

Nigrum Merionem? aut ope Palladis

Tydidem superis parem?

Nos convivia, nos prælia virginum

Sectis in juvenes unguibus acrium

Cantamus vacui: sive quid urimur,

Non præter solitum leves.

AD MUNATIUM PLANCUM
CONSULAREM. ODE VII.

*Alias aliis: sibi Tiburtinam regionem placere.
Cohortatio ad voluptates.*

L Audabunt alii clarâ Rhodon, aut Mytilenê:
Aut Ephesum, bimarivæ Corinthi
Menia: vel Baccho Thebas, vel Apolline Delphos
Insigneis, aut Thessala Tempe.
Sunt quibus unum opus est, intactæ Palladis urbē
Carmine perpetuo celebrare, &
Undique decerptam fronti præponere olivam.
Plurimus in Junonis honorem,
Aptum dicit equis Argos, diteisque Mycenæ.
Me nec tam patiens Lacedæmon,
Nec tam Larissæ percussit campus opimæ,
Quam domus Albunæ resonantis,
Et præceps Anio, & Tiburni lucus, & uda
Mobilibus pomaria rivis.
Albus ut obscuro detergit nubila cælo
Sæpe Notus, neque parturit imbreis
Perpetuos: sic tu sapiens finire memento
Tristitiam, vitæque labores
Molli, Plance, mero; seu te fulgentia signis
Castra tenent, seu densa tenebit
Tiburis umbra tui. Teucer Salamina, patremque
Cum fugeret, tamen uda Lyæo
Tempora populea fertur vinxisse corona,
Sic tristeis affatus amicos:
Quo nos cumque feret melior fortuna parente,
Ibimus o socii, comitesque.
Nil desperandū Teucro duce, & auspice Teucro.
Certus enim promisit Apollo,
Ambiguam tellure nova Salamina futuram.
O fortes, pejoraque passi
Mecum sæpe viri, nunc vino pellite curas:
Cras ingens iterabimus æquor,

C A R M I N U M
A D L Y D I A M.
O D E VIII.

Obscure juvenem quemdam, quem Sybarin vocat, ut amore perditum, & voluptatibus colliquefactum notat.

LYdia dic, per omneis
Te deos oro: Sybarin cur properes amando
Perdere? cur apricum

Oderis campum patiens pulveris, atque solis?
Cur neque militaris

Inter æquales equitet: Gallica nec lupatis
Temperet ora frenis?

Cur timet flavum Tiberim tãgere? cur olivum
Sanguine viperino

Cautius vitat? neque jam livida gestat armis
Brachia, sæpe disco,

Sæpe trans finem jaculo nobilis expedito?
Quid latet, ut marinæ

Filium dicunt Thetidis sub lacrimosa Trojæ
Funera, ne virilis

Cultus in cœdem, & Lycias proriperet catervas?

A D T H A L I A R C H U M.

O D E IX.

Hieme indulgendum voluptati.

Vides, ut alta stet nive candidum
Soracte: nec jam sustineant onus

Silvæ laborantes: geluque

Flumina constiterint acuto?

Dissolve frigus, ligna super foco

Large reponens: atque benignius

Deprome quadrimum Sabina,

O Thaliarche, merum diota.

Permitte divis cetera: qui simul

Stravere ventos æquore fervido

Deprælianteis, nec cupressi,

Nec veteres agitantur orni.

Quid sit futurum græ, fuge querere: &

Quem

L I B E R I.

Quem fors dierum cumque dabit, lucro
Appone: nec dulceis amores
Sperne puer, neque tu choreas.

Donec virenti canities abest
Morosa, nunc & campus, & areæ,
Lenesque sub noctem susurri
Composita repetantur hora:

Nunc & latentis proditor intimo
Gratus puellæ risus ab angulo,
Pignusque direptum lacertis,
Aut digito male pertinaci.

IN MERCURIUM. ODE X.

Mercuri facunde, nepos Atlantis,
Qui feros cultus hominum recentum
Voce formasti catus, & decoræ

More palestra:

Te canam magni Jovis, & deorum
Nuntium, curvæque lyre parentem,
Callidum, quicquid placuit, jocosum

Condere furto.

Te, boves olim nisi reddidisses
Per dolum amotas puerum minaci
Voce dum terret, viduus pharetra

Risit Apollo.

Quin & Atridas, duce te, superbos
Ilio dives Priamus relicto,
Thesalosque igneis, & iniqua Trojæ

Castra fefellit.

Tu pias latis animas reponis
Sedibus: virgaque levem coerces
Aurea turbam, superis deorum

Gratus, & imis.

A D L E U C O E N O N.

O D E XI.

Indulgendum voluptati, omiſſa futurorum cura.

TU ne quaſieris ſcite: (neſas) quem mi-
hi, quem tibi

Finem Diï dederint, Leuconoe: nec Babylonios
 Tentaris numeros, ut melius, quicquid erit, pati.
 Seu plureis hyemes, seu tribuit Jupiter ultimam:
 Quæ nunc oppositis debilitat pumicibus mare
 Tyrrhenum: sapias, vina liques; & spatio brevi
 Spem longâ refeces: dū loquimur, fugerit invida
 Ætas; carpe diem, quam minimū credula postero.

AD AUGUSTUM. ODE XII.

*Diis, heroibus, virisque aliquot claris lauda-
 tis, postremo commendat Augustum.*

Quem virum, aut heroa lyra, vel acri
 Tibia fumes celebrare Clio?
 Quem deum? cujus recinet jocosa

Nomen imago,

Aut in umbrosis Heliconis oris,
 Aut super Pindo, gelidove in Hæmo?
 Unde vocalem temere infecuta

Orphea silvæ,

Arte materna rapidos morantem
 Fluminum lapsus, celereisque ventos,
 Blandum, & auritas fidibus canoris

Ducere querens.

Quid prius dicam solatis parentis
 Laudibus, qui res hominum, ac deorum,
 Qui mare, & terras, variisque mundum

Temperat horis?

Unde nil majus generatur ipso,
 Nec viget quicquam simile, aut secundum:
 Proximos illi tamen occupavit

Pallas honores.

Præliis audax neque te filebo,
 Liber; & sævis inimica virgo
 Belluis: nec te, metuende certa
 Phœbe sagitta,

Dicam & Alciden, puerosque Leda,
Hunc equis, illum superare pugnīs
Nobilem, quorum simul alba nautis
Stella refulsit,

Defluit faxis agitated humor:
Concidunt venti, fugiuntque nubes:
Et minax (sic Di voluere) ponto
Unda recumbit.

Romulum post hos prius, an quietum
Pompili regnum memorem, an superbos
Tarquini fasceis, dubito, an Catonis
Nobile lethum.

Regulum, & Scauros, animæque magnæ
Prodigum Paulum superante Pœno,
Gratus insigni referam camæna,
Fabriciumque.

Hunc, & incomptis Curium capillis
Utilem bello tulit, & Camillum
Sæva paupertas, & avitus apto
Cum lare fundus.

Crescit, occulto velut arbor ævo
Fama Marcelli: micat inter omneis
Julium sidus, velut inter igneis
Luna minores.

Gentis humanæ pater, atque custos,
Orte Saturno, tibi cura magni
Cæsaris fatis data: tu secundo
Cæsare regnes.

Ille, seu Parthos Latio imminenteis
Egerit iusto domitos triumpho,
Sive subiectos Orientis oris
Seras, & Indos;

Te minor latum reget æquus orbem?
Tu gravi curru quaties Olympum:
Tu parum castis inimica mittes
Fulmina lucis.

C A R M I N U M
A D L Y D I A M.
O D E XIII.

Dolet sibi Telephum anteponi.

Cum tu Lydia Telephi
Cervicem roseam, cetera Telephi
Laudas brachia; va, meum
Fervens difficili bile tumet jecur.
Tunc nec mens mihi, nec color
Certa sede manent; humor & in genas
Furtim labitur, arguens
Quam lentis penitus macerer ignibus.
Uior, seu tibi candidos
Turpatunt humeros immodicæ mero
Rixæ: sive puer furens!
Impressit memorem dente labris notam.
Non, si me satis audias,
Speres perpetuum, dulcia barbare
Ludentem oscula, quæ Venus
Quinta parte sui nectaris imbuir.
Felices ter, & amplius,
Quos irrupta tenet copula, nec malis
Divulsus querimoniis,
Suprema citius solvet amor die.

IN BRUTUM, BELLUM CIVILE
PRÆPARANTEM. ODE XIV.

O Navis, referent in mare te novi
Fluctus: o quid agis? fortiter occupa
Portum: nonne vides, ut
Nudum remigio latus,
Et malus celeri saucius Africo,
Antennæque gemant, ac sine funibus
Vix durare carinæ
Possint imperiosius
Æquor? non tibi sunt integra linteæ;
Non Dii, quos iterum pressa voces malos
Quamvis Pontica pinus,
Silvæ filia nobilis,

Jactes, & genus, & nomen inutile.
 Nil pictis timidus navita puppibus
 Fidit. Tū, nisi ventis
 Debes ludibrium, cave.
 Neper sollicitum quæ mihi tædium,
 Nunc desiderium, curaque non levis,
 Interfusa nitentis
 Vites æquora Cycladas.

NEREI VATICINIUM DE RUINA
 TROJÆ. ODE XV.

P Astor cum traheret per freta navibus
 Idæis Helenam perfidus hospitam;
 Ingrato celereis obruit otio
 Ventos, ut caneret fera
 Nereus fata. Mala ducis avi domum,
 Quam multo repetet Græcia milite,
 Conjurata tuas rumpere nuptias,
 Et regnum Priami vetus.
 Eheu, quantus equis, quantus adest viris
 Sudor, quanta moves funera Dardanæ
 Genti, jam galeam Pallas, & Ægida,
 Currusque, & rabiem parat.

Nequicquam Veneris præsidio ferox,
 Pectus cæsariem: grataque feminis
 Imbelli cithara carmina divides.
 Nequicquam thalamo graveis

Hastas, & calami spicula Gnossii
 Vitabis, strepitumque, & celerem sequi
 Ajacem: tamen, heu! ferus adulteros
 Crineis pulvere collines.

Non Laertiadem, exitium tuæ
 Gentis, non Pylum Nestora respicis?
 Urgent impavidi te Salaminii,
 Teucerque, te Sthenelus sciens

Pugnæ; sive opus est imperitare equis,
 Non auriga piger. Merionem quoque

Nosces: ecce furit te reperire atrox
Tydides, melior patre:

Quem tu, cervus uti vallis in altera
Visum parte lupum graminis immemor,
Sublimi fugies mollis anhelitu,
Non hoc pollicitus tuæ.

Iracunda diem proferet Ilio,
Matronisque Phrygum classis Achillei:
Post certas hiemes uret Achaicus
Ignis Iliacas domos.

PALINODIA. ODE XVI.

*Veniam petit a puella, quam jambis
laferat.*

O Matre pulchra filia pulchrior,
Quem criminosis cumque voles modum
Pones jambis, siue flamma,
Sive mari libet Adriano.

Non Dindymene, non adytis quatie
Mentem sacerdotum incola Pythius,
Non Liber æque: non acuta
Sic geminant Corybantes æra,

Tristes ut iræ: quas neque Noricus
Deterret ensis, nec mare naufragum,
Nec sævus ignis, nec tremendo
Jupiter ipse ruens tumultu.

Fertur Prometheus addere principi
Limo coactus particulam undique
Defectam, & infani leonis
Vim stomacho apposuisse nostro.

Iræ Thyesten exitio gravi
Stravere, & altis urbibus ultimæ
Stetere caussæ, cur perirent
Funditus, imprimeretque muris

Hostile aratrum exercitus insolens.
Compesce mentem: me quoque pectoris
Tentavit in dulci juvena
Fervor, & in celeres jambos

Misit furentem: tunc ego mitibus
Mutare quæro tristitia; dum mihi
Fias recantatis amica
Opprobriis, animumque reddas.

AD TYNDARIDEM. ODE XVII.

Invitat eam in Lucretilem.

VEloxi amœnum sæpe Lucretilem
Mutat Lycæo Faunus; & igneam
Defendit æstatem capellis
Usque meis, pluviosque ventos.

Impune tutum per nemus arbutos
Quærunt latenteis, & thyma devixæ
Olentis uxores mariti:

Nec virideis metuunt colubros,
Nec martialeis hædilia lupos:
Utrumque dulci, Tyndari, fistula
Valles, & Ustica cubantis
Lævia personuere fæxa.

Dii me tuentur: Diis pietas mea,
Et musa cordi est, hinc tibi copia
Manabit ad plenum benigno
Ruris honorum opulenta cornu.

Hic in reducta valle caniculæ
Vitabis æstus: & fide Teja
Dices laboranteis in uno
Penelopen, vitreamque Circen.

Hic innocentis pocula Lesbii
Duces sub umbra: nec Semelejus
Cum Marte confundet Thyoneus
Prælia: nec metuens protervum

Suspecta Cyrum, ne male dispari
Incontinenteis injiciat manus,
Et scindat hærentem coronam
Crinibus, immeritamque vestem.

AD

16 C A R M I N U M
AD QUINCTILIUM VARUM.
O D E XVIII.

*Vini potu moderato exhilarari animum; im-
moderato rixas excitari.*

NULLŭ, Vare, sacra vite prius severis arborē
Circa mite solum Tiburis, & mœnia Catili.
Siccis omnia nam dura Deus proposuit: neque
Mordaces aliter diffugiunt sollicitudines
Quis post vina gravem militiam, aut paupe-
riem increpet?

Quis nōte potius, Bacche pater, teq; decēs Venus?
At, ne quis modici transfiliat munera Liberi,
Centaura monet cum Lapithis rixa super mero
Debellata: monet Sithoniis non levis Evius:
Cum fas, atque nefas exiguo line libidinum
Discernunt avidi. Non ego te, candide Bassareu,
Invitum quatiā, nec variis obsita frondibus
Sub dium rapiam. Sæva tene cum Berecynthio
Cornu tympana, quæ subsequitur cæcus amor sui,
Attollens vacuum plus nimio gloria verticem,
Arcanique fides prodiga, perlucidior vitro
DE GLYCERA, ODE XIX.

Se illius amore uri.

MAter sæva Cupidinum.
Thebanæque jubet me Semeles, puer,
Et lasciva licentia

Finitis animum reddere amoribus.

Urit me Glyceræ nitor

Splendentis Pario marmore purius:

Urit grata protervitas,

Et vultus nimium lubricus aspici.

In me tota ruens Venus

Cyprum deseruit: nec patitur Scythas,
Er versis animosum equis

Parthum dicere: nec quæ nihil attinent.

Hic vivum mihi cespitem, hic

Verbenas pueri ponite, thuraque

Bimi cum patera meri.

Mactata veniet lenior hostia.

AD MÆCENATEM . ODE XX.

Invitat eum ad Convivium minime sumptuosum.

Vlle potabis modicis Sabinum
Cantharis, Græca quod ego ipse testa
Conditum levi, datus in theatro

Cum tibi plausus,

Care Mæcenas, eques: ut paterni

Fluminis ripæ, simul & jocosa

Redderet laudes tibi Vaticani

Montis imago.

Cacubum, & prælo domitam Caleno

Tu bibes uvam, mea nec Falernæ

Temperant vites, neque Formiani

Pocula colles.

IN DIANAM, ET APOLLINEM.

O D E XXI.

Sæculare Carmen.

Dianam teneræ dicite virgines,
Intonsum, pueri, dicite Cynthium,
Latonamque supremo
Dilectam penitus Jovi.

Vos latam fluviis, & nemorum coma,

Quæcumque aut gelido prominet Algido,

Nigris aut Erymanthi

Silvis, aut viridis Cragi:

Vos Tempe totidem tollite laudibus,

Natalemque, mares, Delon Apollinis,

Insignemque pharetra,

Fraternaque humerum lyra.

Hic bellum lacrimosum, hic miseram famem,

Pestemque a populo, & principe Cæsare in

Persas, atque Britannos

Vestra motus aget prece.

18 C A R M I N U M
AD ARISTIIUM FUSCUM. ODE XXII.

*Vita integritatem, & innocentiam ubique
esse tutam.*

INteger vitæ, scelerisque purus,
Non eget Mauris jaculis, nec arcu,
Nec venenatis grævida sagittis,
Fusce, pharetra.

Sive per Syrteis iter æstuosas,
Sive facturus per inhospitalem
Caucasum, vel, quæ loca fabulosus
Lambit Hydaspes.

Namque me silva lupus in Sabina,
Dum meam canto Lalagen, & ultra
Terminum curis vagor expeditus,
Fugit inermem.

Quale portentum neque militaris
Daunia in latis alit esculetis,
Nec Jubbæ tellus generat, leonum
Arida nutrix.

Pone me, pigris ubi nulla campis
Arbor æstiva recreatur aura,
Quod latus mundi nebulae, malusque
Jupiter urget.

Pone sub curru nimium propinqui
Solis, in terra domibus negata;
Dulce ridentem Lalagen amabo,
Dulce loquentem.

AD CHLOEN. ODE XXIII.

*Non esse jam, quod virileis complexus exi-
mescat, vivo matura.*

Vitas hinnuleo me similis, Cloe,
Quærenti pavidam montibus aviis
Matrem, non sine vano
Aurarum, & silvæ metu.

Nam seu mobilibus veris inhorruit
Adventus foliis, seu virides rubum
Dimovere lacertæ:

Et

Et corde, & genibus tremit.

Atqui non ego te, tigris ut aspera,
Getulusve leo, frangere persequor,
Tandem desine matrem,
Tempestiva sequi viro.

AD VIRGILIUM. ODE XXIV.

Deslet Quintilii Vari mortem.

QUIS desiderio sit pudor, aut modus
Tam cari capitis? præcipe lugubreis
Cantus Melpomene: cui liquidam pater
Vocem cum cithara dedit.

Ergo Quintilium perpetuus sopor
Urget? cui pudor, & justitiæ soror
Incorrupta fides, nudaque veritas,
Quando ullum invenient parem?

Multis ille bonis flebilis occidit:
Nulli flebilior, quam tibi, Virgili.
Tu frustra plus, heu, non ita creditum
Poscis Quintilium deos.

Quid si Threicio blandius Orpheo
Auditam moderere arboribus fidem?
Num vanæ redeat sanguis imagini,
Quam virga semel horrida

Non lenis precibus fata recludere,
Nigro compulerit Mercurius gregi?
Durum: sed levius sit patientia,
Quicquid corrigere est nefas.

AD LYDIAM. ODE XXV.

Insultat ei, quod jam vetula vicissim a juvenibus contemnatur.

PARCIUS junctas quatiunt fenestras
Ictibus crebris juvenes protervi,
Nec tibi somnos adimunt, amatque
Janua limen:

Quæ prius multum faciles movebat

Cardines: audis minus, & minus jam,
Me tuo longas pereunte nocteis,

Lydia dormis?

Invicem machos anus arroganteis
Flebis in solo levis angiportu,
Thracio bacchante magis sub inter-
Lunia vento.

Cum tibi flagrans amor, & libido,
Quæ solet matres furiale equorum,
Sæviet circa jecur ulcerosum,

Non sine quæstu;

Lata quod pubes hedera virenti
Gaudeat, puella magis atque myrro:
Arida frondeis hyemis sodali

Dedicet Hebro.

DE ÆLIO LAMIA. ODE XXVI.

Se soluto animo velle Lamiam laudare.

MUlis amicus, tristitiam, & metus
Tradam protervis in mare Creticum
Portare ventis: quis sub Arcto
Rex gelidæ metuantur oræ,

Quid Tyridatem terreat, unice
Securus, o quæ fontibus integris
Gaudes, apricos nocte flores,
Nocte meo Lamiæ coronam,

Pimplea dulcis: nil sine te mei
Profunt honores. Hunc fidibus novis,
Hunc Lesbio sacrare plectro,
Teque, tuasque decet sorores.

AD SODALES. ODE XXVII.

*Ad sodales inter pocula rixantes, & poculis
ipsis pugnantes, invitatus ut bibat, id se
ea lege facturum, si frater Magilla nomen
amica sue proferat, vel sibi in aurem dicat.*

NAtis in usum lætitiæ scyphis
Pugnare, Thracum est. Tollite barbarum
Me-

Morem: verecundumque Bacchum
Sanguineis prohibete rixis.

Vino, & lucernis Medus acinaces
Immune quantum discrepat! impitum
Lenite clamorem sodales,
Et cubito remanete presso.

* Vultis severi me quoque sumere
Partem Falerni? dicat Opuntia
Fratr Megillæ, quo beatus
Vulnere, qua pereat sagitta.

Cessat voluntas? non alia bibam
Mercede, quæ te cumque domat Venus,
Non erubescendis adurit
Ignibus, ingenuoque semper

Amore peccat. Quicquid habes, age,
Depone tutis auribus. Ah miser,
Quanta laboras in Charybdi,
Digne puer meliore flamma!

Quæ saga, quis te solvere Theſſalis
Magus venenis, quis poterit Deus?
Vix illigatum te triforâ
Pegasus expediet Chimæra.

I N A R C H Y T A M,

O D E XXVIII.

*Inducitur Archytas nauta quidam respondens
omnibus esse moriendum, oraque, ne se in-
sepulchrum jacere patiatur: sed corpori suo
terram, aut arenam injiciat.*

TE maris, & terræ, numeroque carentis arenæ
Menforem cohibent, Archyta,
Pulveris exigui prope litus parva Matinum
Munera: nec quicquam tibi prodest
Aeris tentasse domos, animoque rotundum
Percurrisse polum morituro.

Occidit & Pelopis genitor, conviva deorum,
Tithonusque remotus in auras:

Et Jovis arcanis Minos admissus; habentque

Tartara Panthoiden iterum Orco
 Demissum; quamvis clypeo Trojana refixo
 Tempora testatus, nihil ultra
 Nervos, atque cutem morti concesserat atra;
 Judice te, non sordidus auctor
 Naturæ, verique. Sed omneis una manet nox,
 Et calcanda semel via lethi.
 Dant alios Furia torvo spectacula Marti:
 Exitio est avidis mare nautis.
 Mistæ senum, ac juvenum densantur funera: nullū
 Sæva caput Proserpina fugit:
 Me quoque devexi rapidus comes Orionis
 Illyricis Notus obruit undis.
 At tu, nauta, vagæ ne parce malignus arenæ
 Ossibus, & capiti inhumato
 Particulam dare. Sic, quodcumq; minabitur Euris
 Fluctibus Hesperis, Venusinæ
 Plectantur silvæ, tesosbite: multa que merces
 Unde potest, tibi defluat æquo
 Ab Jove. Neptunoque sacri custode Tarenti.
 Negligis inmeritis nocituram
 Postmodo te natis fraudem committere, forsan
 Debita jura vicesque superbæ
 Te maneant ipsum: precibus non linquar inultis,
 Teque piacula nulla solvent.
 Quamquam festinas (non est mora longa) licebit
 Injecto ter pulvere curras.

AD ICCIUM. ODE XXIX.

*Miram quiddam, & monstri simile esse ait,
 eum a Philosophia studio ad militiam tran-
 sisse.*

Icci, beatis nunc Arabum invides
 Gazis: & acrem militiam paras
 Non ante devictis Sabææ
 Regibus, horribilique Medo
 Nectis catenas. Quæ tibi virginum
 Sponso necato barbara serviet?

Puer quis ex aula capillis
Ad cyathum statuetur unctis.

Doctus sagittas tendere Sericas
Arcu paterno? quis neget arduis
Pronos relabi posse rivos
Montibus, & Tiberim reverti:

Cum tu coemptos undique nobileis
Libros Paneti, Socraticam & domum
Mutare loricis Iberis,
Pollicitus meliora, tendis?

AD VENEREM. ODE XXX.

Ut in adeis Glyceræ veniat.

O Venus regina Cnidi, Paphique,
Sperne dilectam Cypron, & vocantis
Thure te multo Glyceræ decoram
Transfer in ædem.

Pervidus tecum puer, & solutis
Gratiæ zonis, properentque Nymphæ,
Et parum comis sine te Juventas,
Mercuriusque.

O D E XXXI.

*Se non opulentiam, sed tranquillam, hilarem-
que vitam ab Apolline pscere.*

Quid dedicatum poscit Apollinem
Vates? quid orat, de patera novum
Fundens liquorem? non opimas
Sardiniae segetes feracis:

Non æstuosa grata Calabriae
Armenta, non aurum, aut ebur Indicum,
Non rura, quæ Liris quieta
Mordet aqua, taciturnus amnis.
Premant Calena falce, quibus dedit
Fortuna, vitem: dives, & aureis
Mercator exsiccet culullis
Vina Syra reparata merce,

Diis carus ipsis: quippe ter, & quater

Anno revivens aquor Atlanticum
Impune. Me pascunt olivæ,
Me cichorea, levesque malvæ.

Frui paratis, & valido mihi
Latoe dones, &, precor, integra
Cum mente: nec turpem senectam
Degere, nec cithara carentem.

O D E XXXII.

Barbiton, sive testudinem suam commendat.

P Oscinus, si quid vacui sub umbra
Lusinus tecum, quod & hunc in annum
Vivat, & plureis: age, dic Latinum

Barbite carmen

Lesbio primum modulate civi:
Qui ferox bello, tamen inter arma,
Sive jactatam religaret udo

Litore navim:

Liberum, & Musas, Veneremque, & illi
Semper hærentem puerum canebat:
Et Lycum nigris oculis, nigroque

Crine decorum.

O decus Phœbi, & dapibus supremi
Grata testudo Jovis, o laborum
Dulce lenimen, mihi cumque salve

Rite vocanti.

AD ALBUM TIBULLUM,

O D E XXXIII.

*Ne doleat sibi rivalem juniorem a Gly-
cera anteponi.*

A lbi, ne doleas plus nimio memor
Immitis Glyceræ, neu miserabileis
Decantes elegos, cur tibi junior
Lasa præniteat fide.

Insignem tenui fronte Lycorida
Cyri torret amor: Cyrus in asperam
Declinat Pholoen: sed prius Appulis

Jungentur capreae lupis,

Quam turpi Pholoe peccet adultero.
Sic visum Veneri, cui placet impares
Formas, atque animos sub juga ahenæ
Sævo mittere cum joco.

Ipsam me melior cum peteret Venus,
Grata detinuit compede Myrtale
Libertina, fretis ærior Adriæ
Curvantis Calabros sinus.

O D E XXXIV.

*Penitere se, quod dum Epicuream disciplinam
sectaretur, parum studiose Deos coluerit.*

P Arcus Deorum cultor, & infrequens,
Infanientis dum sapientiæ
Consultus erro, nunc retrorsum
Vela dare, atque iterare cursus

Cogor relictos: namque Diespiter
Igni corusco nubila dividens,
Plerumque per purum tonanteis
Egit equos, volucremque currum:

Quo bruta tellus, & vaga flumina,
Quo Styx, & invili horrida Tænari
Sedes, Atlanteusque finis
Concutitur. Valet ima summis

Mutare, & insignem attenuat Deus,
Obscura promens. Hinc apicem rapax
Fortuna cum stridore acuto
Sustulit; hic posuisse gaudet.

O D E XXXV.

*Ad Fortunam, quam orat, ut servet Casarem
in Britannos ire meditantem.*

 Diva, gratum quæ regis Antium,
Præfens vel imo tollere de gradu
Mortale corpus, vel superbos
Vertere funeribus triumphos:

Te pauper ambit sollicita prece
 Ruris colonus: te dominam æquoris,
 Quicumque Bithyna laceffit
 Carpathium pelagus carina.

Te Dacus asper, te profugi Scythæ,
 Urbesque, gentesque, & Latium ferox,
 Regumque matres barbarorum, &
 Purpurei metuunt tyranni,

Injurioso ne pede proruas
 Stantem columnam: neu populus frequens
 Ad arma cessanteis, ad arma
 Concitet, imperiumque frangat.

Te semper anteit sæva necessitas,
 Clavos trabales, & cuneos manu
 Gestans athena: nec severus
 Uncus abest, liquidumque plumbum.

Te Spes, & albo rara Fides colit
 Velata panno, nec comitem abnegat.
 Utcumque mutata potenteis
 Veste domos inimica linquis.

At vulgus infidum, & meretrix retro
 Perjura cedit: diffungunt cadis
 Cum facie siccatis amici,
 Ferre jugum pariter dolosi.

Serves iturum Casarem in ultimos
 Orbis Britannos, & juvenum recens
 Examen Eois timendum
 Partibus, Oceanoque rubro.

Eheu: cicatricum, & sceleris pudet,
 Fratrumque, quid nos dira refugimus
 Ætas? quid intactum nefasti
 Liquimus? unde manus juvenus

Metu Deorum continuit? quibus
 Pepercit aris? o utinam nova
 Incude diffingas retusum in
 Massagetis, Arabasque ferrum,

IN HONOREM POMPONII NUMIDÆ.

O D E XXXVI.

Ob Numidæ reditum gaudio exultat.

ET thure, & fidibus juvat
Placare, & vituli sanguine debito
Custodes Numidæ deos:

Qui nunc Hesperia sospes ab ultima
Caris multa sodalibus,

Nulli plura tamen dividit oscula,
Quam dulci Lamiæ, memor
Actæ non alio rege pueritiæ,
Mutatæque simul togæ.

Crassa nec careat pulchra dies nota:
Neu promptæ modus amphoræ,
Neu morem in Saliū sit requies pedum:
Neu multi Damalis meri

Bassum Threicia vincat amyntide:
Neu desint epulis rosæ:
Neu vivax apium, neu breve lilium.

Omnes in Damalin putreis
Deponent oculos: nec Damalis novo
Divelleretur adultero,
Lascivis hederis ambitiosior.

AD SODALES. ODE XXXVII.

Ob victoriam Actiacam genio indulgendum esse.

NUnc est bibendum, nunc pede libero
Pulsanda tellus: nunc Saliaribus
Ornate pulvinar deorum
Tempus erat dapibus, sodales.

Antehac nefas depromere Cæcubum
Cellis avitis, dum Capitolio
Regina dementeis ruinas,
Funus & imperio patrabat,

Contaminato cum grege turpium
Morbo virorum: quidlibet impotens
Sperare, fortunaque dulci
Ebria: sed minuit furorem

Vix una sospes navis ab ignibus:
Mentemque lymphatam Marcotico
Redegit in veros timores
Cesar ab Italia volentem

Rennis adurgens (accipiter velut
Molleis columbas, aut leporem citus
Venator in campis nivalis
Æmoniaë) daret ut catenis

Fatale monstrum: generosius
Perire quærens, nec muliebriter
Expavit ensen, nec latenteis
Classe cita reparavit oras.

Ausa & jacentem visere regiam
Vultu sereno fortis, & asperas
Tractatæ serpenteis, ut atrum
Corpore combiberet venenum,

Deliberata morte ferocior:
Sævis Liburnis scilicet invidens
Privata deduci superbo
Non humilis mulier triumpho.

AD PUERUM. ODE XXXVIII.

Se tenui apparatu gaudere.

Perficos odi, puer, apparatus:
Displicent nexæ philyra coronæ:
Mitte sectari, rosa quo locorum

Sera moretur.

Simplici myrto nihil allabores,
Sedulus curo: neque te ministrum
Dedecet myrtus, neque me sub arcta

Vite libentem.

Q. HORATII
FLACCII
CARMINUM

LIBER II.

AD C. ASINIUM POLLIONEM.

O D E I.

Commendat scripta illius, quibus bella civilia complectebatur.

Motum ex Metello consule civicum,
Bellicque causas, & vitia, & modos,
Ludumque Fortunæ, graveisque

Principum amicitias, & arma

Nondum expiatis uncta cruoribus,

Periculosa plenum opus alex

Tractas, & incedis per igneis

Suppositos cineri dolo.

Paulum severæ Musa tragœdiæ

Desit theatri: mox, ubi publicas

Res ordinari, grande munus

Cecropio repetes cothurno,

Insigne mœstis præsidium reis,

Et consulenti, Pollio, curiæ:

Cui laurus æternos honores

Dalmatico peperit triumpho.

Jam nunc minace murmure cornuum

Perstringit aureis; jam litui strepunt;

Jam fulgor armorum fugaceis

Terret equos, equitumque vultus.

Audire magnos jam videor duces

Non indecoro pulvere sordidos,

Et cuncta terrarum subacta,

Præter atrocem animum Catonis.

Juno, & deorum quisquis amicior
 Afris, inulta cesserat impotens
 Tellure, victorum nepotes
 Rettulit inferias Jugurthæ.

Quis non Latino sanguine pinguior
 Campus, sepulcris impia prælia
 Testatur, auditumque Medis
 Hesperix sonitum ruinæ?

Qui gurgēs, aut quæ flumina lugubris
 Ignara belli? quod mare Dauniæ
 Non decoloravere cedes?

Quæ caret ora cruore nostro?

Sed ne relictis Musa procax jocis,
 Cæ retracts munera naniæ,
 Mecum Dionæo sub antro
 Quære modos leviori plectro.

AD C. SALLUSTIUM CRISPUM.

O D E I I.

*Primo Proculejum laudat ob liberalitatem in
 fratres: deinde ostendit, eum, qui suas cu-
 piditates reprimere, pecuniamque contemne-
 re possit, solum regem, solum beatum esse.*

Nullus argento color est, avaris,
 Abditæ terris inimice lamnæ
 Crispe Sallusti, nisi temperato
 Splendeat usu.

Vivet extento Proculejus ævo,
 Notus in fratres animi paterni:
 Illum aget penna metuente solvi
 Fama superstes.

Latius regnes avidum domando
 Spiritum, quam si Libyam remotis
 Gadibus jungas, & uterque Pænus
 Serviat uni.

Crescit indulgens sibi dirus hydrops,
 Nec sitim pellit, nisi causa morbi.

Fugerit venis, & aquosus albo

Corpore languor.

Redditum Cyri folio Phraaten

Dissidens plebi, numero beato-

Rum eximit virtus: populumque falsis

Dedocet uti

Vocibus, regnum & diadema tutum

Deferens uni, propriamque laurum.

Quisquis ingenteis oculo irretorto

Spectat acervos.

A D Q. D E L I U M.

O D E I I I.

*Neque demittendum adversis, neque offeren-
dum secundis rebus animum: sed hilariter
vivendum: cum aqua sit omnibus moriendi
conditio.*

Æ Quam memento rebus in arduis
Servare mentem, non secus in bonis
Ab insolenti temperatam
Lætitia, moriture Deli,

Seu maestas omni tempore vixeris:

Seu te in remoto gramine per dies

Festos reclinatum bearis

Interiore nota Falerni:

Quo pinus ingens, albaque populus

Umbram hospitalem consociare amant

Ramis, & obliquo laborat

Lympha fugax trepidare rivo:

Huc vina, & unguenta, & nimium brevis

Flores amœnæ ferre jube rosæ:

Dum res, & ætas, & sororum

Fila trium patiuntur atra.

Cedes coemptis saltibus, & domo,

Villaque, flavus quam Tiberis lavit:

Cedes, & extructis in altum

Divitiis potietur heres.

Divesne prisco natus ab Inacho,

NIL

32 C A R M I N U M
Nil interest, an pauper, & infima
De gente sub dio moreris,
Victima nil miserantis Orci.

Omnes eodem cogimur: omnium
Versatur urna: serius, ocyus
Sors exitura, & nos in ater-
Num exsilium impositura cymba.

AD XANTHIAM PHOCEUM.

O D E I V.

*Quod ancillam amet, non esse, cur eum pu-
deat; multis enim magnis viris idem usu-
venisse.*

NE sit ancillæ tibi amor pudori,
Xanthia Phoceu. Prius insolentem
Serva Briseis niveo colore

Movit Achillem:

Movit Ajacem Telamone natum
Forma captivæ dominum Tecmessæ:
Arsit Atrides medio in triumpho

Virgine rapta:

Barbaræ postquam cecidere turmæ
Thessalo victore: & ademptus Hector,
Tradidit fessis leviora tolli

Pergama Grajis.

Nescias, an te generum beati
Phyllidis flavæ decorent parentes:
Regium certe genus, & penatæis

Mæret iniquos.

Crede non illam tibi de scelestâ
Plebe delectam: neque sic fidelem,
Sic lucro adversam potuisse nasci

Matre pudenda.

Brachia, & vultum, tereteisque furas
Integer laudo. Fuge suspicari,
Cujus octavum trepidavit ætas

Claudere lustrum.

ODE

*Revocandam esse mentem a cupiditate vir-
ginis immatura.*

Nondum subacta ferre jugum valet
Cervice: nondum munia comparis
Æquare, nec tauri ruentis
In Venerem tolerare pondus.

Circa virentis est animus tuæ
Campos juvenæ, nunc fluviiis gravem
Solantis æstus, nunc in udo
Ludere cum vitulis salicto
Prægestientis. Tolle cupidinem
Immitis uvæ: jam tibi livido,
Distinguet autumnus racemos
Purpureo varius colore:

Jam te sequetur: currit enim ferox
Ætas: illi, quos tibi desumpserit,
Apponet annos; jam proterva
Fronte petet Lalage maritum;

Dilecta, quantum non Pholoe fugax,
Non Chloris: albo sic humero nitens,
Ut pura nocturno renidet
Luna mari, Cnidiisque Gyges.

Quem si puellarum infereres choro,
Mire sagaceis falleret hospites
Diserimen obscurum, solutis
Crinibus, ambiguoque vultu.

AD SEPTIMUM. ODE VI.

Tiburina, & Terentina regionis amœnitatem laudat.

Septimi Gadeis aditure mecum, &
Cantabrum indoctum juga ferre nostra, &
Barbaras Syrteis, ubi Mauræ semper
Æstuat unda:

Tibur Argeo positum colono
Sit mea sedes utinam senectæ:
Sit modo lasso maris, & viarum,
Militiaque.

Unde si Parcae prohibent iniquæ,
 Dulce pellitis ovibus Galefi
 Flumen, & regnata petam Laconi
 Rura Phalantho.

Ille terrarum mihi præter omneis
 Angulus ridet, ubi non Hymetto
 Mella decedunt, viridique certat
 Bacca Venafro:

Ver ubi longum, tepidasque præbet
 Jupiter brumas: & amicus Aulon
 Fertili Baccho, minimum Falernis
 Invidet uvis.

Ille te mecum locus, & beatæ
 Postulant arces: ibi tu calentem
 Debita sparges lacrima favillam
 Vatis amici.

A D P O M P E J U M V A R U M .

O D E VII.

Cui reditum gratulatur.

O Sæpe mecum tempus in ultimum
 Deducte, Bruto militia: duce,
 Quis te redonavit Quiritem
 Diis patriis, Italoque cælo,
 Pompei meorum prime sodalium?
 Cum quo morantem sæpe diem mero
 Fregi, coronatus nitentis
 Malobathro Syrio capillos.

Tecum Philippos, & celerem fugam
 Sensi, relicta non bene parmula:
 Cum fracta virtus, & minaces
 Turpe solum tetigere mento.

Sed me per hosteis Mercurius celer
 Denso paventem sustulit aere:
 Te rursus in bellum resorbens
 Unda fretis tulit æstuosis.

Ergo obligatam redde Jovi dapem,
 Longaque fessum militia latus

Depone sub lauru mea: nec
Parce cadis tibi destinatis.

Oblivioso lavia Matrico
Ciboria exple: funde capacibus
Unguenta de conchis. Quis udo
Deproperare apio coronas,

Curatve myrto? quem Venus arbitrum
Dicer bibendi? non ego sanius
Bacchabor Edonis: recepto
Dulce mihi furere est amico.

IN BARINEM. ODE VIII.

*Non esse, cur ei iuranti credatur: Formosa-
rum enim perjuria a diis non vindicari.*

Ulla si juris tibi pejerati
Pœna, Barine, nocuisset unquam:
Dente si nigro fieres, vel uno
Turpior ungui:

Crederem: sed tu, simul obligasti
Perfidum votis caput, enitescis
Pulchrior multo, juvenumque prodis
Publica cura.

Expedi matris cineres opertos
Fallere, & toto taciturna noctis
Signa cum cælo, gelidaque divos
Morte carenteis.

Ridet hoc, inquam, Venus ipsa: rident
Simplices Nymphæ, ferus & Cupido,
Semper ardenteis acuens sagittas
Cote cruenta.

Adde, quod pubes tibi crescit omnis:
Servitus crescit nova: nec priores
Impiæ tectum dominae relinquunt,
Sæpe minati.

Te suis matres metuunt juvencis:
Te senes parci: miseraque nuper
Virgines nuptæ, tua ne retardet
Aura maritos.

AD VALGIUM. ODE IX.

Ut mortuum puerum aliquando flere desinat.

Non semper imbres nubibus hispidos
Manant in agros, aut mare Caspium
Vexant inaequales procellae

Usque: nec Atmeniis in oris,

Amice Valgi, stat glacies iners
Menseis per omnes, aut Aquilonibus
Querceta Gargani laborant,
Et foliis viduantur omni.

Tu semper urges flebilibus modis
Mythen ademptum; nec tibi vespere
Surgente decedunt amores,
Nec rapidum fugiente solem.

At non ter avo functus amabilem
Ploravit omnes Antilochum senex.

Annos; nec impubem parentes
Troilon, aut Phrygiae sorores
Flevere semper: desine mollium
Tandem querelarum: & potius nova
Cantemus Augusti trophaea
Caesaris, & rigidum Niphatem;

Medumque flumen gentibus additum
Victis, minores volvere vortices:
Intraque praescriptum Gelonos
Exiguis equitare campis.

AD LICINIUM. ODE X.

*Retinendam esse mediocritatem, & animi in
utraque fortuna aequabilitatem.*

Rectius vives, Licini, neque altum
Semper urgendo, neque, dum procellas
Cautus horrescis, nimium premendo
Litus iniquum.

Auream quisquis mediocritatem
Diligit, tutus caret obsoleti

Sordibus tecti, caret invidenda

Sobrius aula.

Savio ventis agitatur ingens

Pinus; & celsæ graviore casu

Decidunt turres: feriuntque summos

Fulmina montes.

Sperat infestis, metuit secundis

Alteram sortem bene præparatum

Pectus, informis hyemes reducit

Jupiter; idem

Summovet. Non, si male nunc, & olim

Sic erit. Quondam cithara tacentem

Suscitat Musam, neque semper arcum

Tendit Apollo.

Rebus angustis animosus, atque

Fortis appare. Sapienter idem

Contrahes vento nimium secundo

Turgida vela.

AD Q. HIRPINUM. ODE XL.

Omissis curis, joculari vivendum esse.

Quid bellicosus Cantaber, & Scythes,

Hirpine Quinti, cogitet, Adria

Divisus objecto, remittas

Quærere: nec trepides in usum

Poscentis avi pauca. Fugit retro

Levis Juventus, & decor, arida

Pellente lascivos amores

Canitie, facilenque somnum.

Non semper idem floribus est honos

Vernis: neque uno Luna rubens nitet

Vultu: Quid æternis minorem

Consiliis animum fatigas?

Cur non sub alta vel platano, vel hac

Pino jacentes sic temere, & rosa

Canos odorati capillos,

Dum licet, Assyriaque nardo,

Potamus uncti? dissipat Evius
 Curas edaceis. Quis puer ocyus
 Restinguet ardentis Falerni
 Pocula pratercunte lymphæ?

Quis devium scortum eliciet domo
 Lyden? eburna, dic age, cum lyra
 Maturet incomptum Lacanæ
 More comam religata nodum.

A D M A C E N A T E M.

O D E XII.

*Res grævis & tragicas lyricis versibus non
 convenire. Soluta autem oratione res Au-
 gusti Macenatem ipsum perscripserunt; se
 nihil posse, præter Lycymnia formam ca-
 nere.*

Nolis longa feræ bella Numantiæ,
 Nec dirum Annibalem, nec Siculum mare
 Perturbare purpureum sanguine, mollibus
 Aptari citharæ modis:

Nec sævos Lapithas, & nimium mero
 Hyleum, domitosque Herculeæ manu
 Telluris juvenes, unde periculum
 Fulgens contremuit domus

Saturni veteris: tuque pedestribus
 Dices historiis prælia Caesaris,
 Macenæs, melius, ductæque per vias
 Regum colla minacium.

Me dulcis dominæ Musa Lycymniæ
 Cantus, me voluit dicere lucidum
 Fulgenteis oculos, & bene mutuis
 Fidum pectus amoribus:

Quam nec ferre pedem dedecuit choris;
 Nec certare joco, nec dare brachia
 Ludentem nitidis virginibus, sacro
 Dianæ celebris die.

Num tu, quæ tenuit dives Achæmenes
 Aut pinguis Phrygiæ Mygdonias opes,

Per-

Permutare velis crine Lycymniæ?

Plenas aut Arabum domos?

Cum fragrantia detorquet ad oscula
Cervicem, aut facili sævitia negat,
Quæ poscente magis gaudeat eripi;
Interdum rapere occupet.

IN ARBOREM, CUJUS CASU IN AGRO
SABINO PENE OPPRESSUS EST.

O D E XIII.

*Nunquam homini satis exploratum esse, quid
vitare debeat. Sapphonis, & Alcei laudes.*

Ille & nefasto te posuit die,
Quicumque primum, & sacrilega manu
Producit arbos, in nepotum
Perniciem, opprobriumque pagi.

Illum & parentis crediderim sui
Fregisse cervicem, & penetralia
Sparsisse nocturno cruore
Hospitis: ille venena Colchi-
cha, & quidquid usquam concipitur nefas,
Tractavit, agro qui statuit meo
Te, triste lignum, te caducum
In domini caput immerentis.

Quid quisque vitet, nunquam hominifatis
Cautum est in horas. Navita Bosphorum
Pœnus perhorrescit, neque ultra
Cæca timet aliunde fata:

Miles sagittas, & celerem fugam
Parthi: catenas Parthus, & Italum
Robur: sed improvisa lethi
Vis rapuit, rapietque genteis.

Quam pene fulvæ regna Proserpinæ,
Et judicantem vidimus Æacum,
Sedeisque descriptas piorum, &
Æoliis fidibus querentem

Sappho puellis de popularibus!

Et te sonantem plenius aureo,
 Alcæ, plectro dura navis,
 Dura fugæ mala, dura belli!

Utrumque sacro digna silentio
 Mirantur umbræ dicere: sed magis
 Pugnas, & exactos tyrannos
 Densum humeris bibit aure vulgus.

Quid mirum, ubi illis carminibus stupens,
 Demittit atras bellua centiceps
 Aureis? & intorti capillis
 Eumenidum recreantur angues?

Quin & Prometheus, & Pelopis parens
 Dulci laborum decipitur sono:
 Nec curat Orion leones,
 Aut timidos agitare lyncas.

A D P O S T H U M U M .

O D E XIV.

Martem vitari non posse.

EHeu, fugaces, Posthume, Posthume,
 Labuntur anni: nec pietas moram
 Rugis, & instanti senectæ
 Afferet, indomitæque morti.

Non si trecentis, quotquot eunt dies,
 Amice, places illacrimabilem
 Plutona tauris: qui ter amplum
 Geryonem, Tityonque tristi

Compefcit unda, fcilicet omnibus,
 Quicumque terræ munere vefcimur,
 Enaviganda, five reges,
 Sive inopes erimus coloni.

Frufta cruento Marte carebimus,
 Fractisque rauci fluctibus Adriæ:
 Frufta per autumnos nocentem
 Corporibus metuemus Austrum.

Vifendus ater flumine languido
 Cocytus errans, & Danaï genus
 Infame, damnatusque longi

Sisyphus Æolides laboris.

Linquenda tellus, & domus, & placens
Uxor: neque harum, quas colis arborum
Te præter invisas cupreissos,
Ulla brevem dominum sequetur.

Absumet heres naxuba dignior,
Servata centum clavibus, & mero
Tinget pavementum superbum
Pontificum potiore cœnis.

IN SUI SÆCULI LUXURIAM. ODEXV.

JAm pauca aratro jugera regia
Moles relinquent: undique latius
Extenta visentur Lucrino

Stagna lacu: platanusque cælebs
Evincet ulmos; tum violaria, &
Myrtus, & omnis copîa narium,
Spargent olivetis odorem,
Fertilibus domino priori.

Tum spissa ramis laurea fervidos
Excludet ictus, non ita Romuli
Præscriptum, & intonsi Catonis
Auspiciis, veterumque norma.
Privatus illis census erat brevis,
Commune magnum; nulla decempedis
Metata privatis, opacam
Porticus excipiebat Arcton:

Nec fortuitum spernere cespitem
Leges linebant: oppida publico
Sumptu jubentes, & deorum
Templa novo decorare saxo.

AD GROSPHUM. ODE XVI.

*Tranquillitatē animi optari ab omnibus: eam vero
non congerendis opibus, honoribusve consequen-
dis, sed coercendis cupiditatibus comparari.*

Otium divos rogat in patenti
Prensus Ægæo, simul atra nubes
Condedit Lunam, neque certa fulgent

Sidera nautis.

Orium bello furiosa Thrace,
 Orium Medi pharetra decori,
 Grosphæ, non gemmis, neque purpura ve-
 nale, neque auro.

Non enim gazæ, neque consularis
 Summovet lictor miseros tumultus
 Mentis, & curas laqueata circum
 Tecta volanteis.

Vivitur parvo bene, cui paternum
 Splendet in mensa tenui salinum,
 Nec leveis somnos timor, aut cupido
 Sordidus aufert.

Quid brevi fortes juculamur ævo
 Multa? quid terras alio calenteis
 Sole mutamus? patriæ quis exul
 Se quoque fugit?

Scandit æratas vitiosa naves
 Cura: nec turmas equitum relinquit
 Ocyor cervis, & agente nimbos
 Ocyor Euro.

Latus in præsens animus, quod ultra est,
 Oderit curare, & amara læto
 Temperet risu. Nihil est ab omni
 Parte beatum.

Abstulit clarum cita mors Achillem:
 Longa Tithonum minuit senectus:
 Et mihi forsan, tibi, quod negarit,
 Porriget hora.

Te greges centum, Siculaque circum
 Mugiant vaccæ? tibi tollit hinni-
 tum apta quadrigis equa: te bis Afro
 Murice tinctæ

Vestiunt lanæ: mihi parva rura, &
 Spiritum Grajæ tenuem Camænæ
 Parca non mendax dedit, & malignum
 Spernere vulgus.

AD MÆCENATEM ÆGROTUM.
ODE XVII.*Negat se ci superstitem velle esse.*

CUr me querelis exanimas tuis?
Nec Diis amicum est, nec mihi, tepius
Obire, Mæcenas, mearum
Grande decus, columenque rerum.

Ah, te meæ si partem animæ rapit
Maturior vis, quid moror altera?
Nec carus æque, nec superstes
Integer? ille dies utramque

Ducet ruinam, non ego perfidum
Dixi sacramentum: ibimus, ibimus,
Utcumque præcedes, supremum
Carpere iter comites parati.

Me nec Chimærae spiritus igneæ,
Nec si resurgat centimanus Gyas,
Divellet unquam: sic potenti
Iustitiæ, placitumque Parcis.

Seu Libra, seu me Scorpius aspicit
Formidolosus, pars violentior
Natalis horæ, seu tyrannus
Hesperia Capricornus undæ:

Utrumque nostrum incredibili modo
Consentit astrum: te Jovis impio
Tutela Saturno refulgens
Eripuit, volucrisque fati

Tardavit alas, cum populus frequens
Latum theatris ter crepuit sonum:
Me truncus illapsus cerebro
Sustulerat, nisi Faunus ictum

Dextra levasset, Mercurialium
Custos virorum. Reddere victimas,
Ædemque votivam memento:
Nos humilem feriemus agnam,

Se in re tenui, sua ramentum forte contentum vivere, & alios nullum edificandi, nullum quarendi, nullum rapiendi modum facere, nihil de morte cogitantis.

NON ebur, neque aureum
 Mea renidet in domo lacunar:
 Non trabes Hymettiae
 Premunt columnas ultima rectas
 Africa: neque Attali,
 Ignotus heres regiam occupavi:
 Nec Laconicas mihi
 Trahunt honestae purpuras clientes.
 At fides, & ingeni
 Benigna vena est: pauperemque dives
 Me petit, nihil supra
 Deos lacesso; nec potentem amicum
 Largiora flagito;
 Satis beatus unicus Sabinis.
 Truditur dies die,
 Novaeque pergunt interire Lunae:
 Tu secunda marmora
 Locas sub ipsum funus: & sepulcri
 Immemor struis domos:
 Marisque Bajis obstrepentis urges
 Summovere litora,
 Parum locuples continente ripa.
 Quid, quod usque proximos
 Revellis agri terminos? & ultra
 Limites clientium
 Salis avarus? pellitur paternos
 In sinu ferens deos
 Et uxor, & vir, sordidosque natos:
 Nulla certior tamen
 Rapacis Oci sede destinata
 Aula divitem manet

Herum: quid ultra tendis? aqua tellus
 Pauperi recluditur,
 Regumque pueris: nec satelles Orci
 Callidum Promethea
 Revexit auro captus: hic superbum
 Tantalum, atque Tantali
 Genus coercet; hic levare functum
 Pauperem laboribus,
 Vocatus, atque non vocatus audit.

IN BACCHUM. ODE XIX.

*Sibi licere Bacchi laudes, & ejus numinis ple-
 no, & concitato pectore, canere.*

Bacchum in remotis carmina rupibus
 Vidi docentem (credite posteri)
 Nymphasque discenteis, & aureis
 Capripedum Satyrorum acutas.

Euoe, recenti mens trepidat metu,
 Plenoque Bacchi pectore turbidum
 Latatur: Euoe, parce Liber,
 Parce gravi metuende thyrsu.

Fas pervicaceis est mihi Thyadas,
 Vinique fontem, lactis, & uberes
 Cantare rivos: atque truncis
 Lapfa cavis iterare mella

Fas, & beatæ conjugis additum
 Stellis honorem, testaque Penthei
 Dissecta non levi ruina,
 Thracis & exitium Lycurgi.

Tu hæctis anneis, tu mare barbarum,
 Tu separatis avidus in jugis
 Nodo coerces viperino
 Bistonidum sine fraude crineis.

Tu, cum parentis regna per arduum
 Cohors Gigantum scanderet impia,
 Rhæcum retorlisti leonis
 Unguibus, horribilique mala:

Quamquam choreis aptior, & jocis,
 Ludoque dictus, non sat idoneus
 Pugnae ferebaris: sed idem
 Pacis eras mediusque belli.

Te vidit insons Cerberus aureo
 Cornu decorum, leniter atterens
 Caudam, & recedentis trilingui
 Ore pedes, tetigitque crura.

AD MÆCENATEM. ODE XX.

Famam suam æternam fore.

Non usitata, nec tenui ferar
 Penna biformis per liquidum æthera
 Vates: neque in terris morabor
 Longius: invidiaque major

Urbeis relinquam: non ego pauperum
 Sanguis parentum, non ego, quem vocat
 Dilecte, Mæcenas, obibo,
 Nec Stygia cohibebor unda.

Jam jam residunt cruribus asperæ
 Pelles: & album mutor in alitem
 Superne: nascunturve leves
 Per digitos, humerosque plumæ.

Jam Dardaleo ocyor Icaro,
 Visam gementis litora Bosphori,
 Syrteisque Getulas canorus
 Ales, Hyperboreosque campos.

Me Colchus, &, qui dissimulat metum
 Marsæ cohortis Dacus, & ultimi
 Noscent Geloni, me peritus
 Discet Iber, Rhodanique potor.

Absint inani funere næniæ,
 Luctusque turpes, & querimonix.
 Compesce clamorem, ac sepulcri
 Mitte supervacuos honores,

Q. HORATII
FLACCII
CARMINUM
LIBER III.
ODE I.

Non opibus, aut honoribus, sed animi tranquillitate vitam beatam effici.

O Di profanum vulgus, & arceo.
Favete linguis carmina non prius
Audita, Musarum Sacerdos,
Virginibus, puerisque canto.

Regum timendorum in proprios greges,
Reges in ipsos imperium est Jovis,

Clari Giganteo triumpho,

Cuncta supercilio moventis.

Est, ut viro vir latius ordinet

Arbusta fulcis; hic generosior

Descendat in campum petitor;

Moribus hic, meliorque fama

Contendat; illi turba clientium

Sit major. **ÆQUA** lege necessitas

Sortitur insignis, & imos.

Omne capax movet urna nomen,

Districtus ensis cui super impia

Cervice pendet, non Siculæ dapes

Dulcem elaborabunt saporem;

Non avium, citharæque cantus

Somnum reducent. Somnus agrestium

Lenis vitorum non humileis domos

Fastidit, umbrosamque ripam:

Non Zephyris agitata Tempe.

Desiderantem quod satis est, neque

46 C A R M I N U M
 Tumultuosum sollicitat mare,
 Nec saxus Arcturi cadentis
 Impetus, aut orientis Hadi:
 Non verberata grandine vineæ,
 Fundusque mendax, arbore nunc aquas
 Culpante, nunc torrentia agros
 Sidera, nunc hiemes iniquas.
 Contracta pisces aquora sentiunt,
 Jactis in altum molibus; huc frequens
 Cæmenta dimittit redemptor
 Cum famulis, dominusque terræ
 Fastidiosus, sed timor, & minæ
 Scandunt eodem, quo dominus: neque
 Decedit arata triremi, &
 Post equitem sedet atra cura.
 Quod si dolentem nec Phrygius lapis,
 Nec purpurarum sidere clarior
 Delenit usus, nec Falerna
 Vitis, Achameniumque costum;
 Cur invidendis postibus, & novo
 Sublime ritu moliar atrium?
 Cur valle permutem Sabina
 Divitias operosiores?

AD AMICOS. ODE II.

Pueros ab ineunte ætate assuefaciendos esse pau-
perum, rei militari, vitæque laboriosæ.

A Ngustam, amici, pauperiem pati
 Robustus acri militia puer
 Condiscat; & Parthos feroceis
 Vexet eques metuendus hasta.
 Vitamque sub dio, & trepidis agat
 In rebus: illum ex mœnibus hosticis
 Matrona bellantis tyranni
 Prospiciens, & adulta virgo
 Suspiret; Heu, ne rudis agminum
 Sponsus laceffat regius asperum

Tactu leonem, queni cruenta
 Per medias rapit ira cedeis.
 Dulce, & decorum est pro patria mori.
 Mors, & fugacem persequitur virum,
 Nec parcat imbellis juvenæ
 Poplitibus, timidoque tergo.
 Virtus repulsæ nescia sordidæ, in-
 contaminatis fulget honoribus:
 Nec sumit aut ponit secureis
 Arbitrio popularis aures.
 Virtus recludens immeritis mori
 Cælum, negata tentat iter via:
 Cætusque vulgareis, & udant
 Spernit humum fugiente penna.
 Est & fideli tuta silentio
 Merces; vetabo, qui Cereris sacrum
 Vulgarit arcane, sub iisdem
 Sit trabibus, fragilemque mecum
 Solvat fascelum: sæpe Diespiter
 Neglectus incesto addidit integrum,
 Raro antecedentem scelestum
 Deservit pede poena claudo.

O D E III.

*Oratio Junonis de bello Trojano finito, & im-
 perio Romano a Trajanis initium captura.*

Justum, & tenacem propositi virum
 Non civium ardor prava jubentium,
 Non vultus instantis tyranni
 Mente quatit solida, neque Auster,
 Dux inquieti turbidus Adriæ,
 Nec fulminantis magna Jovis manus.
 Si fractus illabatur orbis,
 Impavidum ferient ruinæ.
 Hac arte Pollux, & vagus Hercules
 Innixus, arceis attigit igneas:
 Quos inter Augustus recumbens

Purpureo bibit ore nectar.

Hac te merentem, Bacche pater, tuæ

Vexere tigris, indocili jugum

Collo trahentes: hac Quirinus

Martis equis Acheronta fugit,

Gratum elocuta consiliantibus

Junone divis. Ilion, Ilion

Fatalis, incestusque iudex,

Et mulier peregrina vertit

In pulverem, ex quo destituit deos

Mercede pacta Laomedon, mihi,

Castaque damnatum Minervæ

Cum populo, & duce fraudulento.

Jam nec Læonæ splendet adulteræ

Famosus hospes: nec Priami domus

Perjura pugnacis Achivos

Hectoreis opibus refringit:

Nostrisque ductum seditionibus

Bellum resedit: protinus & graveis

Iræ, invisum nepotem,

Troica quem peperit sacerdos,

Marti redonabo: illum ego lucidas

Inire sedes, ducere nectaris

Succos, & adscribi quietis

Ordinibus patiar deorum.

Dum longus inter sæviat Ilion

Romamque pontus; qualibet exsules

In parte regnanto beati.

Dum Priami, Paridisque busto

Insultet armentum: & catulos feræ

Celent inulta: stet Capitolium

Fulgens, triumphatque possit

Roma ferox dare jura Medis.

Horrenda late nomen in ultimas

Extendat oras; qua medius liquor

Secernit Europen ab Afro;

Qua tumidus rigat arva Nilus.

Aurum irreperitum, & sic melius situm,
 Cum terra celat, spernere fortior,
 Quam cogere humanos in usus,
 Omne sacrum rapiente dextra.
 Quicumque mundo terminus obstitit,
 Hunc tangat armis, visere gestiens,
 Qua parte debacchentur ignes;
 Qua nebulae, pluviique rores.
 Sed bellicosis fata Quiritibus
 Hac lege dico, ne nimium pii,
 Rebusque fidentes, avitæ
 Tecta velint reparare Trojæ.
 Trojæ renascens alite lugubri
 Fortuna, tristi clade iterabitur,
 Ducente victrices catervas
 Conjuge me Jovis, & sorore.
 Ter si resurgat murus aeneus
 Auctore Phæbo: ter pereat meis
 Excisus Argivis, ter uxor
 Capta virum puerosque ploret.
 Non hæc jocosæ conveniunt lyræ.
 Quo Musa tendis? desine pervicax
 Referre sermones deorum, &
 Magna modis tenuare parvis.

AD CALLIOPEN. ODE IV.

*Se a multis periculis, Musarum ope, ereptum
 fuisse. Male cessisse omnibus, qui adversum
 deos aliquid moliri voluerint.*

DEscende calo, & dic, age, tibia
 Regina, longum, Calliope, melos;
 Seu voce nunc mavis acuta,
 Seu fidibus, citharave Phæbi.
 Auditis? an me ludit amabilis
 Infania? audire, & videor pios

Errare per lucos, amœna.

Quos & aquæ subeunt, & auræ.
Me fabulosa Vulture in Appulo,
Altricis extra limen Apuliæ,
Ludo, fatigatumque somno,
Fronte nova puerum palumbes
Texere: mirum quod foret omnibus,
Quicumque celsæ nidum Acherontæ,
Saltusque Bantinos, & aruum
Pingue tenent humilis Ferenti,
Ut tuto ab atris corpore viperis
Dormirem, & ursis: ut premerer sacra
Lauroque, collataque myrto,
Non sine Diis animosus infans.
Vester, Camœnæ, vester in arduos
Tollor Sabinos: seu mihi frigidum
Præneste, seu Tibur supinum,
Seu liquida placuere Bajæ.
Vestris amicum fontibus, & choris,
Non me Philippis versa acies retro,
Devota non extinxit arbor,
Nec Sicala Palinurus unda.
Utcumque mecum vos eritis; libens
Insanientem navita Bosphorum
Tentabo, & arenteis arenas
Litoris Assyrii viator.
Visam Britannos hospitibus feros,
Et lætum equino sanguine Concanum:
Visam pharetratos Gelonos,
Et Scythicum inviolatus amnem.
Vos Cæsarem altum, militia simul
Festas cohorteis abdidit oppidis,
Finire quærentem labores
Pierio recreatis antro.
Vos lene consilium, & datis, & dato
Gaudetis almæ. Scimus, ut impios
Titanas, immanemque turmam

Fulmine sustulerit caduco:
Qui terram inertem, qui mare temperat
Ventotum, & urbeis, regnaque tristia:
Divosque, mortaleisque turbas
Imperio regit unus æquo.
Magnum illa terrorem intulerat Jovi
Fidens juvenus horrida brachiis;
Fratresque tendentes opaco
Pelion imposuisse Olympo.
Sed quid Typhoeus, & validus Mimas,
Aut quid minaci Porphyryon statu,
Quid Rhæcus, evulsisque truncis
Enceladus jaculator audax
Contra sonantem Palladis Ægida
Possent ruentes? hinc avidus stetit
Vulcanus: hinc matrona Juno, &
Nunquam humeris positurus arcum,
Qui rore puro Castaliæ lavit
Crineis solutos: qui Lyciæ tenet
Dumeta, natalemque Silvam,
Delius, & Patareus Apollo.
Vis consili expers mole ruit sua:
Vin temperatam Dii quoque provehunt
In majus: iidem odere vireis.
Omnes nefas animo moventeis.
Testis mearum centimanus Gyas
Sententiarum notus, & integræ
Tentator Orion Dianæ,
Virginea domitus sagitta.
Injecta monstros terra dolet suis:
Mœretque partus fulmine luridum
Missos ad orcum; nec peredit
Impositam celer ignis Ænam;
Incontinentis nec Titii jecur
Relinquit ales, nequitiae additus
Custos; amatorem trecentæ
Pirichoum cohibent catenæ.

54 C A R M I N U M
A U G U S T I L A U D E S.
O D E V.

Reguli constantia, & ad Pœnos reditus.

Cælo tonantem credidimus Jovem
Regnare; præsens divus habebitur
Augustus, adjectis Britannis
Imperio, gravibusque Persis:
Milesne Crassi conjuge barbara
Turpis maritus vixit? & hostium
(Proh curia, inversique mores!)
Consenuit focerorum in armis.
Sub rege Medo Marsus, & Appulus,
Anciliorum nominis, & togæ
Oblitus, æternæque Vestæ,
Incolumi Jove, & urbe Roma?
Hoc caverat mens provida Reguli
Dissentientis conditionibus
Fœdis, & exemplo trahenti
Perniciem veniens in ævum,
Si non periret immiserabilis
Captiva pubes. Signa ego Punicis
Affixa delubris, & arma
Militibus sine cade, dixit,
Direpta vidi, vidi ego civium
Retorta tergo brachia libero,
Portasque non clausas, & arva
Marte coli populata nostro.
Auro repensus scilicet acrior
Miles redibit? flagitio additis
Damnum; neque amissos colores
Lana refect medicata fuco;
Nec vera virtus, cum semel excidit
Curat reponi deterioribus.
Sic pugnat extricata densis
Cerva plagis, erit ille fortis,
Qui perfidis se credidit hostibus:
Et Marte Pœnos proteret altero.

Qui

Qui lora restrictis lacertis
 Sensit iners, timuitque mortem.
 Hic, unde vitam sumeret inscius,
 Pacem duello miscuit. O pudor!
 O magna Carthago, probroliis
 Altior Italiae ruinis!
 Fertur pudicæ conjugis osculum,
 Parvosque natos, ut capitis minor,
 Ab se removisse, & virilem
 Torvus humi posuisse vultum.
 Donec labanteis consilio patres
 Firmaret auctor nunquam alias dato:
 Interque morrenteis amicos
 Egregius properaret exul.
 Atqui sciebat, quæ sibi barbarus
 Tortor pararet, non aliter tamen
 Dimovit obtanteis propinquos,
 Et populum reditus morantem,
 Quam si clientum longa negotia
 Dijudicata lite relinqueret;
 Tendens Venafranos in agros,
 Aut Lacedæmonium Tarentum.

A D R O M A N O S. ODE VI.

Corruptos suæ ætatis mores insectatur.

D Elicta majorum immeritus lues,
 Romane, donec templa refeceris
 Aedibusque labenteis deorum, &
 Fœda nigro simulacra fumo.
 Dis te minorem, quod geris, imperas:
 Hinc omne principium, huc refer exitum,
 Di multa neglecti dederunt
 Hesperiae mala luctuosæ.
 Jam bis Monæses, & Pachori manus,
 Non auspicatos contudit impetus
 Nostros: & adjecisse prædam

Tor-

Torquibus exiguis renidet.
 Pene occupatam seditionibus
 Delevit urbem Dacus, & Æthiops:
 Hic classe formidatus, ille
 Missilibus melior sagittis.
 Fecunda culpe sæcula, nuptias
 Primum inquinavere, & genus, & domos,
 Hoc fonte de riva elades
 In patriam, populumque fluxit.
 Motus doceri gaudet Jonicos
 Matura virgo: & fingitur artibus
 Jam nunc, & incestos amores
 De tenero meditatur ungui.
 Mox juniores querit adulteros
 Inter mariti vina: neque eligit,
 Cui donet impermissa raptim
 Gaudia luminibus remotis:
 Sed iussa coram non sine consilio
 Surgit marito, seu vocat institor,
 Seu navis Hispanæ magister,
 Dedecorum pretiosus emptor.
 Non his juvenus orta parentibus
 Infecit æquor sanguine Punico;
 Pyrrumque, & ingentem cecidit
 Antiochum, Annibalemque dirum,
 Sed rusticorum mascula militum
 Proles, Sabellis docta ligonibus
 Versare glebas: & severæ
 Matris ad arbitrium recisos
 Portare fusteis, sol ubi montium
 Mutaret umbras, & juga demeret
 Bobus fatigatis, amicum
 Tempus agens abeunte curru.
 Damnosa quid non imminuit dies?
 Ætas parentum peior avis, tulit
 Nos nequiores, mox daturos
 Progeniem vitiosiore,

L I B E R I I I . 37
A D A S T E R I E N .
O D E V I I .

*Consolatur eam de viri sui absentia mœstam,
ac sollicitam.*

Quid fies, Asterie, quem tibi candidi
Primo restituent vere Favonii,

Thyna merce beatum
Constanti juvenem fide

Gigen? ille Notis actus ad Oricum

Post infana Capræ sidera frigidas

Nocteis non sine multis

Insomnis lacrimis agit.

Atqui sollicitæ nuntius hospite

Suspirare Chloen, & miseram tuis

Dicens ignibus uri,

Tentat mille vaser modis.

Ut Prætum mulier perfida credulum

Falsis impulerit criminibus, nimis

Casto Bellerophonti

Maturare necem, refert.

Narrat pene datum Pelea Tartaro,

Magestam Hippolyten dum fugit abstinent

Et peccare docenteis

Fallax historias monet.

Frustra; nam scopulis surdior Icar

Voces audit adhuc integer: at, tibi

Ne vicinus Enipeus

Plus justo placeat; cave;

Quamvis non alius flectere equum sciens

Æque conspicitur gramine Martio;

Nec quisquam citus æque

Tusco denatat alveo.

Prima nocte domum claude; neque in vias

Sub cantum quærulæ despice tibi;

Et te sæpe vocanti

Duram, difficilis mane.

AD MÆCENATEM. ODE VIII.

Cur Calendis Martiis, cum uxorem non habeat, nihilominus sacrificet, & epuletur tamen.

MArtiis cales quid agam Calendis,
Quid velint flores, & acerra thuris
Plena, miraris, positusque carbo in
Cespite vivo,

Docte sermones utriusque linguæ:
Voveram dulceis epulas, & album
Libero caprum, prope funeratus
Arboris ictu.

Hic dies, anno redeunte festus,
Corticem attrictum pice dimovebit
Amphoræ fumum bibere institutæ
Consule Tullo.

Sume Mæcenas cyathos amici
Sospitis centum; & vigiles lucernas
Profer in lucem: procul omnis esto
Clamor, & ira.

Mitte civileis super urbe curas;
Cecidit Daci Cotifonis agmen;
Medus infestus sibi luctuosus
Dissidet armis.

Servit Hispanæ vetus hostis oræ
Cantaber, fera domitus catena:
Jam Scythæ laxo meditantur arcu
Cedere campis.

Negligens, nequa populus laboret;
Parce privatus nimium cavere; ac
Dona præsentis rape lætus horæ: &
Linque severa.

AD LYDIAM. ODE IX.

Dialogus Horatii, & Lydia.

HO. **D**Onec gratus eram tibi:
Nec quisquam potior brachia candide
Cer-

Cervici juvenis dabat;
Persarum vigui rege beatior.

LY. Donec non alia magis
Arstisti, neque erat Lydia post Cloen:
Multi Lydra nominis
Romana vigui clarior Ilia.

HO. Me nunc Thresia Chloë regit,
Dulceis doctamodos, & citharę sciens;
Pro qua non metuam mori,
Si parcent animæ fata superstiti.

LY. Me torret face mutua
Thurini Calais filius Ornithi;
Pro quo bis patiar mori,
Si parcent puero fata superstiti,

HO. Quid si prisca redit Venus?
Diductosque jugo cogit aheneo?
Si flava excutitur Chloë?
Rejectæque patet janua Lydiæ?

LY. Quamquam sidere pulchrior
Ille est, tu levior cortice, & improbo
Iracundior Adria;

Tecum vivere amem, tecum obeam libens.

IN LYCEN. ODE X.

*Ut posita duritie, aliqua ipsius misericordia
capiatur.*

EXtremum Tanaim si biberes Lyce,
Sevo nupta viro; me tamen asperas
Porrectum ante fores obicere incolis
Plorares Aquilonibus.

Audis, quo strepitu janua, quo nemus
Inter pulcra situm tecta remugiat
Ventis? & positas ut glaciet niveis
Puro lumine Jupiter?

Ingratam Veneri pone superbiam:
Ne currente tetro funis erat rota.
Non te Penelopen difficilem procis
Tyrrhenus genuit parens.

O, quam-

O, quamvis neque te munera, nec preces,
 Nec tinctus viola pallor amantium,
 Nec vir Pieria pellice saucius
 Curvat; supplicibus tuis
 Parcas, nec rigida mollior esculo,
 Nec Mauris animum mitior anguibus:
 Non hoc semper erit liminis, aut aquæ
 Cælestis parens latus.

A D M E R C U R I U M,
 O D E XI.

*Ut cantus sibi diceret, quibus Lyde flecti possit.
 Danaidum fabula.*

Mercuri (nam te docilis magistro
 Movit Amphion lapides canendo:)
 Tuque testudo resonare septem
 Callida nervis:

(Nec loquax olim, neque grata, nunc &
 Divitum mensis, & amica templis,)
 Dic modos, Lyde quibus obstinatas
 Applicet aureis.

Quæ velut latis equa trima campis,
 Ludis exultim, metuitque tangi,
 Nuptiarum expers, & adhuc protervo
 Cruda marito.

Tu potes tigreis, comiteisque silvas
 Ducere: & rivos celeres morari,
 Cessit immanis tibi blandienti
 Janitor aulae

Cerberus, quamvis furiale centum
 Muniant angues caput ejus, atque
 Spiritus teter, saniesque manet
 Ore trilingui.

Quin & Ixion, Titiusque vultu
 Risit invito: stetit urna paullum
 Sicca, dum grato Danaï puellas
 Carmine mulces.

Audiat Lyde scelus, atque notas
 Virginum pœnas, & inanes lymphæ
 Dolium fundo pereuntis imo,

Seraque fata:

Quæ manent culpas etiam sub Orco,
 Impiæ, nam quid potuere majus?
 Impiæ sponfus potuere duro

Perdere ferro.

Una de multis face nuptiali
 Digna: perjurum fuit in parentem
 Splendide mendax, & in omne virgo

Nobilis ævum:

Surge, quæ dixit juveni marito:
 Surge: ne longus tibi somnus, unde
 Non times, detur: focerum, & scelestas

Falle sorores:

Quæ, velut nactæ vitulos lænæ,
 Singulos, eheu, lacerant: ego illis
 Mollior, nec te feriam, nec intra
 Claustra tenebo.

Me pater sævis oneret catenis,
 Quod viro clemens misero peperci:
 Me vel extremos Numidarum in agros

Classe releget.

I, pedes quo te rapiunt, & auræ,
 Dum favet nox, & Venus: i secundo
 Omine: & nostri memorem sepulcro
 Sculpe querelam.

A D N E O B U L E N.

O D E XII.

*Eam Hebri adolescentis amore captam, iner-
 tia se, & desidia dedisse.*

Miserarum est, neque amor dare ludum,
 Neque dulci mala vino lavere: aut exa-
 nimari, metuentes patruæ verbera lingua,
 Tibi

Tibi qualem Cithereæ puer ales,
 Tibi telas, operosæque Minervæ
 Studium aufert, Neobule, Liparæi nitor
 Hebrî:

Eques ipso melior Bellerophonte:
 Neque pugno, neque segni pede victus,
 Simul unctos Tiberinis humeros lavit in undis:
 Catus idem per apertum fugentis
 Agitato grege cervos jaculari; &
 Celer alto latitantem fructifero excipere aprû.

AD FONTEM BLANDUSIAM.

O D E VIII.

Commendat ejus amantatem.

O Fons Blandusie splendidior vitro,
 Dulci digne mero, non sine floribus;
 Cras donaberis hado:

Cui frons turgida cornibus
 Primis, & Venërem, & prælia destinat.
 Frustra; nam gelidos inficiet tibi

Rubro sanguine rivos,
 Lascivi soboles gregis.

Te flagrantis atrox hora Caniculæ
 Nescit tangere: tu frigus amabile
 Fessis vomere tauris

Præbes, & pecori vago.
 Fies nobilium tu quoque fontium,
 Me dicente, cavis impositam ilicem
 Saxi: unde loquaces
 Lymphæ defiliunt tuæ.

AD POPULUM ROMANUM.

O D E XIV.

*Cæsaris victoriam canit, eamque sacrificiis,
 & festis dapibus prosequi hortatur.*

Herculis ritu modo dictus, o plebs,
 Morte venalem petiisse laurum,

Cæsar, Hispana repetit Penateis
Victor ab ora.

Unico gaudens mulier marito
Prodeat, justis operata divīs:
Et soror clari ducis, & decoræ
Supplice vitta

Virginum matres, juvenumque nuper
Sospitum. Vos o pueri, & puellæ
Jam virum expertæ, male nominatis
Parcite verbis.

Hic dies vere mihi festus atras
Eximet curas, ego nec tumultum,
Nec mori per vim metuam, tenente
Cæsare terras.

I, pete unguentum, puer, & coronas,
Et cadum Marſi memorem duelli:
Spartacum si qua potuit vagantem
Fallere testa.

Dic & argutæ properet Nearæ
Myrrhinum nodo cohibere crinem:
Si per invisum mora janitorem
Fiet, abito.

Lenit albescens animos capillus,
Litium, & rixæ cupidos protervæ.
Non ego hoc ferrem callidus juvena,
Consule Planco.

IN CHLORIM VETULAM. O D E XV.

*Ut saltem vetula, nequitia, & libidini mo-
dum constituat.*

UXor pauperis Ibyci,
Tandem nequitix fige modum tuæ,
Famosisque laboribus.

Maturo propior desine funeri
Inter ludere virgines,
Et stellis nebulam spargere candidis.

Non,

Non, si quid Pholeon fatis,
 Et te, Chlorig, decet: filia rectius
 Expugnat juventum domos,
 Pulso Thyas uti concita tympano.
 Illam cogit amor Nothi
 Lascivæ similem ludere capræ:
 Te lanæ prope nobilem
 Tonſæ Luceriam, non citharæ decent,
 Nec flos purpureus roſæ,
 Nec poti vetulam ſæce tenus cadi.

A D M Æ C E N A T E M.
 O D E XVI.

*Auro omnia parent. Horatius vero contentus
 eſt ſua ſorte, unde beatus exiſtit.*

Incluſam Danaen turris ahenca,
 Robuſtæque fores, & vigilum canum
 Trilles excubiæ munierant fatis
 Nocturnis ab adulteris:
 Si non Acrifium, virginis abditæ
 Cuſtodem pavidum, Jupiter, & Venus
 Riſſent: fore enim tutum iter, & patens,
 Converſo in pretium deo.
 Aurum per medios ire ſatellites,
 Et perrumpere amat ſaxa potentius
 Ictu fulmineo: concidit auguris
 Argivi domus, ob lucrum
 Demerſa excidio: diffidit urbium
 Portas vir Macedo, & ſubruit æmulos
 Reges muneribus; munera navium
 Sevos illaqueant duces.
 Creſcentem ſequitur cura pecuniam,
 Majorumque fames. Jure perhorru
 Late conſpicuum tollere verticem,
 Macenas, equitum decus.
 Quanto quiſque ſibi plura negaverit,
 A Diis plura feret. Nil cupientium

Nudus castra peto: & transfuga, divitum
 Parteis linguere gestio,
 Contemptæ dominus splendidior rei,
 Quam si quicquid arat impiger Appulus
 Occultare meis dicerer horreis;
 Magnas inter opes inops.
 Pure rivus aque, silvaque jugerum
 Paucorum, & segetis certa fides meæ,
 Fulgentem imperio fertilis Africæ
 Fallit, forte beatior.

Quamquam nec Calabræ mella ferunt apes,
 Nec Læstrigonia Bacchus in amphora
 Languescit mihi; nec pingua Gallicis
 Crescunt vellera pascuis:
 Importuna tamen pauperies abest:
 Nec, si plura velim, tu dare deneges.
 Contracto melius parva cupidine
 Vestigalia porrigam:

Quam si Mygdoniis regnum Halyattici
 Campis continuem. Multa petentibus
 Desunt multa. Bene est, cui Deus obtulit
 Parca, quod satis est, manu.

A D Æ L I U M L A M I A M.

O D E XVII.

*Primum nobilitatem ipsius laudat, deinde ad-
 monet, ut se prepararet ad diem crastinum,
 qui pluvius fore videbatur, hilariter exi-
 gendum.*

ÆLI vetusto nobilis ab Iamo,
 Quando & priores hinc Lamias ferunt
 Denominatos, & nepotum
 Per memores genus omne fastos,
 Auctore ab illo ducis originem,
 Qui Formiarum mœnia dicitur
 Princeps, & innantem Maricæ
 Litoribus tenuisse Lirim,
 Late tyrannus: cras foliis nemus

Multis, & alga litus inutili
 Demissa tempestas ab Euro
 Sternet: aquæ nisi fallit augur
 Annosa cornix. Dum potes, aridum
 Componere lignum: cras Genium mero
 Curabis, & porco bimestri,
 Cum famulis operum solutis.

AD FAUNUM. ODE XVIII.

*Deum silvestrem, infernum, & pestilentem
 precatur, ut per suos transiens agros, sibi,
 suisque sit propitius.*

FAUNE, Nympharum fugientum amator,
 Per meos sineis, & aprica rura
 Lenis incedas: abcasque parvis
 Æquus alumnis.

Si tener pleno cadit hædus anno,
 Larga nec defunt Veneris sodali
 Vina crateræ: vetus ara multo
 Fumat odore:

Ludit herbofo pecus omne campo,
 Dum tibi nonæ redeunt Decembres,
 Festus in pratis vacat otioso

Cum bove pagus:
 Inter audaceis lupus errat agnos,
 Spargit agresteis tibi silva frondeis,
 Gaudet invisam pepulisse fossor
 Ter pede terram.

AD TELEPHUM. ODE XIX.

*Reprehendit eum, quod veterum historiarum
 studio deditus, ea, quæ ad hilariter, &
 jucunde vivendum pertinent, negligat.*

QUantum distet ab Inacho
 Codrus, pro patria non timidus mori,
 Narr

Narras, & genus Æaci,

Et pugnata sacro bella sub Illo;

Quo Chium pretio cadum

Mercesur, quis aquam temperet ignibus,

Quo præbente domum, & quota

Pelignis caream frigoribus, taces.

Da lunæ pocula novæ,

Da noctis mediæ, da, puer, auguris

Murenæ: tribus, aut novem

Miscentur cyathis pocula commodis.

Qui Musas amat impareis,

Ternos ter cyathos attonitus petet

Vates, treis prohibet supra

Rixarum metuens, tangere Gratia

Nudis juncta sororibus.

Insanire juvat. Cur Berecynthiæ

Cessant flamina tibia?

Cur pendet tacita fistula cum lyra?

Parcenteis ego dexteris

Odi. Sparge rosas; audiat invidus

Dementem strepitum Lycus:

Et vicina seni non habilis Lyco.

Spissa te nitidum coma,

Puro te similem, Telephe, Vespero,

Tempestiva petit Chloe:

Me lentus Glyceræ torret amor meæ.

A D P Y R R H U M. ODE XX.

*Ne formosum Nearchum a sua meretriculâ
abstrahat.*

NOn vides, quanto moveas periclo,

Pyrthe, Getulæ catulos lænæ?

Dura post paullo fugies inaudax

Prælia raptor:

Cum per obstantes juvenum catervas

Ibit, insignem repetens Nearchum,

Grande certamen, tibi præda cedat

Major, an illi.

Interim dum tu celereis sagittas
 Promis, hæc denteis acuit timendos,
 Arbitræ pugnae posuisse nudo

Sub pede palmam

Fertur, & leni recreare vento
 Sparsum odoratis humerum capillis:
 Qualis aut Mireus fuit, aut aquosa
 Raptus ab Ida.

A D A M P H O R A M.

O D E X X I.

*Ex qua se in Corvini gratiam vinum vetu-
 stum prompturum ostendit, & occasione ob-
 lata vini laudes commemorat.*

O Nata mecum, consule Manlio,
 Seu tu querelas, siue geris jocos,
 Seu rixam, & insanos amores,

Seu facilem pia testa somnum:
 Quocumque lectum nomine Massicum
 Servas, moveri digna bono die:

Descende, Corvino iubente,
 Promere languidiora vina.

Non ille, quamquam Socraticis mader
 Sermonibus, te negliget horridus:

Narratur & prisca Catonis

Sæpe mero caluisse virtus.

Tu lene tormentum ingenio admoves
 Plerumque duro: tu sapientium

Curas, & arcanum jocosum

Consilium retegis Lyæo:

Tu spem reducis mentibus anxiiis,
 Vireisque, & addis cornua pauperi,

Post te, neque iratos trementi

Regum apices, neque militum arma.

Te, Liber, & si læta aderit Venus
 Segnesque nodum solvere Gratia,

Vivæque producent lucernæ,

Dum rediens fugat astra Phœbus.

INDIANAM. ODE XXII.

*Diana consecrat pinum villa sua propinquam,
& quotannis verris immolata sanguine ar-
borem hanc aspersurum se vovet.*

Montium custos, nemorumque virgo,
Quæ laborantis utero puellas
Ter vocata audis, adinisque letho
Diva triformis:

Imminens villæ tuæ pinus esto:
Quam per exactos ego latus annos,
Verris obliquum meditantis ictum
Sanguine donem.

A D P H I D I L E M.

O D E XXIII.

*Suadens, ut deos puris manibus, & conscien-
tiæ bene acta vite colat.*

Cælo supinas si tuleris manus
Nascente luna, rustica Phidile,
Si thure placaris, & horna

Frugè Lareis, avidaque porca;
Nec pestilentem sentiet Africum
Fecunda vitis, nec sterilem seges
Rubiginem, aut dulces alumni
Pomifero grave tempus anno.

Nam, quæ nivali pascitur Algido
Devota, quercus inter, & ilices:
Aut crescit Albanis in herbis

Victimas, pontificum secureis
Cervice tinget: te nihil attinet
Tentare multa cæde bidentium

Parvos coronantem marino
Rore deos, fragilique myrto.

Immunis aram si tetigit manus;
Non sumptuosa blandior hostia
Mollibit averfos Penateis

Farre pio, & saliente mica.

D 2

I N

I N A V A R O S. ODE XXIV.

In avaros invehitur, qui domos domibus subinde addunt, in ipso etiam mari adificantes: cum tamen nulla adificia necessitate mortis eos liberare possint. Ad hac autem mala extirpanda, una cum prava illa augendi opes cupiditate, disciplina asperiore opus esse dicit.

Intactis opulentior
 Thesauris Arabum, & divitis Indiæ,
 Cimentis licet occupes
 Tyrrhenum omne tuis, & mare Punicum:
 Si figit adamantinos
 Summis verticibus dira necessitas
 Clavos: non animum metu,
 Non mortis laqueis expedies caput.
 Campestris melius Scythæ,
 Quorum plaustra vagas rite trahunt domos,
 Vivunt, & rigidi Getæ,
 Immetata quibus jugera liberas
 Fruges, & Cererem ferunt:
 Nec cultura placet longior annua:
 Defunctumque laboribus
 Aequali recreat forte vicarius.
 Illic matre carentibus
 Privignis mulier temperat innocens:
 Nec dotata regit virum
 Conjux: nec nitrido fidit adultero.
 Dos est magna parentium
 Virtus & metuens alterius viri
 Certo federe castitas.
 Et peccare nefas, aut pretium est mori,
 O, quisquis volet impias
 Cedeis, & rabiem tollere civicam:
 Si quæret pater urbium

Sub-

Subscribi statuis, indomitam audeat
Restrenare licentiam,
Clarus postgenitis, quatenus, heu nefas,
Virtutem incolumen odimus,
Sublatam ex oculis quarimus invidi.
Quid tristes querimonie,
Si non supplicio culpa reciditur?
Quid leges sine moribus
Vanæ proficiunt? si neque fervidis
Pars inclusa caloribus
Mundi, nec Boreæ finitimum latus,
Durataque solo nives
Mercatorem abigunt: horrida callidi
Vincunt æquora navitæ.
Magnum pauperies opprobrium jubet
Quidvis & facere, & pati:
Virtutisque viam deserit arduæ.
Vel nos in Capitolium,
Quo clamor vocat, & turba faventium,
Vel nos in mare proximum
Gemmas, & lapides, aurum, & inutile,
Summi materiam mali,
Mittimus. Scelerum si bene pœnitet,
Eradenda Cupidinis
Pravi sunt elementa, & teneræ nimis
Mentes, asperioribus
Formandæ studiis. Nescit equo rudis
Harere ingenuus puer,
Venarique timet: ludere doctior,
Seu Græco jubeas trocho,
Seu malis vetita legibus ælea.
Cum perjura patris fides
Consortem socium fallat, & hospitem,
Indignoque pecuniam
Heredi properet: scilicet improbæ
Crescunt divitiæ, tamen
Curtæ nescio quid semper abest rei.

AD BACCHUM. ODE XXV.

*Se Bacchi instinctu, afflatuque concitatum,
nova quadam, & inaudita de Augusto dicturum.*

QUO me, Bacche, rapis tui. (specus
Plenum, quæ in memora, aut quos agor in
Velox mente nova? quibus

Anteis egregii Cæsaris audiar
Æternum meditans decus

Stellis inferere, & concilio Jovis :
Dicam insigne, recens, adhuc

Indictum ore alio : non secus in jugis
Ex somnis stupet Evias,

Hebrum prospiciens, & nive candidam
Thracem, ac pede barbaro

Lustratam Rhodopen, ut mihi devio
Rubeis, & vacuum nemus;

Mirari libet! o Najadum potens,
Baccharumve valentium

Proceras manibus vertere fraxinos :
Nil parvum, aut humili modo,

Nil mortale loquar : dulce periculum est,
O Lanæ, sequi deum

Cingentem viridi tempora pampino.

AD VENEREM. ODE XXVI.

*Se jam senem factum rebus amatoriis
minus aptum esse.*

VIXI puellis nuper idoneus,
Et militavi non sine gloria :

Nunc arma, defunctumque bello

Barbiton hic paries habebit,
Lavum marinæ qui Veneris latus

Custodit : hic, hic ponite lucida

Funalia, & vesteis, & arcus

Oppositis foribus minaceis.

O, quæ beatam diva tenes Cyprum, &
Mem-

Memphim carentem Sithonia nive,
Regina, sublimi flagello
Tange Chloen semel arrogantem.

AD GALATEAM NAVIGATURAM.
ODE XXVII.

Detertect eam præcipue exemplo Europa.

Impios parra: recinentis omen
Ducat, & prægnans canis, aut ab agro
Rauca decurrens lupa Lanuvino,
Fetaque vulpes:
Rumpat & serpens iter institutum,
Si per obliquum similis sagittæ
Terruit Mannos: ego cui timebo
 < Providus auspex
Antequam stanteis repetat paludes
Imbrium divina avis imminutum,
Oscinem corvum prece suscitabo
 Solis ab ortu.
Sis licet felix, ubicumque mavis,
Et memor nostri, Galatea, vivas:
Teque nec laevus vetet ire picus,
 Nec vaga cornix.
Sed vides, quanto trepidet tumultu
Pronus Orion: ergo, quid sit acer
Adriæ, novi, sinus: & quid albus
 Peccet Iapyx.
Hostium uxores, puerique cecos
Sentiant motus orientis Hædi, &
Æquoris nigri fremitum, & trementeis
 Verbere ripas.
Sic & Europe niveum doloso
Credidit tauro latus: & scatentem
Belluis pontum, mediasque fraudeis
 Palluit audax.
Nuper in pratis studiosa florum, &

Debitæ Nymphis opifex coronæ,
Nocte sublustrî, nihil alitra præter
Vidit, & undas.

Quæ simul centum tetigit potentem
Oppidis Creten: pater o relictum
Filix nomen, pietasque dixit

Viſta furore:

Unde? quo veni? levis una mors eſt
Virginum culpæ: vigilansne ploro
Turpe commiſſum? an vitiis carentem
Ludit imago

Vana, quæ porta fugiens eburna
Somnium ducit? meliusne fluctus
Ire per longos fuit: an recenteis
Carpere flores?

Si quis infamem mihi nunc juvenum
Dedat iratæ, lacerare ferro, &
Frangere enitar modo multum amati
Cornua tauri.

Impudens liqui patrios Penateis,
Impudens Orcum moror. O deorum
Si quis hæc audis, utinam inter errem
Nuda leones.

Antequam turpis macies decenteis
Occupet malas, teneræque succus
Defluat prædæ, ſpecioſa quero
Pascere tigreis:

Vilis Europæ pater urget abſens:
Quid mori ceſſas? potes hac ab orno
Pendulum, zona bene te ſecuta,
Ladere collum.

Sive te rupes, & acuta letho
Saxa delectant: age, te procellæ
Crede veloci: niſi herile mavis
Carpere penſum

Regius ſanguis, dominæque tradi
Barbaræ pellex. Aderat querenti

Perfidum ridens Venus, & remisso

Filius arcu.

Mox ubi lussit satis; Abstinet, &

Dixit, irarum, calideque rixæ:

Cum tibi invisus laceranda reddet

Cornua taurus.

Uxor invicti Jovis esse nescis?

Mitte singultus: bene ferre magnam

Disce fortunam: tua sectus orbis

Nomina ducet.

AD LYDEN. ODE XXVIII.

Diem Neptuno sacrum hilariter exigendum esse.

Festo quid potius die

Neptuni faciam? prome reconditum,

Lyde strenua, Cæcubum.

Monitaque adhibe vim sapientiæ.

Inclinare meridiem

Sentis: ac, veluti stet volucris dies,

Parcis deripere horreo

Cessantem Bibuli consulis amphoram.

Nos cantabimus invicem

Neptunum, & virideis Nereidum comas.

Tu curva recines lyra

Latonam, & celeris spicula Cynthia:

Summo carmine, quæ Cnidon

Fulgenteisque tenet Cycladas, & Paphon

Junctis visit oloribus.

Dicetur merita nox quoque nenia.

AD MÆCENATEM.

ODE XXIX.

Invitat eum ad cenam hilarem, publicis curis missis.

TYrrhena regum progenies, tibi

Non ante verso lene merum cado

Cum flore, Mæcenas, rosarum, &

Plecta tuis balanus capillis

Jamdudum apud me est; cripe te moræ
Ne semper udum Tibur, & Æsulæ

Declive contempleris arvom, &

Telegoni juga parricidæ,
Fastidiosam desere copiam, &

Molem propinquam nubibus arduis,

Omitte mirari beatæ

Fumum, & opes, strepitumque Romæ.
Plerumque grata divitibus vices,

Mundæque parvo sub lare pauperum

Cœnæ, sine aulæis, & ostro

Sollicitam explicuere frontem.

am clarus occultum Andromedes pater
Ostendit ignem: jam Procyon furit.

Et stella vesani leonis,

Sole dies referrente siccos.

Jam pastor umbras cum grege languido,
Rivumque fessus quærit, & horridi

Dumeta Sylvani; caretque

Ripa vagis taciturna ventis.

Tu civitatem quis deceat status,

Curas, & urbi sollicitus, times

Quid Seres, & regnata Cyro

Bactra parent, Tanaisque discors.

Prudens futuri temporis exitum

Caliginosa nocte premit Deus: •

Ridetque, si mortalis ultra

Fas trepidat. Quod adest, memento
Componere æquus: cetera fluminis

Ritu feruntur, nunc medio alveo

Cum pace delabentis Etruscum

In mare, nunc lapides adetos,
Stirpeisque raptas, & pecus, & domos

Volventis una, non sine montium

Clamore, vicinaque silvæ:

Cum fera diluvies quietos

Irritat annæis. Ille potens sui,

Latiusque deget, cui licet in diem
 Dixisse, vixi: cras vel atra
 Nube polum, pater, occupato,
 Vel sole puro: non tamen irritum
 Quodcumque retro est, efficiet: neque
 Diffinget, infectumque reddet,
 Quod fugiens semel hora vexit.
 Fortuna saxo læta negotio, &
 Ludum insolentem ludere pertinax,
 Transmutat incertos honores,
 Nunc mihi, nunc aliis benigna.
 Laudo manentem: si celereis quatit
 Pennas, resigno, quæ dedit, & mea
 Virtute me involvo, probanque
 Pauperiem sine dote quæro.
 Non est meum, si mugiat Africis
 Malus procellis, ad miseras preces
 Decurrere: & votis pacisci,
 Ne Cypriæ Tyriaque merces
 Addant avaro divitias mari.
 Tunc me biremis præsidio scaphæ
 Tutum per Ægeos tumultus
 Aura ferret, geminusque Pollux.

AD MELPOMENEN MUSAM.

O D E X X X.

*Scribendis carminibus lyricis se melius consu-
 luisse immortalitati nominis sui dicit, quam
 si obtinisset, ut sibi ærea statua, aut pyra-
 mides erigerentur. Præcipuamque laudis ma-
 teriam fore innuit, quod primus ex Lati-
 nis in hoc carminum genere Græcos imita-
 rus fuerit.*

EXegi monumentum ære perennius,
 Regalique situ Pyramidum altius,
 Quod non imber edax, non Aquilo impotens
 Possit diruere, aut innumerabilis
 Annorum series, & fuga temporum.

8 C A R M I N U M

Non omnis moriar, multaque pars mei
 Vitabit Libitinam: usque ego postera
 Crescam laude recens: dum Capitolium
 Scandet cum tacita virgine pontifex.
 Dicar, qua violens obstrepit Aufidus,
 Et, qua pauper aquæ Daunus agrestium
 Regnator populorum, ex humili potens
 Princeps Æolium carmen ad Italos
 Deduxisse modos: sume superbiam
 Quæsitam meritis, & mihi Delphica
 Lauro cinge volens, Melpomene, comam.

Q. H O R A T I I

F L A C C I

C A R M I N U M

L I B E R I V.

O D E I.

*Se jam ea ætate esse, ut a rebus amatoriis,
 & carminibus ludicris, & venereis, alieno
 esse animo debeat: & tamen Ligurini ve-
 sano amore torrer.*

I Ntermissa Venus diu

Rursus bella moves: parce, precor, precor.
 Non sum qualis eram bonæ

Sub regno Cynaræ: desine dulcium
 Mater sæva Cupidinum,

Circa lustra decem flectere mollibus
 Jam durum imperiis: abi

Quo blandæ juvenum te revocant preces.
 Tempetivius in domo

Pauli, purpureis ales oloribus,
 Commestabere Maximi,

Si torrere jecur quæris idoneum.
 Namque & nobilis, & decens,

Et pro sollicitis non tacitus reis,
 Et centum puer artium,

Late signa feret militiæ tuæ.

Et, quandoque potentior

Largis muneribus riserit æmuli.

Albanos prope te, lacus

Ponet marmoream sub trabe Cypria.

Illic plurima naribus

Duces thura, lyraque, & Berecynthiæ

Delectabere tibiæ

Mistis carminibus non sine fistula.

Illic bis pueri die

Numen cum teneris virginibus tuum

Laudantes, pede candido

In morem Salium, ter quatient humum.

Me nec femina, nec puer

Jam, nec spes animi credula mutui,

Nec certare juvat mero:

Nec vincite novis tempora floribus.

Sed cur heu, Ligurine, cur

Manat rara meas lacrima per genas?

Cur facunda parum decoro

Inter verba cadit lingua silentio?

Nocturnis te ego somniis

Jam captum teneo, jam volucrem sequor

Te per gramina Martii

Campi, te per aquas, dure, volubileis.

AD ANTONIUM JULUM, M. ANTO-

NII TRIUMVIRI FILIUM.

O D E I I.

Antiquos Poetas imitari periculosum est.

Pindarum quisquis studet æmulari,

Jule, ceratis ope Dædalea

Nititur pennis, vitreo daturus

Nomina ponto.

Monte, decurrens velut amnis, imbres

Quem super notas aluere ripas,

Fervet, immensusque ruit profundo

Pindarus ore,

Lau-

80 C A R M I N U M
 Laurea donandus Apollinari,
 Seu per audaceis nova dithyrambos
 Verba devolvit, numerisque fertur
 Lege solutis;
 Seu deos, regesque canit, deorum
 Sanguinem: per quos cecidere iusta
 Morte Centauri; cecidit tremenda
 Flamma Chimææ.
 Sive quos Elea donum reducit
 Palma caelestis: pugilemve, equumve
 Dicit, & centum potiore signis
 Munere donat.
 Flebili sponsæ juvenemve raptum
 Plorat: & vireis, animumque, moresque
 Aureos educit in astra, nigroque
 Invidet Orco.
 Multa Dirceum levat aura cygnum,
 Tendit, Antoni, quoties in altos
 Nubium tractus: ego apis Matinæ
 More modoque
 Grata carpentis thyma per laborem
 Plurimum circa nemus, uvidique
 Tiburis ripas, operosa parvus
 Carmina fingo.
 Concines majore Poeta plectro
 Cæsarem, quandoque trahet feroceis
 Per sacrum clivum, merita decorus
 Fronde, Sicambros;
 Quo nihil majus meliusve terris
 Fata donavere, bonique divi,
 Nec dabunt: quamvis redeant in aurem
 Tempora prisca.
 Concines latosque dies, & urbis
 Publicum ludum, super impetrato
 Fortis Augusti reditu, forumque
 Litibus orbem.
 Tum meæ, si quid loquar audiendus;

Vocis accedet bona pars, & o Sol
Pulcher, o laudande, canam recepto,
Cæsare, felix.

Tuque, dum procedis, Jo triumphe,
Non semel dicemus: Jo triumphe,
Civitas omnis; dabimusque divi
Thura benignis.

Te decem tauri, totidemque vacca,
Me tener solvet vitulus relicta
Matre, qui largis juvenescit herbis
In mea vota.

Fronte curvatos imitatus igneis
Tertium Lunæ referentis ortum,
Qua notam duxit, niveus videri,
Cetera fulvus.

A D M E L P O M E N E N.

O D E I I I.

*Se natum esse ad porticem, ejusque beneficio
nominis immortalitatem, & gloriam con-
secutum esse.*

Q Uem tu, Melpomene, semel
Nascentem placido lumine videris,
Illum non labor Isthmius

Clarabit pugilem: non equus impiger
Curru ducet Achaico

Victorem: neque res bellica Delis
Ornatus foliis ducem;

Quod regum tumidas contrulerit minas,
Ostendet Capitolio:

Sed, quæ Tibur aquæ fertile perfluunt,
Et spissæ nemorum comæ;

Fingent Æolio carmine nobilem.
Romæ principis urbium

Dignatur soboles inter amabileis
Vatum ponere me choros:

Et jam dente minus mordeor invido.

O testudinis aurea

Dulcem quæ strepitum Pieri temperas!

O mutis quoque piscibus

Donatura cygni, si libeat, sonum!

Totum muneris hoc tui est,

Quod monstror digito prætereuntium

Romanæ fidicen lyrae:

Quod spiro, & placeo (si placeo) tuum est.

A D R O M A M . O D E I V .

Drusi Neronis, qui fuit Augusti Caesaris privignus, victorias de Rhoetis, & Vindelicis celebrat. Quin etiam Claudii Neronis fortia quædam facta commemorat.

O Ualem ministrum fulminis alitem,
(Cui rex deorum regnum in aveis vagas
Permisit, expertus fidelem

Jupiter in Ganymede flavo,)

Olim juvenas, & patrius vigor

Nido laborum propulit inscium:

Vernique jam nimbis remotis,

Insolitos docuere nisus

Venti paventem: mox in ovilia

Demisit hostem vividus impetus.

Nunc in reluctantibus dracones

Egit amor dapis, atque pugnae:

Qualemve latis caprea pascuis

Intenta, fulvæ matris ab ubere,

Jam lacte depulsum leonem,

Dente novo peritura vidit:

Videre Rhoeti bella sub Alpibus

Drusum gerentem, & Vindelici, quibus

Mos unde deductus per omne

Tempus Amazonia securi

Dexteras obarmet, quærere distulit:

(Nec scire fas est omnia) sed diu,

Lateque Victrices catervæ

Consiliis juvenis revicta:

Sensere, quid mens rite, quid indoles

Nutrita faustis sub penetralibus

Possit, quid Augusti paternus

In pueros animus Neronis.

Fortes creantur fortibus, & bonis.

Est in juvenis, est in equis patrum

Virtus: nec imballem feroces

Progenerant aquilæ columbam.

Doctrina sed vim promovet insitam,

Rectique cultus pectora roborant.

Utrumque defecere mores.

Dedecorant bona nata culpa.

Quid debeas, o Roma, Neronibus,

Testis Metaurum flumen; & Asdrubal

Devictus, & pulcher fugatis

Ille dies Latio tenebris.

Qui primus alma risit adorea,

Dixit per urbeis Afer ut Italas,

Seu flamma per tædas, vel Euris

Per Siculas equitavit undas.

Post hoc secundis usque laboribus

Romana pubes crevit: & impio

Vastata Pænorum tumultu

Fana deos habuere rectos.

Dixitque tandem perfidus Annibal,

Cervi luporum præda rapacium

Sectamur ultro, quos opimus

Fallere, & effugere est triumphus.

Gens, quæ cremato fortis ab Illo

Jactata Tuscis æquoribus, sacra,

Natosque, maturosque patres

Pertulit Ausonias ad urbeis,

Duris ut ilex tonsa bipennibus

Nigræ feraci frondis in Alcido,

Per damna, per cædeis ab ipso

Ducit opus animumque ferro.

Non

Non hydra festo corpore firmior
 Vinci dolentem crevit in Herculem:
 Monstrumve summisere Colchi
 Majus, Echioniaeve Thebæ.
 Merces profundos pulchrior evenit:
 Luctere, multa prouet integrum
 Cum laude victorem: geret
 Prælia conjugibus loquenda.
 Carthagini jam non ego nuntios
 Mittam superbos: occidit, occidit
 Spes omnis, & fortuna nostri
 Nominis, Asdrubale interempto.
 Nil Claudiæ non perficient manus;
 Quas & benigno numine Jupiter
 Defendit, & curæ sagaces
 Expediunt per acuta belli.

A D A U G U S T U M.

O D E V.

Ut tandem in urbem redeat.

Divis orte bonis, optime Romulæ
 Custos gentis, abes jam nimium diu:
 Maturum reditum pollicitus Patrum
 Sancto concilio, redi.
 Lucem redde tuæ, dux bone, patriæ,
 Instar yeris enim vultus ubi tuus
 Affulsit, populo, gratior it dies
 Et soles melius nitent.
 Ut mater juvenem, quem Notus invido
 Flatu Carphatii trans maris æquora
 Cunctantem spatio longius annuo
 Dulci distinet a domo,
 Votis, omnibusque, & precibus vocat;
 Curvo nec faciem litore dimovet:
 Sic desideriiis icta fidelibus
 Quærit patria Casarem.

Tu.

Tutus bos etenim rura perambulat.
 Nutrit rura Ceres, almaque Faustitas:
 Pacatum volitant per mare navitæ:

Culpari metuit fides:
 Nullis polluitur casta domus stupris:
 Mos, & lex maculosum edomuit nefas;
 Laudantur simili prole puerperæ:

Culpam pœna premit comes.
 Quis Parthum paveat? quis gelidum Scythen?
 Quis, Germania quos horrida parturit
 Fetus, incolumi Cæsare? quis feræ
 Bellum curet Iberiæ?

Condit quisque diem collibus in suis,
 Et vitem viduas ducit ad arbores.
 Hinc ad vina redit lætus, & alteris
 Te mensis adhibet deum.

Te multa prece, te prosequitur mero
 Diffuso pateris: & Laribus tuum
 Miscet numen, uti Græcia Castoris,
 Et magni memor Herculis.

Longas o utinam, dux bone, serias
 Præstes Hesperix: dicimus integro
 Sicci mane die: dicimus uvidi,
 Cum Sol Oceano subest.

IN APOLLINEM, ET DIANAM.

O D E V I.

Carmen saculare.

Dive, quem proles Niobææ magnæ
 Vindicem linguæ, Tityosque raptor
 Sensit, & Trojæ prope victor altæ
 Phthius Achilles.

Ceteris major, tibi miles impar:
 Filius quamvis Thetidis marinæ
 Dardanas turreis quateret tremenda
 Cuspide pugnax.

Ille,

Ille, mordaci velut icta ferro
Pinus, aut impulsa cupressus Euro
Procidit late: posuitque collum in
Pulvere Teucro.

Ille non inclusus equo Minervæ
Sacra mentito, male feriatos
Troas, & laram Priami choreis
Falleret aulam:

Sed palam captis gravis, (heu nefas, heu!)
Nescios fari pueros Achivis
Ureret flammis, etiam latenteis
Matris in alvo:

Ni tuis victus Venerisque gratæ
Vocibus, divum pater annuisset
Rebus Æneæ potiore ductos
Alite muros.

Doctor argutæ fidicen Thaliæ
Phœbe, qui Xantho lavis amne crineis;
Dauniæ defende decus camœnæ
Lavis Agyeu.

Spiritum Phœbus mihi, Phœbus artem
Carminis nomenque dedit poetæ,
Virginum primæ, puerique claris
Patribus orti.

Delix tutela dex, fugaceis
Lyncas, & cervos cohibentis arcu,
Lesbium servate pedem, meique
Pollicis ictum:

Rite Latonæ puerum canentes,
Rite crescentem face noctilucam,
Prosperam frugum, celeremque pronos
Volvere menseis.

Nupta jam dices, ego diis amicum,
Seculo festas referente luces
Reddidi carmen docilis modorum
Vatis Horati.

AD L. MANLIUM TORQUATUM.

O D E VII.

*Veris adventu, & aqua omnibus hominibus
moriendi conditione sine spe reviviscendi,
omniumque rerum mutatione, & vicissitu-
dine proposita, invitat ad hilariter, jucun-
doque vivendum.*

Diffugere nives, redeunt jam gramina
campis,

Arboribusque comæ.

Mutat terra vices, & decrefcentia ripas

Flumina prætereunt.

Gratia cum Nymphis, geminisq; fororibus audet

Ducere nuda choros.

Immortalia ne speres monet annus, & alium

Quæ rapit hora diem.

Frigora mitescunt zephyris: ver proterit æstas

Interitura, simul

Pomifer autumnus fruges effuderit: & mox

Bruma recurret iners.

Damna tamenceleres reparant cælestia Lunæ:

Nos ubi decidimus,

Quo pius Æneas, quo Tullus dives, & Ancus,

Pulvis, & umbra fumus.

Quis scit, an adjiciant hodiernæ crastina summæ

Tempora Di superi?

Cuncta manus avidas fugient heredis, amico

Quæ dederis animo.

Cum semel occideris, & de te splendida Minos

Fecerit arbitria,

Non, Torquate, genus, non te facundia, non te

Restituet pietas.

Infernis neque enim tenebris Diana pudicum

Liberat Hippolytum:

Nec Lethæa valet Theseus abrumpere charo

Vincula Pirithoo.

AD MARCIUM CENSORIMUM.

O D E V I I I.

*Nihil est, quod homines magis immortales red-
dere possit, quam Poetarum carmina.*

Donarem pateras, grataque commodus,
Censorine, meis ara sodalibus:
Donarem tripodas, præmia fortium
Grajorum: neque tu pessima munerum
Ferres: divite me scilicet artium,
Quas aut Parthasius protulit, aut Scopas;
Hic saxo, liquidis ille coloribus
Solers nunc hominem ponere, nunc deum,
Sed non hæc mihi vis: non tibi talium
Res est, aut animus deliciarum egens.
Gaudes carminibus: carmina possumus
Donare, & pretium dicere muneris:
Non incisa notis marmora publicis,
Per quæ spiritus, & vita redit bonis
Post mortem ducibus: non celeres fugæ,
Rejectæque retrorsum Annibalis minæ,
Non incendia Carthaginis impiæ,
Ejus, qui domita nomen ab Africa
Lucratus rediit, clarius indicant
Laudes, quam Calabræ Pierides: neque,
Si chartæ sileant, quod bene feceris,
Mercedem tuleris: quid foret Iliæ,
Mavortisque puer, si taciturnitas
Obstaret meritis invida Romuli?
Ereptum Stygiis fluctibus Æacum
Virtus, & favor, & lingua potentium
Vatum divitibus consecrat insulis.
Dignum laude virum Musa vetat mori,
Cælo musa beat: sic Jovis interest
Optatis epulis impiger Hercules.
Clarum Tyndaridæ sidus ab infimis

Quas-

Quassas eripuit æquoribus rateis.

Ornatus viridi tempora pampino

Liber vota bonos ducit ad exitus.

AD MARCUM LOLLIIUM.

O D E IX.

Scripta sua nunquam interitura. Sine poetarum ope Virtutem oblivione sempiterna deleri. Se suis versibus res a Lollio gestas memoria proditurum. Laus constantia, & ceterarum virtutum.

NE forte credas interitura, quæ
Longe sonantem natus ad Ausidum,

Non ante vulgatas per arteis

Verba loquor socianda chordis.

Non, si priores Mæonius tenet

Sedeis Homerus, Pindaricæ latent,

Corque, & Alcæi minaces,

Stesichorique graves camœnæ.

Nec, si quid olim lusit Anacreon,

Delevit ætas: spirat adhuc amor,

Vivuntque commissi calores

Æoliæ fidibus puellæ.

Non sola comptos arsit adulteri

Crineis, & aurum vestibis illitum

Mirata, regaleisque cultus,

Et comites, Helene Lacana.

Primusve Teucer tela Cydonio

Direxit arcu: non semel Ilios

Vexata: non pugnavit ingens

Idomeneus, Sthenelusve solus

Dicenda Musis prælia: non ferox

Hector, vel acer Deiphobus graveis

Excepit ictus pro pudicis

Conjugibus, puerisque primus.

Vixere fortes ante Agamemnona

Multi: sed omnes illacrimabiles

Urgentur, ignotique longa.

Nocte: carent quia vate sacro.
 Paullum sepulta distat inertiae
 Celata virtus: non ego te meis
 Chartis inornatum filebo,
 Totve tuos patiar labores
 Impune, Lolli, carpere lividas
 Obliviones: est animus tibi,
 Rerumque prudens, & secundis
 Temporibus, dubiisque rectus,
 Vindex avaræ fraudis, & abstinens
 Ducentis ad se cuncta pecuniæ,
 Consulque non unius anni,
 Sed quoties bonus, atque fidus
 Judex honestum prætulit utili, &
 Rejecit alto dona nocentium
 Vultu; & per obstanteis catervas
 Explicuit sua victor arma.
 Non possidentem multa vocaveris
 Recte beatum: rectius occupat
 Nomen beati, qui deorum
 Muneribus sapienter uti,
 Duramque callet pauperiem pati,
 Pejusque letho flagitium timet;
 Non ille pro caris amicis,
 Aut patria timidus perire.

AD LIGURINUM. ODE X.

*Ut dum per aetatem licet, fruatur formæ suæ
 bono: aliqui fore, ut ipsum sero poeniteat,
 cum flos ille ætatis exaruerit.*

O Crudelis adhuc, & Veneris muneribus
 potens,
 Insperata tuæ cum veniet pluma superbiæ;
 Et, quæ nunc humeris involitant, deciderint
 comæ,
 Nunc & qui color est puniceæ flore prior rosæ,
 Mutatus Ligurinū in faciem verterit hispidam,
 Dices: heu (quoties te in speculo videris alterū)
 Quæ

Quæ mense est hodie, cur eadem non puero fuit?
Vel cur his animis incolumes non redeunt genæ?

A D P H Y L L I D E M.

O D E XI.

Die natali Mæcenatis, qui erat Id. Apr. invitavit eam ad epulas.

Est mihi nonum superantis annum
Plenus Albani cadus: est in horto,
Phylli, nectendis apium coronis,

Est hederæ vis

Multa, qua crineis religata fulges:

Ridet argento domus: ara castis

Vincta verbenis avet immolato

Spargier agno.

Cuncta festinat manus: huc, & illuc

Curitant missæ pueris puellæ:

Sordidum flammæ trepidant rotantes

Vertice fumum.

Ut tamen noris, quibus advoceris

Gaudiis: idus tibi sunt agenda,

Qui dies mensem Veneris marinæ

Findit Aprilem.

Jure sollemnis mihi, sanctiorque

Pene natali proprio, quod ex hac

Luce Mæcenæ meus affluenteis

Ordinat annos.

Telephum, quem tu petis, occupavit

(Non tuæ fortis juvenem) puella

Dives, & lasciva: tenetque grata

Compede vinctum.

Terret ambustus Phaethon avaras

Spes: & exemplum grave præbet ales

Pegasus, terrenum equitem gravatus

Bellerophontem:

Semper ut te digna sequare, & ultra

Quam licet sperare, nefas putando,

E

Dis-

Disparem vites, age jam meorum

Finis amorum,

(Non enim posthac alia calebo

Femina) condisce modos, amanda

Voce quos reddas: minuentur atræ

Carminæ curæ.

AD VIRGILIUM. ODE XII.

*Describit veris adventum, & Virgilium ad
convivium sub conditione invitat.*

JAm veris comites, quæ mare temperant,
Impellunt animæ lintea Thraciæ:

Jam nec prata rigent, nec fluvii strepunt

Hiberna nive turgidi.

Nidum ponit, Ityn flebiliter gemens,

Infelix avis, & Cecropiæ domus

Æternum opprobrium, quod male barbaras

Regum est ulta libidines.

Dicunt in tenero gramine pinguium

Castodes ovium carmina fistula:

Delectantque deum, cui pecus, & nigri

Colles Arcadiæ placent.

Adduxere sitim temppra Virgili:

Sed, pressum Calibus ducere Liberum

Si gestis, juvenum nobilium cliens,

Nardo vina merebere.

Nardi parvus onyx eliciet cadum,

Qui nunc Sulpitiis accubat horreis,

Spes donare novas largus, amaraque

Curarum eluere efficax.

Ad quæ si properas gaudia, cum tua

Velox merce veni: non ego te meis

Immunem meditor tingere poculis,

Plena dives ut in domo.

Verum pone moras, & studium lucri:

Nigrorumque memor, dum licet, ignium,

Misce stultitiam consiliis brevem.

Dulce est desipere in loco.

*Insultat ei, quod jam anus fiat, & libidine
flagrans contemnatur a juvenibus.*

AUdivere, Lyce, Dii mea vota: Dii
Audivere, Lyce; sis anus, & tamen
Vis formosa videri,

Ludisque, & bibis impudens:
Et cantu tremulo pota cupidinem
Lentum sollicitas; Ille virentis, &
Doctæ psallere Chiræ

Pulcris excubat in genis.
Importunus enim transvolat aridas
Quercus, & refugit, te quia luridi
Dentes, te quia rugæ

Turpant, & capitis nives.
Nec Coæ referunt jam tibi purpuræ,
Nec clari lapides tempora, quæ semel
Notis condita fastis

Inclusit volucris dies.
Quo fugit Venus? heu! quove color decens?
Quo motus? quid habes illius, illius,
Quæ spirabat amores,

Quæ me surpuerat mihi,
Felix post Cynaram, notaque & artium
Gratarum facies? sed Cynaræ brevis
Annos fata dederunt,
Servatura diu parem.

Cornicis vetulæ temporibus Lycen:
Possent ut juvenes visere fervidi,
Multo non sine risu,

Dilapsam in cineres facem,

AD AUGUSTUM. ODE XIV.

*A Senatu, populoque Romano honores Augusto
tribui non possunt, qui virtutes ejus aqua-
re valeant.*

QUæ cura patrum, quæve Quiritium
Plenis honorum muneribus, tuas,

Auguste, virtutes in ævum

Per titulos, memoresque fastos
Æternet? o qua sol habitabileis
Illustrat oras, maxime principum;
Quem legis expertes Latinæ
Vindelici didicere nuper,
Quid Marte posses. Milite nam tuo
Drusus Genaunos, implacidum gentis,
Brennosque velocis, & arceis
Alpibus impositas tremendis
Dejecit acer, plus vice simplici.
Major Neronum mox grave prælium
Commisit, immaneisque Rhætos
Auspiciis pepulit secundis,
Spectandus in certamine Martio,
Devota morti pectora libera
Quantis fatigaret ruinis:
Indomitas prope qualis undas
Exercet Auster Plejadum choro
Scindente nubeis, impiger hostium
Vexare turmas, & frementem
Mittere equum medios per igneis.
Sic tauriformis volvitur Ausus
Qui regna Dauni præfuit Appuli,
Cum sævit, horrendamque cultis
Diluvium meditatur agris:
Ut Barbarorum Claudius agmina
Fenata vasto diruit impetu:
Primosque, & extremos metendo
Stravit humum sine clade victor;
Te copias, te consilium, & tuos
Præbente divos: nam tibi, quo die
Portus Alexandria supplex,
Et vacuum patefecit aulam,
Fortuna lustro prospera tertio
Belli secundos reddidit exitus,
Laudemque, & optatum peractis

Imperiis decus arrogavit.

Te Cantaber non ante domabilis,
Medusque, & Indus: te profugus Scythes
Miratur, o tutela presens

Italiae, dominaeque Romae:

Te, fontium qui celat origines
Nilusque, & Iſther: te rapidus Tigris,
Te belluosus, qui remotis

Obstrepuunt Oceanus Britannis:

Te non paventis funera Galliae,

Duraque tellus audit Iberiae:

Te cæde gaudentes Sicambri

Compositis venerantur armis.

AUGUSTI LAUDES.

O D E XV.

Se non esse idoneum ad canenda Lyricis versibus Augusti encomia.

Phœbus volentem prælia me loqui,
Victas & urbeis, increpuit lyra,

Ne parva Tyrrenum per æquor

Vela darem. Tua, Cæsar, ætas

Fruges & agris rettulit uberes,¹

Et signa nostro restituit Jovi,

Direpta Parthorum superbis

Postibus; & vacuum duellis

Janum Quirini clausit: & ordinem

Rectum, & evaganti fræna licentiæ

Injecit, amovitque culpas:

Et veteres revocavit arteis,

Per quas Latinum nomen, & Italæ

Crevere vires, famaue, & Imperi

Porrecta majestas ad ortum

Solis, ab Hesperio cubili.

Custode rerum Cæsare, non furor

Civilis, aut vis eximet otium:

Non ira, quæ procudit enseis,

Et miseras inimicat urbeis.

Non qui profundum Danubium bibunt,

Edicta rumpent Julia: non Getæ,

Non Seres, infidive Persæ,

Non Tanaïm prope flumen orti.

Nosque & profectis lucibus, & sacris,

Inter jocosæ munera Liberi,

Cum prole, matronisque nostris,

Rite deos prius apprecati,

Virtute sanctos, more patrum, duces,

Lydis remisso carmine tibiis

Trojamque, & Anchisen, & almæ

Progeniem Veneris canemus.

Q. HORATII

F L A C C I

E P O D O N

L I B E R

A D M Æ C E N A T E M.

O D E I.

Macenati ad bellum Actiacum proficiscenti comitem se offert, non tam, quod presentia sua quicquam commodi sit ei allaturus, quamquod minus de salute ejus sollicitus sit futurus.

I Bis Liburnis inter alta navium,

Amice, propugnacula,

Paratus omne Cæsaris periculum

Subire, Mæcenas, tuo.

Quid nos? quibus te vita sit superstita

Jucunda; si contra, gravis?

Utrumne jussi persequemur otium

Non

Non dulce, ni tecum simul?
 'An hunc laborem mente laturi, decet
 Qua ferre non molleis viros?
 Feremus: & te vel per Alpium juga,
 Inhospitalem & Caucasum,
 Vel occidentis usque ad ultimum sinum,
 Forti sequemur pectore.
 Roges, tuum laborem quid juvem meo,
 Imbellis, ac firmus parum?
 Comes minore sum futurus in metu,
 Qui major absenteis habet.
 Ut assidens implumibus pullis avis
 Serpentium allapsus timet
 Magis relictis: non, ut adsit, auxili
 Latura plus præsentiis.
 Libenter hoc, & omne militabitur
 Bellum in tuæ spem gratiæ:
 Non ut juvencis illigata pluribus
 Aratra nitantur mea;
 Pecusve Calabris ante sidus fervidum
 Lucana mutet pascua:
 Nec ut superni villa candens Tusculi
 Circa tangat moenia.
 Satis superque me benignitas tua
 Ditavit: haud paravero,
 Quod aut, avarus ut Chremes, terra premam,
 Discinctus aut perdam ut nepos.

O D E II.

*Varia vita rustica laudes hac ode complectitur:
 praesertim vero ab animi tranquillitate, &
 frugalitate eam laudat.*

BEatus ille, qui procul negotiis,
 Ut prisca gens mortalium,
 Paterna rura bobus exercet suis,
 Solutus omni fenore.
 Nec excitatur classico miles truci,
 Neque horret iratum mare,

Forumque vitat, & superba civium
Potentiorum limina.

Ergo ut adulta vitium propagine
Altas maritat populos;
Inutileisque falce ramos amputans,
Feliciores inserit:

Aut in reducta valle mugientium
Prospectat erranteis greges:

Aut pressa puris mella condit amphoris:
Aut tendet infirmas oveis:

Vel, cum decorum mitibus pomis caput
Autumnus arvis extulit,

Ut gaudet insitiva decerpens pyra,
Certantem & uvam purpuræ,

Qua muneretur te, Priape, & te, pater
Sylvane, tutor finium!

Libet jacere modo sub antiqua ilice,
Modo in tenaci gramine.

Labuntur altis interim ripis aquæ,
Queruntur in silvis aves:

Fontesque lymphis obstrepunt manantibus,||
Somnos quod invitet leveis.

At, cum tonantis annus hibernus Jovis
Imbreis, nivesque comparat;

Aut trudit acreis hinc, & hinc multo cane
apros in obstanteis plagas:

Aut amite levi rara tendit retia,
Turdus edacibus dolos,

Pavidumq; leporem, & advenam laqueo gruem,
Jucunda captat præmia.

Quis non malarum, quas amor curashabet,
Hæc inter obliviscitur?

Quod si pudica mulier in partem juvens
Domum, atque dulcis liberos,

(Sabina qualis, aut perusta solibus
Pernicis uxor Appuli)

Sacrum vetustis exstruat lignis focum

Lassi sub adventum viri;
 Claudensque textis cratibus lætum pecus,
 Distenta siccet ubera;
 Et horna dulci vina promens dolio,
 Dapes ineptas apparet:
 Non me lucrina juverint conchylia,
 Magisque rhombus, aut scari,
 Si quos Eois insonata flautibus
 Hyems ad hoc verrat mare.
 Non Afra avis descendat in ventrem meum,
 Non Attagen Jonicus
 Jucundior, quam lecta de pinguiſſimis
 Oliva ramis arborum,
 Aut herba Lapathi prata amantis, & gravi
 Malvæ salubres corpori;
 Vel agna festis cæsa Terminalibus,
 Vel hædus ereptus lupo.
 Has inter epulas, ut juvat pastas oveis
 Videre properanteis domum!
 Videre fessos vomerem inversum boves
 Collo trahenteis languido,
 Positosque vernas, ditis examen domus,
 Circum renidenteis Lareis!
 Hæc ubi locutus fenerator Alphius,
 Jam jam futurus rusticus,
 Omnem relegit idibus pecuniam;
 Quærit Calendis ponere.

AD MÆCENATEM. ODE III.

Allii detestatio.

Parentis olim si quis impia manu
 Senile guttur fregerit,
 Edat cicentis allium nocentius,
 O dura messorum ilia!
 Quid hoc venenum sævit in præcordiis?
 Num viperinus his cruor
 Incoctus herbis me fefellit? an miasmas

Canidia tractavit dapes?

Ut Argonautas præter omneis candidum

Medea mirata est ducem,

Ignota tauris illigaturum juga,

Perunxit hoc Jasonem:

Hoc delibutis ulta donis pellicem,

Serpente fugit alite.

Nec tantus unquam siderum insedit vapor

Siticulosæ Apuliæ:

Nec munus humeris efficacis Herculis

Inasit æstuosius.

At, si quid unquam tale concupiveris,

Jocosæ Mæcenæ, precor,

Manum puella suavio opponat tuo,

Extrema & in sponda cubet.

IN MENAM LIBERTUM POMPEJI

MAGNI. ODE IV.

*In ejus, ex mutata conditione, arrogantiam
invehitur.*

LUpis, & agnisquanta sortito obtigit,

Tecum mihi discordia est,

Ibericis peruste funibus latus,

Et crura dura compede.

Licet superbus ambules pecuniâ,

Fortuna non mutat genus.

Vidensne sacram meriente te viam

Cum bis ter ulnarum toga,

Ut ora vertat huc, & huc euntium

Liberrima indignatio!

Sectus flagellis hic triumviralibus

Præconis ad fastidium,

Arat Falerni mille fundi jugera,

Et Appiam mannis terit:

Sedilibusque magnus in primis eques

Orhone contempto sedet.

Quid attinet tot ora navium gravi

Rostrata duci pondere

Contra latrones, atque servilem manum,
Hoc hoc tribuno militum?

IN CANIDIAM. ODE V.

*Loquentem inducit puerum quemdam, quem aliqua
veneficæ sub terra defoderant mento tenus, fame
necandum, ut ex ejus jecore, & medulla, poculum
amatorum conficerent: Hujus preces primum, dein-
de imprecationes adversus eas describit. Existima-
tur aut Cratidiam Canidiæ nomine significare.*

AT o deorum quidquid in cælo regit
Terras, & humanum genus,
Quid iste fert tumultus? & quid omnium
Vultus in unum me truces?
Per liberos te, si vocata partibus
Lucina veris affuit,
Per hoc inane purpuræ decus precor,
Per improbarurum hæc Jovem,
Quid ut noverca me intueris? aut uti
Petita ferro bellua?
Ut hæc trementi questus ore, constitit
Insignibus raptis puer.
Impube corpus, quale posset impia,
Mollire Tracum pectora:
Canidia brevibus implicata viperis
Crineis, & incomptum caput,
Jubet sepulcris caprificos erutas,
Jubet cupressus funebreis,
Et uncta turpis ova ranæ sanguine,
Plumamque nocturnæ strigis,
Herbasque, quas Jolcos, atque Iberia
Mittit, venenorum ferax,
Et ossa ab ore rapta jejunæ canis
Flammis aduri Colchicis:
At expedita Sagana per totam domum
Spargens avernaleis aquas,
Horret capillis, ut marinus asperis
Echinus, aut currens aper.

Abacta nulla Veja conscientia.

Ligonibus duris humum

Exhauriebat, ingemens laboribus:

Quo posset infossus puer

Longo die bis, terve, mutatae dapis

Inemori spectaculo:

Cum promineret ore, quantum extant aqua

Suspensa mento corpora:

Exsucta uti medulla, & aridum jecur,

Amoris esset poculum:

Interminato cum semel fixae cibo

Intabuissent pupulae.

Non defuisse masculae libidinis

Ariminensem Foliam,

Et otiosa credidit Neapolis,

Et omne vicinum oppidum:

Quae sidera excantata voce Thessala,

Lunamque caelo deripit.

Hic irrefectum saeva dente livido

Canidia rodens pollicem,

Quid dixit? aut quid tacuit? o rebus meis

Non infideles arbitrae

Nox, & Diana, quae silentium regis,

Arcana cum sunt sacra:

Nunc nunc adeste: nunc in hostileis domos

Iram, atque numen vertite.

Formidolosae dum latent silvis ferae

Dulci sopore languidae,

Senem, quod omnes rideant, adulterum

Latrent Suburranae canes;

Nardo perunctum: quale non perfectius

Meae laborarunt manus.

Quid accidit? cur dira barbarae minus

Venena Medae valent,

Quibus superbam fugit ultra pellicem

Magni Creontis filiam,

Cum palla, tabo munus imbutum, novam

Incendio nuptam abstulit?

Atqui nec herba, nec latens in asperis

Radix fefellit me locis.

Indormit unctis omnium cubilibus

Oblivione pellicum.

Ah, ah, solutus ambulat veneficæ

Scientioris carmine.

Non usitatis, Vare, potionibus,

(O multa fleturum caput!)

Ad me recurre: nec vocata mens tua

Marsis redibit vocibus.

Majus parabo: majus infundam tibi

Fastidiente poculum.

Priusque cælum fidet inferius mari,

Tellura porrecta super:

Quam non amore sic meo flagres, uti

Bitumen atris ignibus.

Sub hæc puer, jam non, ut ante, mollibus

Lenire verbis impias;

Sed dubius unde rumperet silentium,

Misit Thyesteas preces:

Venena, magnum fas, nefasque, non valent

Convertere humanam vicem.

Diris agam vos: dira detestatio

Nulla expiatur victima.

Quin, ubi perire jussus expiravero,

Nocturnus occurram furor.

Petamque vultus umbra curvis unguibus,

Quæ vis deorum est Manium:

Et inquietis affidens præcordiis,

Pavore somnos auferam.

Vos turba viciatim hinc, & hinc faxis petens,

Contundet obscœnas anus.

Post insepulta membra different lupi,

Et Exquiline alites.

Neque hoc parenteis, heu, mihi superstites,

Effugerit spectaculum,

IN CASSIUM SEVERUM, POETAM
M A L E D I C U M.

O D E VI.

Quid immerenteis hospites vexax canis,
Ignavus adversum lupos?
Quin huc inaneis, si potes, vertis minas,
Et me remorsurum petis?
Nam, qualis, aut Molossus, aut fulvus Lacon,
Amica vis pastoribus,
Agam per altas aure sublata niveis,
Quaecumque pracedet fera.
Tu, cum timenda voce complesti nemus,
Projectum odoraris cibum.
Cave, cave: namque in malos asperrimus
Parata tollo cornua.
Qualis Lycambe spretus infido gener,
Aut acer hostis Bupalos.
An, si quis atro dente me petiverit,
Inultus ut flebo puer?

AD POPULUM ROMANUM.

IN BELLUM CIVILE GESTUM
hinc Bruto, & Cassio, illinc Octaviano,
M. Antonio, & M. Lepido Ducibus.

O D E VII.

Quo, quo scelesti ruitis? aut cur dexteris
Aptantur enses conditi?
Parumne campis, atque Neptuno super-
fusum est Latini sanguinis.
Non, ut superbas invidæ Carthaginis
Romanus arceis ureret:
Intactus aut Britannus ut descenderet,
Sacra catenatus via.

Sed ut, secundum vota Parthorum, sua
 Urbs hac periret dextera.
 Neque hic lupis mos, nec fuit leonibus
 Unquam, nisi in dispar genus.
 Furor ne cacus, an rapit vis acrior?
 An culpa? responsum date.
 Tacent: & ora pallor albus inficit,
 Mentefque perculsa stupent.
 Sic est; acerba fata Romanos agunt,
 Scelusque fraternæ necis;
 Ut immerentis fluxit in terram Remi
 Sacer nepotibus cruor.

IN ANUM LIBIDINOSAM.

O D E V I I I.

ROgare longo putidam te sæculo,
 Vireis quid enervet meas?
 Cum sit tibi dens ater, & rugis vetus
 Frontem senectus exaret;
 Hietque turpis inter aridas nateis
 Podex, velut crudæ bovis?
 Sed incitat me pectus, & mammae putres,
 Equina quales ubera:
 Venterque mollis, & femur tumentibus
 Exile furis additum.
 Esto beata; funus, atque imagines
 Ducant triumphales tuum.
 Nec sit marita, quæ rotundioribus
 Onusta baccis ambulet.
 Quid, quod libelli Stoici inter sericos
 Jacere pulvillos amant?
 Illiterati num minus nervi rigent?
 Minusque languet fascinum?
 Quod ut superbo provoces ab inguine,
 Ore allaborandum est tibi?

AD MÆCENATEM. ODE IX.

*Præsentit voluptatem, quam est percepturus ;
cum Augustus de Antonio, & Cleopatra
triumphum ager.*

Quando repositum Cæcubum ad festas dapes,
Victore latus Cæsare,
Tecum sub alta, (sic Jovi gratum) domo,
Beate Mæcenas, bibam,
Sonante missum tibiis carmen lyra,
Hac Dorium, illis Barbarum?
Ut nuper, actus cum freto Neptunius
Dux fugit ultis navibus,
Minatus urbi vincla, quæ detraxerat
Servis amicus perfidis.
Romanus (eheu, posteri negabitis)
Emancipatus feminæ,
Fert vallum, & arma miles: & spadonibus
Servire rugosis potest:
Interque signa, turpe, militaria
Sol aspicit conopeum.
Adhunc frementeis verterunt bis mille equos
Galli canentes Cæsarem;
Hostiliumque navium in portu latent
Puppes sinistrorsum sitæ.
Io triumphæ, tu moraris aureos
Currus, & intactas boves.
Io triumphæ, nec Jugurthino parem
Bello reportasti ducem,
Neque Africano: cui super Carthaginem
Virtus sepulcrum condidit.
Terra, marique victus hostis, Punico
Lugubre mutavit sagum.
Aut ille centum nobilem Cretam urbibus
Ventis iturus non suis,
Exercitatus aut petit Syrtæis Noto,
Aut fertur incerto mari.
Capaciores affer huc puer scyphos,

Et Chia vina, aut Lesbia:
 Vel, quod fluentem nauseam coerceat,
 Metire nobis Cæcubum.
 Curam, metumque Cæsaris rerum juvat,
 Dulci Lyæo solvere.

I N M Æ V I U M . O D E X.

Tempestatem, & naufragium ei imprecatur.

MAla soluta navis exit alite,
 Ferens olentem Mævium.
 Ut horridis utrumque verberes latus.
 Auster, memento fluctibus.
 Niger rudentes Eurus inverso mari,
 Fractosque remos differat.
 Insurgat Aquilo, quantus altis montibus
 Frangit trementeis ilices.
 Nec sidus atra nocte amicum appareat;
 Qua tristis Orion cadit.
 Quietiore nec feratur æquore,
 Quam Graja victorum manus,
 Cum Pallas usto vertit iram ab Illo
 In impiam Ajacis ratem.
 O, quantus instat navitis sudor tuis,
 Tibique pallor luteus,
 Et illa non virilis ejulatio,
 Preces, & aversum ad Jovem:
 Jonius udo cum remugiens sinu,
 Notus carinam ruperit.
 Optima quod si præda curvo litore
 Porrecta mergos juveris:
 Libidinosus immolabitur caper,
 Et agna tempestatibus.

A D P E C T I U M . O D E X I.

*Se amore captum, non posse ad versus facien-
 dos operam, studiumve conferre.*

Pecti, nihil me, sicut antea, juvat
 Scribere versiculos,

Amore perculsum gravi.

Amore, qui me præter omnes, expetit
Mollibus in pueris,
Aut in puellis urere.

Hic tertius decembris, ex quo destiti,
Inachia furere,
Silvis honorem decutit.

Heu me, perurbem (nam pudet tanti mali)
Fabula quanta fui!

Conviviorum & pœnitet,
In queis amantem & languor, & silentium
Arguit, & latere
Petitus imo spiritus;

Contraque lucrum nil valere candidum
Pauperis ingenium

Querebar, applorans tibi,
Simul calentis inverecundus deus
Fervidiore mero
Arcana promorat loco.

Quod si meis inæstuet præcordiis
Liberabilis, ut hæc
Ingrata ventis dividat

Fomenta, vulnus nil malum levantia:
Desinet imparibus
Certare summotus pudor.

Ubi hæc severus te palam laudaveram,
Jussus abire domum,
Ferebar incerto pede

Ad non amicos, heu, mihi posteis, &, heu,
Limina dura, quibus
Lumbos, & infregi latus.

Nunc gloriantis quamlibet mulierculam
Vincere mollitia
Amor Lycisci me tenet::

Unde expedire non amicorum queant
Libera consilia,
Non contumeliæ graves:

Sed

Sed alius ardor, aut puellæ candidæ,
Aut teretis pueri,
Longam renodantis comam.

O D E XII.

*In animum fedam, ac feridum, quæ illius
amores ambiebat.*

Quid tibi vis mulier nigris dignissima barris?
Munera cur mihi, quidve tabellas
Mittis, nec firmo juveni, neque naris obesa?
Namque sagacius unus odoror
Polypus, an gravis hirsutis cuber hircus in alis;
Quam canis acer, ubi lateat sus. (bris
Quis sudor vietis, & quam malus undique mem-
Crescit odor, cum pene soluto
Indomitam properat rabiem sedare: neque illi
Jam manet humida creta, colorque
Stercore fucatus crocodili, jamque subando
Tenta cubilia, tectaque rumpit.
Vel mea cum sævis agitat fastidia verbis;
Inachia langues minus, ac me.
Inachiam ter nocte potes, mihi semper ad unum
Mollis opus: pereat male, quæ te,
Lesbia, quærenti taurum, monstravit inertem,
Cum mihi Couis adesset Amyntas:
Cujus in indomito constantior inguine nervus,
Quam nova collibus arbor inhaeret:
Muricibus Tyriis iteratæ vellera lanæ,
Cui properabantur? tibi nempe.
Ne foret æqualeis interconviva, magis quem
Diligeret mulier sua, quam te.
O ego non felix, quam tu fugis, ut pavet acreis
Agnæ lupos, capræque leones.

A D A M I C O S . O D E XIII.

Hyemem hilariter, & jucunde esse traducendum.

Horrida tempestas cælum contraxit, & imbres
Nivesque deducunt Jovem. Nunc mare,
nunc silvæ

Threicio Aquilone sonant: rapiamus amici
 Occasionem de die: Dumque virent genua,
 Et decet, obducta solvatur fronte senectus.
 Tu vina Torqueto move Consule pressa meo.
 Cetera mitte loqui: Deus hac fortasse benigna
 Reducet in sedem vice. Nunc & Achæmenia
 Perfundi nardo juvat: & fide Cyllenea
 Levare diris pectora Sollicitudinibus,
 Nobilis ut grandi cecinit Centaurus alumno:
 Invicte mortalis, dea Nate puer Thetide:
 Te manet Aſſaraci tellus, quam frigida parvi
 Findūt Scamandri flumina, lubricus & Simois.
 Unde tibi reditum certo sub tegmine Parcæ
 Rupere: nec mater domum Cænula te revehet.
 Illic omne malum vino cantuque levato:
 Deformis agrimonix dulcibus alloquiis.

A D MÆCENATEM.

O D E XIV.

*Phrynes amorem causſam eſſe, cur promiſſos
 Iambos non abſolvat.*

Mollis inertia cur tantum diffuderitis
 Oblivionem ſenſibus,
 Pocula lethæos ut ſi ducentia ſomnos
 Arente fauce traxerim,
 Candide Mæcenas, occidis ſæpe rogando.
 Deus, Deus nam me vetat
 Inceptos, olim promiſſum carmen, iambos
 Ad umbilicum adducere.
 Non aliter Samio dicunt aſſiſſe Bathyllo
 Anacreonta Tejum:
 Qui perſæpe cava teſtitudine flevit amorem
 Non elaboratum ad pedem.
 Uxeris ipſe miſer. Quod ſi non pulchrior ignis

Ac-

Accendit obfessam Ilion,
Gaude forte tua; me libertina, neque uno
Contenta, Phryne macerat.

A D N E Æ R A M.

O D E XV.

Non servatam ab ea fidem conqueritur.

NOx erat, & cælo fulgebat Luna sereno
Inter minora sidera,
Cum tu magnorum numen læsura deorum
In verba jurabas mea,
Arctius, atque edera procera adstringitur ilex,
Lentis adhærens brachiis:
Dum pecori lupo, & nautis infestus Orion
Turbaret hibernum mare,
Intonsosque agitaret Appollinis aura capillos,
Fore hunc amorem mutuum,
O dolitura mea multum virtute Neæra.
Nam si quid in Flacco viri est,
Non feret assiduas potiori te dare nocteis,
Et quæret iratus parem,
Nec semel offensæ cedit constantia formæ,
Si certus intrarit dolor.
At tu, quicumque es felicior, atque meo nunc
Superbus incedis malo:
Sis pecore, & multa dives tellure, licebit,
Tibique Pactolus fluat;
Nec te Pythagoræ fallant arcana renati,
Formaque vincas Nireæ:
Eheu! translatus alio moerebis amores:
Ast ego vicissim risero.

*Queritur bellorum civilium nullum esse finem,
quare de Republica Romana desperat, alias-
que terras & ipse petere cogitat, & aliis,
ut idem faciant, suadet.*

Altera jam teritur bellis civilibus ætas;
Suis & ipsa Roma viribus ruit.

Quam neque finitimi valuerunt perdere Marfi,

Minacis aut Etrusca Personæ manus,

Æmula nec virtus Capuæ, nec Spartacus acer,

Novisque rebus infidelis Allobrox,

Nec fera cerulea domuit Germania pube,

Parentibusque abominatus Annibal;

Impia perdemus devoti sanguinis ætas:

Ferisque rursus occupabitur solum.

Barbarus, heu! cineres insidet victor: & urbem

Eques sonante verberavit ungula.

Quaque carent ventis, & solibus, ossa Quirini,

Nefas videre, dissipabit insolens.

Forte, quid expediat, communiter, aut me-
lior pars

Malis carere quaeritis laboribus.

Nulla sit hac potior sententia: Phocæorum

Velut profugit execrata civitas,

Agros, atque Lares patrios, habitandaque fana

Apris reliquit, & rapacibus lupis)

Ire, pedes quocūque ferunt: quocumq; per undas

Notus vocabit, aut protervus Africanus,

Sic placet? an melius quis habet suadere?
secunda

Ratem occupare quid moramur alite?

Sed juremus in hac: Simul imis saxa renarint

Vadis levata; ne redire sit nefas:

Neu conversa domum pigeat dare lintea, quando

Padus Matina laverit cacumina:

In mare seu celsus procurrerit Apenninus,

Novaque monstra junxerit libidine

Mi-

Mirus amor, juvet ut tigres subsidere cervis,
Adulteretur & columba milvio:
Credula nec fulvos timeant armenta leones;
Ametque falsa lævis hircus æquora.
Hæc, & quæ poterunt reditus abscindere dulces,

Eamus omnis execrata civitas:
Aut pars indocili melior grege: mollis, & expes
Inominata perprimat cubilia.
Vos, quibus est virtus, muliebrem tollite luctum,
Etrusca præter & volate litora.
Nos manet Oceanus circumvagus, arva, beata
Petamus arva, diviteis & intulas:
Reddit ubi Cereiem tellus inarata quotannis,
Et imputata floret usque vinea,
Germinat & nunquam fallentis termes olive,
Suamque puella ficus ornat arborem,
Mella cava manant ex ilice: montibus altis
Levis crepante lympa defilix pede.
Illic injussæ veniunt ad mulctra capellæ,
Refertque tenta grex amicus ubera:
Nec vespertinus circumgemit ursus ovile,
Nec intumescit alta viperis humus.
Pluraque felices mirabimur, ut neque largis
Aquosus Eurus arva radat imbribus,
Pinguia nec siccis urantur semina glebis,
Utrumque rege temperante cælitum.
Non huc Argoo contendit remige pinus,
Neque impudica Colchis intulit pedem.
Non huc Sidonii torserunt cornua nautæ,
Laboriosa nec cohors Ulyssæi.
Nulla nocent pecori contagia: nullius astri
Gregem æstuosa torret impotentia.
Jupiter illa piæ secrevit litora genti,
Ut inquinavit ære tempus aureum,
Ære, dehinc ferro duravit sæcula, quorum
Piis secunda vate me datur fuga.

AD CANIDIAM. ODE XVII.

*Petit, ut sibi ignoscat. Eam autem dum vult
videri placare, gravissime, & acerbissime
vellicat, atque adeo lacerat.*

JAm jam efficaci do manus scientiæ
Supplex: & oro regna per Proserpinæ,
Per & Dianæ non movenda numina,
Per atque libros carminum valentium
Refixa cælo devocare sidera,
Canidia, parce vocibus tandem sacris.
Citumque retro volve, volve turbinem.
Movit nepotem Telephus Nereium,
In quem superbus ordinarat agmina
Myrorum, & in quem tela acuta torserat.
Unxere matres Iliæ addictum feris
Alicibus, atque canibus homicidam Hectorem
Postquam relictis mœnibus rex procidit,
Heu, pervicacis ad pedes Achillei.
Setosa duris exuere pellibus
Laboriosi remiges Ulyssæi,
Volente Circe, membra: tunc mens, & sonus
Relatus, atque notus in vultus honor.
Dedi satis superque pœnarum tibi,
Amata nautis multum, & infistoribus.
Fugit juvenas, & verecundus color
Reliquit ossa pelle amicta lurida.
Tuis capillus albus est odoribus.
Nullum a labore me reclinat otium,
Urget diem nox, & dies noctem: neque est
Levare tenta spiritu præcordia.
Ergo negatum vincor ut credam miser,
Sabella pectus increpare carmina,
Caputque Marsa dissilire nœnia.
Quid amplius vis? o mare, & terra, ardeo,
Quantum neque atro delibutus Hercules
Nessi cruore: nec Sicana fervida

Furens in Ætna flamma: tu, donec cinis
 Injuriis aridus ventis ferar,
 Cales venenis officina Colchicis:
 Quæ finis, aut quod me manet stipendium?
 Effare: iussas cum fide pœnas luam.
 Paratus expiare, seu poposceris
 Centum juvencos, seu mendaci lyra
 Voies sonari: tu pudica, tu proba
 Perambulabis astra sidus aureum.
 Infamis Helenæ Castor offensus vice,
 Fraterque magni Castoris, victi prece
 Adempta vati reddidere lumina.
 Et tu (potens nam) solve me dementia,
 O nec paternis obsoleta fordibus,
 Nec in sepulcris pauperum prudens anus
 Novendiales dissipare pulveres.
 Tibi hospitale pectus, & puræ manus,
 Tuusque venter partum ejus; & tuo
 Cruore rubros obstetrix pannos lavit,
 Utcumque fortis exilis puerpera.

CANIDIÆ RESPONSIO.

*Quæ ostendit, se nullis precibus exorari,
 nulla ratione placari posse.*

QUID obseratis auribus fundis preces?
 Non saxa nudis sordiora navitis
 Neptunus alto tundit hybernus salo.
 Inultus ut tu riseris Cotyttia
 Vulgata, sacrum liberi Cupidinis?
 Et Esquilini pontifex venefici
 Impune ut urbem nomine impleris meo?
 Quid proderit ditasse Pelignas anus,
 Velociusve miscuisse toxicum,
 Si tardiora fata te votis manent?
 Ingrata misero vita ducenda est in hoc,
 Novis ut usque suppetas doloribus.

Optat quietem Pelopis infidus pater
 Egens benignæ Tantalus semper dapis.
 Optat Prometheus obligatus alicui:
 Optat supremo collocare Sisyphus
 In monte saxum: sed vetant leges Jovis.
 Voles modo altis desilire turribus,
 Modo ense pectus Norico recludere:
 Frustraque vincla gutturi neptes tuo,
 Fastidiosa tristis aegrimonia.
 Vectabor humeris tunc ego inimicis eques
 Meæque terra cedit insolentia.
 An, quæ movere cereas imagines
 (Ut ipse nosti curiosus,) & polo
 Deripere Lunam vocibus possum meis,
 Possum crematos excitare mortuos,
 Desiderique temperare poculum:
 Florem artis in te nil agentis exitum?

Q. HORATII

F L A C C I

C A R M E N

SÆCULARE

Pro Imperii Romani incolumitate,

PHœbe, silvarumque potens Diana,
 Lucidum calci decus, o colendi
 Semper, & culti, date, quæ precamur
 Tempore sacro.
 Quod Sibyllini monuere versus,
 Virgines lectas, puerosque castos,
 Diis, quibus septem placuere colles
 Dicere carmen.

Alme Sol, curru nitido diem qui
 Promis, & celas, aliusque, & idem
 Nasceris; possis nihil urbe Roma
 Visere majus.

Rite maturos aperire partu,
 Lenis Ilithya, tuere matres,
 Sive tu Lucina probas vocari,
 Seu genitalis.

Diva, producas sobolem, patrumque
 Prosperes decreta super jugandis
 Feminis, prolisque novæ feraci
 Lege marita;

Certus utdenos decies per annos
 Orbis ut cantus, referatque ludos,
 Ter die claro, totiesque grata
 Nocte frequentes.

Vosque feraces cecinisse Parcæ,
 Quod semel dictum est, stabilisque rerum
 Terminus servet, bona jam peractis
 Jungite fata.

Fertilis frugum, pecorisque tellus
 Spicea donet Cererem corona.
 Nutriant fetus, & aquæ salubres,
 Et Jovis auræ.

Conditio mitis, placidusque telo
 Supplices audi pueros Apollo:
 Siderum regina bicornis audi
 Luna puellas.

Roma si vestrum est opus, Iliæque
 Litus Etruscum tenere turmæ,
 Jussa pars mutare Lareis, & urbem
 Sospite cursu.

Cui per ardentem sine fraude Trojam
 Castus Æneas patriæ superstes
 Liberum munivit iter, daturus
 Plura relictis;

Dii probos mores docili juventæ,

Dii senectuti placidæ quietem,
Romulæ genti date, renique, prolem-
que, & decus omne.

Quique vos bobus veneratur albis
Clarus Anchisæ, Venerisque sanguis,
Imperet bellante prior, jacentem
Lenis in hostem.

Jam mari, terraque manus potenteis
Medus, Albanasque timet secureis:
Jam Scythæ responsa petunt superbi
Nuper & Indi.

Jam fides, & pax, & honor, pudorque
Priscus, & neglecta redire virtus
Andet: apparetque beata pleno
Copia cornu.

Augur, & fulgente decorus arcu
Phœbus, acceptusque novem Camœnis
Qui salutari levat arte fessos
Corporis artus.

Si Palatinas videt æquus arceis,
Remque Romanam, Latiumque felix,
Alterum in lustrum, meliusque semper
Proroget ævum.

Quæque Aventinum tenet, Algidumque,
Quindecim Diana preces virorum
Curet, & votis puerorum amicas
Applicet aureis.

Hæc Jovem sentire, deosque cunctos,
Spem bonam, certamque domum reporto
Doctus & Phœbi chorus, & Dianæ
Dicere laudes.

Q. HORATII

F L A C C I

S A T Y R A R U M

L I B E R I.

S A T Y R A I.

Qui fit, Macenas, ut nemo, quam sibi sortem
 Seu ratio dederit, seu Fors objecerit, illa
 Contētus vivat: laudet diversa sequēteis?

O fortunati mercatores! gravis annis
 Miles ait, multo jam fractus membra labore.
 Contra mercator, navim jactantibus Austris,
 Militia est potior: quid enim? concurritur: horæ
 Momento aut cita mors venit, aut victoria laeta.
 Agricolam laudat juris, legumque peritus,
 Sub galli cantum consultor ubi ostia pulsat.
 Ille, datis vadibus, qui rure extractus in urbē est,
 Solos felices viventeis clamat in urbe.

Cetera de genere hęc (adeo sunt multa) loquacē
 Delassare valent Fabium: ne te morer, audi
 Quo rem deducam, si quis Deus, En ego, dicat,
 Jam faciā, quod vultis: eris tu, qui modo miles,
 Mercator; tu consultus modo, rusticus: hinc vos,
 Vos hinc mutatis discedite partibus: eja
 Quid statis? nolint, atqui licet esse beatis.
 Quid causæ est, merito quin illis Jupiter ambas
 Iratus buccas inflet? neque se fore posthac
 Tam facilem dicat, votis ut præbeat aurem?
 Præterea, ne sic, ut qui jocularia ridens
 Petcurram: quamquam ridentem dicere verum
 Quid verat? ut pueris olim dant crustula blandi
 Doctores, elementa velint ut discere prima,
 Sed tamen amoto quæramus seria ludo.

Ille gravem duro terram qui revertit aratro,
Perfidus hic caupo, miles, nautaque per omne
Audaces mare qui currunt, hac mente laborem
Sese ferre; senes ut in otia tuta recedant,
Ajunt, cum sibi sint congesta cibaria. Sicut
Parvula (nam exéplo est magni formica laboris)
Ore trahit quodcumq; potest, atq; addit acervo,
Quem struit, haud ignara, ac non incauta futuri.
Quæ simul inversum contristat Aquarius annum
Non usquam prorepat, & illis utitur ante
Quæsitis sapiens. Cum te neque fervidus æstus
Dimoveat lucro, neq; hyems, ignis, mare, ferrum
Nil obstat tibi, dum ne sit te ditior alter:
Quid juyat immensum te argenti pondus, & aurî
Furtim defossa timidum deponere terra?
Quod si cominus, vilem redigatur ad assem.
At, ni id sit, quid habet pulcri constructus
acervus?

Millia frumenti tua triverit area centum,
Non tuus hoc capiet venter plus, quàm meus: ut si
Reticulum panis venaleis inter onusto
Forte vehas humero, nil plus accipias, quam
Qui nil portarit. Vel dic, quod referat intra
Natura sineis viventi, jugera centum, an
Mille aret. At suave est ex magno tollere acervo
Dum ex parvo nobis tantûdê haurire relinquo,
Cur tua plus laudes cumeris granaria nostris?
Ut tibi si sit opus liquidi non amplius urna,
Vel cyathos: & dicas, magno de flumine mallet,
Quam ex hoc fonticulo tantûdem sumere: eo sit,
Plenior ut si quos delectet copia iusto,
Cum ripa simul avulsos ferat Aufidus acer.
At qui tantulo eget, quanto est opus, is neq; limo
Turbatâ haurit aquam, neq; vitâ amittit in undis.
At bona pars hominum decepta cupidine falso,
Nil satis est, inquit: quia tanti, quantum
habeas, sis.

Quid

Quid facies illi? jubeas miserum esse libenter.
Quatenus id facit: ut quidā memoratur Athenis
Sordidus, ac dives populi contemnere voces
Sic solitus: Populus me sibilat: at mihi plaudo
Ipse domi, simul ac nummos contemplor in arca.
Tantalus a labris sitiens fugientia captat
Flumina. Quid rīdes? mutato nomine, de te
Fabula narratur. Congestis undique sacris
Indormis inhians, & tamquam parcere sacris
Cogeris, aut pictis tamquam gaudere tabellis?
Nescis quid valeat nummus, quem præbeat usū.
Panis ematur, olus, vini sextarius: adde,
Quis humana sibi doleat natura negatis.
An vigilare metu exanimem, noctesque, diesque
Formidare malos fures, incendia, servos,
Nec te compilent, fugienteis: hoc juvat? horum
Semper ego optarim pauperrimus esse bonorum.
At si condoluit tentatum frigore corpus,
Aut alijs casus lecto te affixit; habes, qui
Assideat, fomenta paret, medicum roget, ut te
Suscitet, ac reddat natis, carisque propinquis.
Non uxor salvum te vult, non filius; omnes
Vicini oderunt, noti, pueri, atque puellæ.
Miraris, cum tu argento post omnia ponas,
Si nemo præset, quem non merearis, amorem?
At si cognatos, nullo natura labore
Quos tibi dat, retinere velis, servareque amicos,
Infelix operam perdas: ut si quis a sellum
In campo doceat parentem currere franis.
Denique sit finis querendi: cumque habeas plus,
Pauperiem metuas minus, & finire laborem
Incipias, parto quod avebas: nec facias, quod
Numidius quidā, non longa est fabula, dives
Ut metiretur nummos: ita sordidas, ut se
Non unquam servo melius vestiret, ad usque
Supremum tempus, ne se penuria victus
Opprimeret, metuebat: at hunc libertæ securi

Divisit medium, fortissima Tyndaridarum.
 Quid mi igitur suades, ut vivam Menius? aut sic,
 Ut Nomentanus? pergis pugnancia secum
 Frontibus adversis componere: non egnavarum
 Cum veto te fieri, vappam jubeo, ac nebulonem.
 Est inter Tanaim quiddam, focerumque Viselli.
 Est modus in rebus, sunt certi denique fines,
 Quos ultra, citraque nequit consistere rectum.
 Illuc unde abii, redeo: nemin', ut avarus
 Se probe, ac potius laudet diversa sequenteis,
 Quodve aliena capella gerat distentius uber,
 Tabescat? neque se majori pauperiorum
 Turbe cōparet? hunc, atq; hunc superare laboret?
 Sic festinanti semper locupletior obstat.
 Ut cum carceribus missos rapit ungula currus,
 Instat equis auriga suos vincentibus, illum
 Præteritum temnens extremos inter euntem.
 Inde fit, ut raro, qui se vixisse beatum
 Dicat, & exacto contentus tempore vitæ.
 Cedat, uti conviva satur, reperire queamus.
 Jam satis est: ne me Crispini scrinia lippi
 Compilasse putes, verbum non amplius addam.

S A T Y R A I I.

A Mbubajarum collegia, pharmacopolæ,
 Mēdici, mimæ, balatrones, hoc genus omne
 Mæstum, ac sollicitum est cantoribus morte Tigelli.
 Quippe benignus erat: cōtra hic, ne prodigus esse
 Dicatur, metuens, inopi dare nolit amico,
 Frigus quo, duramque famem depellere possit.
 Hunc si perconteris, avi cur, atque parentis
 Præclaram ingrata stringat malus ingluvie rem,
 Omnia conductis coemens obsonia nummis;
 Sordidus, atque animi quod parvi nolit haberi,
 Respondet: laudatur ab his, culpatur ab illis.
 Fusidius vappæ famam timet, ac nebulonis.
 Dives agris, dives positus in fenore nummis,
 Qui-

Quinas hic capiti mercedes exsecat; atque
Quanto perditior quisque est, tanto acrius urget.
Nomina sectatur, modo sumpta veste virili,
Sub patribus duris tironum. Maxime, quis non,
Jupiter, exclamat, simul, atque audit? at in se
Pro questu sumptū facit. Hec vix credere possis
Quā tibi non sit amicus: ita ut pater, ille, Terenti
Fabula quem miserum nato vixisse fugato
Inducit, non se pejus cruciaverit, atque hic.
Si quis non quarat, quo res hæc pertinet, illuc,
Dum vitant stulti vitia, in contraria currunt.
Malthinus tunicis demissis ambulat: est qui
Inguen ad obscenum subductis usque facetus.
Pastillos Rufillus olet, Gorgonius hircum.
Nil mediū est: sunt qui nolint tetigisse, nisi illas,
Quarum subfuta talos tegat instita veste;
Contra, alius nullā, nisi olenti in fornice stantē.
Quidam notus homo cum exiret fornice, Maeste
Virtute esto, inquit sententia dira Catonis.
Nam simul ac venas inflavit tetra libido,
Huc juvenes æquum est descendere, non alienas
Permollere uxores. Nolim laudari, inquit,
Sic me, mirator cunni Cupiennius albi.
Audire est operæ pretium, procedere recte
Qui mœchis non vultis, ut omni parte laborent:
Utque illis multo corrupta dolore voluptas,
Atque hæc rara cadat dura inter sæpe pericla.
Hic se præcipitem testō dedit: ille flagellis
Ad mortem cæsus: fugiens hic decidit acrem
Prædonū in turbā: dedit hic pro corpore nūmos.
Hunc perminxerunt calones: quin etiam illud
Accidit, ut cuidam testeis, caudamque salacem
Demeteret ferrum. Jure omnes: Galba negabat.
Tutior at quanto merx est in classe secunda?
Libertinarum dico, Sallustius in quas
Non minus insanit, quam qui mœchatur, at hic si
Qua res, qua ratio luaderet, quaque modeste

Munificum esse licet, vellet bonus, atq; benignus
 Esse; daret quantum satis esset; nec sibi danino,
 Dedecoriq; foret: verum hoc se amplectitur uno:
 Hoc amat, hoc laudat: matronā nullā ego tango:
 Ut quondam Marceus amator Originis ille,
 Qui patrum mimæ donat fundumque, larēque.
 Nil fuerit mi, inquit, cum uxoribus un-
 quam alienis.

Verum est cum mimis, est cū meretricibus: unde
 Fama malum gravius, quam res, trahit. An
 tibi abunde

Personam satis est, non illud, quidquid ubique
 Officit, evitare? Bonam deperdere famam,
 Rem patris oblimare, malum est, ubicum-
 que. Quid inter-

Est, in matrona, ancilla peccesve togata?
 Villius in Fausta Sullæ gener, hoc miser uno
 Nomine deceptus, pœnas dedit usque superque,
 Quam satis est, pugnis cæsus, ferroque petitus,
 Exclusus fore, cum Longareus foret intus.
 Huic si mutonis verbis mala tanta videntis
 Diceret hoc animus, quid visticibi? nūquid ego a te
 Magno prognatum deponco consule cunnum,
 Velatumque stola, mea cum conferbuit ira?
 Quid responderet? magno patre nata puella est.
 At quanto meliora monet, pugnantiaque istis
 Dives opis natura suæ? si tu modo recte
 Dispensare velis, ac non fugienda petendis
 Immiscere: tuo vitio, rerumne labores,
 Nil referre putas? quare, ne pœniteat te,
 Desine matronas sectarien: unde laboris
 Plus haurire mali est, quā ex te decerpere fructus.
 Nec magis huic inter niveos, virideisq; lapillos,
 Sit licet hoc Cerinthe tuum, tenerum est
 femur, aut crus

Rectius; atque etiam melius persæpe togatæ.
 Adde huc, quod mercem sine fucis gestat: aperte
 Quod

Quod venale habet, ostendit: nec, si quid
honesti est,

Instat, habetque palam: quærit quo turpia celer.
Regibus hic mos est, ubi equos mercatur, opertos
Inspiciunt; ne si facies, ut sæpe, decora,
Molli fulta pede est, emptorem inducat hiantem,
Quod pulcræ clunes, breve quod caput,
ardua cervix.

Hoc illi recte; ne corporis optima Lynceis
Contemplere oculis: Hypsæa cæcior, illa
Quæ mala sunt, spectes: o crura, o brachia! verum
Dæpygis, nasuta, brevis latere, ac pede longo est.
Matronæ præter faciem nil cernere possis.
Cetera, ni Catia est, demissa veste regentis.
Si interdici petes, vallo circumdata (nam te
Hoc facit infanum) multæ tibi tum officient res:
Custodes, lætica, ciniffiones, parasitæ,
Ad talos stola demissa, & circumdata palla;
Plurima, quæ inuideant pure apparere tibi rem.
Altera nil obstat: Cois tibi pene videre est
Ut nudam: ne crure malo, ne sit pede turpi:
Metiri possis oculo latus. An tibi mavis
Insidias fieri, pretiumque avellier ante,
Quam mercem ostendi? leporem venator ut alta
In nive sectetur, positum sic tangere nolit.
Cantat, & apponit: meus est amor huic similis: nã
Transvolat in medio polita, & fugientia captat.
Hiscene versiculis speras tibi posse dolores,
Atque æstus, curasque graveis e pectore pelli?
Nonne cupidinibus statuit natura modum, quem
Quid latura sibi, quid sit dolitura negatum,
Quærere plus prodest, & inane abscindere soldo?
Num, tibi cum fauces urit sitis, aurea quæris
Pocula: num esuriens fastidis omnia, præter
Pavonem, Rhombumque? tument tibi cum
inguina, num, si

Ancilla, aut verna est præsto puer, impetus in quæ

Continuo fiat, nialis tentigine rumpi?

Non ego: namque parabilem amo Venerem,
facilemque:

Illam, post paullo, sed pluris, si exierit vir.
Gallis hanc, Philodemus ait: sibi, quæ ne-
que magno

Stet pretio, neque cunctetur, cum est iussa venire.
Candida, rectaque sit: munda hætenus, ut
neque longa,

Nec magis alba velit, quam det natura, videri.
Hæc ubi supposuit dextro corpus mihi lavum;
Ilia, & Egeria est: do nomen quodlibet illi:
Nec vereor, ne dum futuo, vir rure recurrat,
Jannæ frangatur, latiet canis, undique magno
Pulsæ domus strepitu resonet, vel pallido lecto
Defiliat mulier: miseram se conscia clamet;
Cruribus hæc metuat, doti deprensa, ego-
met mi.

Discincta tunica fugiendum est, ac pede nudo,
Ne nummi pereant, aut pyga, aut denique fama,
Deprehendi miserum est: Fabio vel iudice vincam.

S A T Y R A III.

OMnibus hoc vitium est cantoribus, inter
amicos

Ut nunquam inducant animum cantare rogati:
Injussi numquam desistant. Sardus habebat
Ille Tigellius hoc. Cæsar, qui cogere posset,
Si peteret per amicitiam patris, atque suam, non
Quidquam proficeret: si collibuisse ab ovo
Usque ad malacitaret, Io Bacche, modo summa
Voce, modo hac resonat, quæ chordis quatuor ima:
Nil æquale homini fuit illi: sæpe velut qui
Curtebat fugiens hostem: sæpe velut qui
Junonis sacra ferret: habebat sæpe ducentos,
Sæpe decem servos: modo reges, atque tetrarchas.

Omnia

Omnia magna loquens, modo sit mihi mensa
tripes, &

Concha salis puri, & toga, quæ defendere frigus,
Quamvis crassa, queat. Decies centena dedisses
Huic parco paucis contento: quinque diebus
Nil erat in loculis: noctes vigilabat ad ipsum
Mane; diem totum stertebat: nil fuit unquam
Sic imper sibi. Nunc aliquis dicat mihi: quid tu?
Nullane habes vitia? immo alia, haud for-
tasse minora.

Manius absentē Novium cum carperet: heus tu,
Quidam ait ignoras te? an ut ignotum dare nobis
Verba putas? ego met mi ignosco, Manius inquit.
Stultus, & improbus hic amor est, dignusq; notari.
Cum tua pervideas oculis mala lippus inunctis,
Cur in amicorum vitiis tam cernis acutum,
Quam aut aquila, aut serpens Epidaurius?
at tibi contra

Evenit, inquirant vitia ut tua rursus. & illi,
Iracundior est paullo, minus aptus acutis
Naribus horum hominum: rideri possit, eo quod
Rusticius tonso toga defluit, & male laxus
In pede calceus harer. At est bonus, ut melius vir
Non alius quisquam: at tibi amicus: at in-
genium ingens

Inculto latet hoc sub corpore. Denique te ipsum
Concute, num qua tibi virorum in se verit olim
Natura, aut etiam consuetudo mala. Namque
Neglectis urenda filix innascitur agris.

Illuc prævertamur, amatorem quod amicæ
Turpia decipiunt cæcū vitia, aut etiam ipsa hæc
Delectant: veluti Balbinum polypus Agnæ.
Vellem in amicitia sic erraremus; & isti
Errori nomen virtus posuisset honestum.

At, pater ut gnati, sic nos debemus amici,
Si quod sit vitium, non fastidire. Strabonem
Appellat pærum pater, & pullum, male parvus

Si cui filius est: ut abortivus fuit olim
Sisyphus, hunc varum, distortis cruribus; illum
Lalbutit scaurum, pravis fultum male talis.
Parcius hic vivit: frugi dicatur: ineptus
Et jactantior hic paullo est: concinnus amicis
Postulat, ut videatur, at est truculentior, atque
Plus aequo liber: simplex, fortisque habeatur.
Caldior est: acres inter numeretur. Opinor,
Hæc res & jungit, junctos & servat amicos.
At nos virtutes ipsas invertimus, atque
Sincerum cupimus vas incrustare. Probus quis
Nobiscum vivit? multum est demissus homo. Illi
Tardo, cognomē pinguis damus, hic fugit omneis
Insidias, nullique malo latus obdit apertum?
Cum genus hoc inter vitæ versetur, ubi acris
Invidia, atq; vigent ubi crimina: pro bene sano,
Ac non incauto, fictum, allutumque vocamus.
Simplicior si quis, qualem me sæpe libenter
Obrulerim tibi Mæcenas: ut forte legentem,
Aut tacitum impellat, quovis sermone molestus,
Communi sensu plane caret, inquitur eheu,
Quam temere in nosmet legem sancimus iniquā.
Nam vitiis nemo sine nascitur: optimus ille est,
Qui minimis urgetur. Amicus dulcis, ut equū est,
Cum mea compenset vitiis bona, pluribus hisce,
Si modo plura mihi bona sunt, inclinet; amari
Si volet: hæc lege in trutina ponetur eadem.
Qui ne tuberibus propriis offendant amicum
Postulat; ignoscat verrucis illius. Æquum est,
Peccatis veniam poscentem, reddere rursus.
Denique, quatenus excidi penitus vitium iræ,
Cetera item nequeunt stultis harentia; cum non
Ponderibus, modulisque suis ratio utitur, ac res
Utquæque est, ita suppliciiis delicta coercet?
Si quis eum servum, patinam qui tollere jussus,
Semefos pisceis, tepidumque ligurierit jus,
In cruce suffigat; Labeone infanior inter

Sanos dicatur ; quanto hoc furiosius , atque
Majus peccatum est ! paullum deliquit amicus :
Quod nisi concedas , habere insuavis , acerbus :
Edisti , & fugis , ut Drusonem debitor æris :
Qui nisi cum tristes misero venere Kalendæ ,
Mercedē aut nummos , unde , ūde extricat , amaras
Porrecto jugulo historias , captivus ut , audit.
Comminxit lectum potus , mensave catillum
Evandri manibus tritum deiecit : ob hanc rem ,
Aut positum ante mea , quia pullū in parte catini
Sustulit efuriens , minus hoc jucundus amicus
Sit mihi ? quid faciam , si furtum fecerit ? aut si
Prodiderit commissa fide , sponsumve negarit ?
Queis paria esse fere placuit peccata , laborant ,
Cum ventum ad verum est ; sensus , mores-
que repugnant ,

Atque ipsa utilitas , iusti prope mater , & æqui .
Cum prorepserunt primis animalia terris ,
Mutum , & turpe pecus , glandem , atque cu-
bilia propter ,

Unguibus , & pugnis , dein fustibus , atq ; ita porro
Pugnabant armis , quæ post fabricaverat usus :
Donec verba , quibus voces , sensusque notarent ,
Nominaque invenere ; dehinc absistere bello ,
Oppida cœperunt munire , & ponere leges ;
Ne quis fure esset , neu latro , neu quis adulter .
Nam fuit ante Helenam cunnus teterrima belli
Causa : sed ignotis perierunt mortibus illi ,
Quos Venerem incertam rapientes more ferarū
Viribus editior cædebat , ut in grege taurus .
Iura inventa metu injusti fateri necesse est :
Tempora si , fastosque velis evolvère mundi .
Nec natura potest iusto secernere iniquum ;
Dividit ut bona diversis , fugienda petendis .
Nec vincet ratio hoc , tantumdem ut peccet ,
idemque

Qui teneros cauleis alieni fregerit horti ,

Et qui nocturnus Divum sacra legerit. Adsit
 Regula, peccatis quæ pœnas irroget aquas :
 Ne scutica dignum, horribiliter flagello.
 Nam, ut ferula cadas meritum majora subire
 Verbera, non vereor, cum dicas esse pares res
 Furta latrocinii, & magnis parva mineris
 Falce recisurum simili te, si tibi regnum
 Permittant homines. Si dives, qui sapiens est,
 Et sutor bonus, & solus formosus, & est rex;
 Cur optas, quod habes? non nosti, quid pater,
 inquit,

Chrysippus dicat: sapiens crepidas sibi numquã,
 Nec soleas fecit, sutor tamen est sapiens: quod
 Ut, quævis tacet Hermogenes, cantor tamen, atq;
 Optimus est modulator: ut Alfenus vaser, omni
 Abjecto instrumento artis, clausaque taberna,
 Sutor erat: sapiens operis sic optimus omnis
 Est opifex solus, sic rex. Vellunt tibi barbam
 Lascivi pueri, quos tu nisi fuisse coerces,
 Urgeris turba circum te stante, miserque
 Rumperis, & latras, magnorum maxime regum.
 Ne longum faciam, dum tu quadrante lavatum
 Rex ibis, neque te quisquam stipator, ineptum
 Præter Crispinum, sectabitur: & mihi dulces
 Ignoscent, si quid peccavero stultus, amici:
 Inque vicem illorum patiar delicta libenter,
 Privatusque magis vivam te rege beatus.

S A T Y R A I V.

EUpolis, atq; Cratinus, Aristophanesq; poeta
 Atq; alii, quorum comædia prisca vitiorum est;
 Si, quis erat dignus describi, quod malus, aut fur,
 Quod mœchus foret, aut sicarius, aut alioqui
 Famossus: multa cum libertate notabant.
 Hinc omnis pendet Lucilius, hosce secutus,
 Mutatis tantum pedibus, numerisque facetus
 Emundæ naris, duos componere versus.

Nam

Nam fuit hoc vitiosus : in hora saepe ducentos,
 Ut magnum, versus dictabat, stans pede in uno.
 Quñ flueret lutulētus, erat quod tollere velles:
 Garrulus, atque piger scribendi ferre laborem,
 Scribendī recte: nam ut multum, nil miror, ecce
 Crispinus minimo me provocat: accipe, si vis,
 Accipe jam tabulas. detur nobis locus hora,
 Custodes: videamus uter plus scribere possit.
 Dī bene fecerunt, inopis me, quodque pusilli
 Finxerunt animi, raro, & per pauca loquentis.
 At tu conclusas hircinis follibus auras
 Usque laborantes, dum ferrum molliat ignis,
 Ut mavis, imitare. Beatus Fannius, ultro
 Delatis capsis, & imagine, cum mea nemo
 Scripta legat, vulgo recitare timentis, ob hanc rē
 Quod sunt, quos genus hoc minime juvat:
 utpote plureis

Culpari dignos. Quemvis media erue turba:
 Aut ob avaritiam, aut misera ambitione laborat:
 Hic nuptarum infanī amoribus, hic puerorum:
 Hunc capit argenti splendor: studet Albius ære.
 Hic mutat merces surgente a Sole, ad eum, quo
 Vespertina tepet regio: quin per mala præceps
 Fertur, uti pulvis collectus turbine, ne quid
 Summa deperdat metuens, aut ampliet ut rem.
 Omnes hī metuunt versus, odere poetas.
 Fenū habet in cornu, longe fuge. dūmodo risum
 Excutiat sibi, non hic cuiquam parcat amico,
 Et, quodcumque semel chartis illeverit, omnes
 Gestiet a furno redeuntes scire, lacuque,
 Et pueros, & anus. Agedum pauca accipe contra.
 Primum ego me illorum, dederim quibus esse
 se poetas,

Excerptam numero: neq; enim concludere versū
 Dixeris esse satis; neque si quis scribat, uti nos,
 Sermoni propiora, putes nunc esse poetam.
 Ingenium cui sit, cui mens divinior, atque os

Magna sonaturum, des nominis hujus honorem.
 Idcirco quidam, comœdia, necne poema
 Eset, quæ vivere: quod acer spiritus, ac vis
 Nec verbis, nec rebus inest: nisi quod pede certo
 Difert sermoni sermo merus: at pater ardens
 Savit, quod meretrice nepos insanit amica
 Filius, uxorem grandi cum dote recuset:
 Ebrius, & magnum quod dedecus, ambulante
 Noctem cum facibus. Numquid Pomponius istis
 Audiret leviora, pater si viveret? ego
 Non satis est puris versum perscribere verbis,
 Quem si dissolvas, quivis stomachetur eodem,
 Quo personatus pasto pater. His, ego quæ nunc,
 Olim quæ scripsit Lucilius, eripias si
 Tempora certa, modosque, & quod prius
 ordine verbum est,
 Posterius facias, præponens ultima primis;
 Non ut si solvas, postquam discordia terra
 Belli ferratos posteis, portasque refregit;
 Invenies etiam disjecti membra poetæ.
 Hactenus hæc; alias, justum sit necne, poema.
 Nunc illud tantum quæram: meritone tibi sit
 Suspectum genus hoc scribendi. Sulcius acer
 Ambulat, & Caprius, rauci male, cumq; libellis,
 Magnus uterq; timor latronibus: at bene si quis,
 Et vivat puris manibus, contemnat utrumque.
 Ut sis tu similis Cœli, Byrrique latronum,
 Non ego sum Capri, neque Sulci, cur metuas me?
 Nulla taberna meos habeat, neque pila libellos.
 Queis manus insudet vulgi Hermogenisq; Tigelli
 Non recito cuiquam, nisi amicis, idque coactus:
 Non ubivis, coramve quibuslibet. In medio qui
 Scripta foro recitent, sunt multi, quique lavantes.
 Suave locus voci resonat conclusus: inaneis
 Hoc juvat, haud illud quærentes, num sine sensu,
 Tempore num faciant alieno. Ledere gaudes,
 Inquis: & hoc studio pravus facis: unde peritū
 Hoc

Hoc in me jacis? est auctor quis denique eorum,
Vixi cum quibus? absentem qui rodit amicum,
Qui non defendit alio culpante: solutos
Qui captat risu hominum, famamque dicacis;
Fingere qui non visa potest, commissa tacere
Qui nequit, hic niger est, hūc tu Romane, caveto.
Sepe tribus lectis videas canare quaternos:
E quibus unus avert quavis aspergere cunctos,
Præter eum, qui præbet aquam, post hunc
quoque potus,

Condita cum verax aperit præcordia Liber.
Hic tibi comis, & urbanus, liberque videtur
Infesto nigris: ego si risi, quod ineptus
Pastillos Rufillus olet, Gorgonius hircum;
Lividus, & mordax videor tibi? mentio si quæ
De Capitolini furtis injecta Petilli

Te coram fuerit: defendas, ut tuus est mos.
Me Capitolinus convictore usus, amico.

Que a puero est, caussaque mea per multa rogatus
Fecit, & incolumis lator quod vivit in urbe.
Sed tamen admiror, quo pacto iudicium illud
Regerit: hic nigraë succus loliginis, hæc est
Ærugo mera, quod vitium procul abfore chartis
Atque animo prius, ut si quid promittere de me
Possum aliud, vere promitto: liberius si

Dixero quid, si forte jocosius, hoc mihi juris
Cum venia dabis. Insuevit pater optimus hoc me
Ut fugerem exemplis vitiorum quæque notādo,
Cum me hortaretur, parce, frugaliter, atque
Viverem uti contentus eo, quod mi ipse parasset:
Nonne vides, Albi ut male vivat filius, utque
Barrus inops? magnū documentū, ne patriam re
Perdere quis velit, a turpi meretricis amore
Cum deterret: Sestani dissimilis sis.

Ne sequerer mœchas, concessa cum Venere uti
Possem; deprensi non bella est fama Treboni,
Ajebat: sapiens vitatu, quidque petitu

Sit melius, causas reddet tibi. Mi fatis est, si
 Traditum ab antiquis morem servare, tuamque,
 Dum custodis eges, vitam, famamque tueri
 Incolumem possim. Simul ac duraverit ætas
 Membra, animumq; tuū, nabis sine cortice. Sic me
 Formabat puerum dictis: & sive jubebat,
 Ut facerem quid, habes auctorē, quo facias hoc,
 Unum ex iudicibus selectis objiciebat:
 Sive vetabat: An hoc inhonestū, & inutile factū,
 Nec ne sit, addubites, flagret iumore malo cum
 Hic, atque ille? avidos vicinum funus ut ægros
 Exanimat, mortisque metu sibi parcere cogit:
 Sic teneros animos aliena opprobria saepe
 Absterrent vitiis: ex hoc ego sanus ab illis
 Perniciē quæcumq; ferunt: mediocribus, & queis
 Ignoscas, vitiis tencor. fortassis & istinc
 Largiter abstulerit longa ætas, liber amicus,
 Consilium proprium. neque enim, cum le-
 ctulus, aut me

Porticus excepit, desum mihi. Rectius hoc est:
 Hoc faciens vivam melius: sic dulcis amicis
 Occurram. Hoc quidā nō belle. Numquid ego illi
 Imprudens olim faciam simile? hæc ego mecum
 Compressis agito labris, ubi quid datur otj,
 Illudo chartis: hoc est mediocribus illis
 Ex vitiis unum, cui si concedere nolis,
 Multa poetarum veniet manus, auxilio quæ
 Sit mihi: nam multo plures sumus: ac veluti te
 Judæi cogemus in hanc concedere turbam.

S A T Y R A V.

EGressum magna me excepit Aricia Roma,
 Hospitio modico: rhetor comes Heliodorus,
 Græcorum longe doctissimus: inde Forum Appi
 Differtum nautis, cauponibus atque malignis.
 Hoc iter ignavi divisimus, altius ac nos
 Pre-

Præcinctis unum. minus est gravis Appia tardis.
Hic ego propter aquam, quod erat deterri-
ma, ventri

Indico bellum, cœnantes haud animo æquo
Expectans comites. Jam nox inducere terris
Umbras, & cælo diffundere signa parabat.
Tum pueris nautis, pueris convicia nautæ
Ingerere. Huc appelle: trecentos inferis: ohe
Jam satis est. dum æs exigitur, dū mula ligatur,
Tota abijt hora: mali culices, ranaque palustres
Avertunt somnos: absentem cantat amicam
Multa prolutus vappa nauta, atque viator
Certatim. Tandem fessus dormire viator
Incipit: ac missæ pastum retinacula mulæ
Nauta piger saxo religat, stertitque supinus.
Jamque dies aderat, cum nil procedere lintrem
Sentimus: donec cerebrosus profilit unus,
Ac mulæ, nautæque caput, lumbosque saligno
Fuste dolat: quarta vix demum exponimur hora.
Ora, manusque tua lavimus Feronia lympha.
Millia tum pransit tria repimus, atque subimus
Impositum saxis late candentibus Anxur.
Huc venturus erat Mæcenas optimus, atque
Coccejus, missi magnis de rebus uterque
Legati, aversos soliti componere amicos.
Hic oculis ego nigra meis collyria lippus
Illinere. Interea Mæcenas advenit, atque
Coccejus, Capitoq; simul Fontejus, ad unguem
Factus homo, Antoni, non ut magis alter, amicus.
Fundos, Aufidio Lusco prætore, libenter
Linquimus, insani ridentes præmia scribæ.
Pretextam, & latum clavum, prunæq; batillum.
In Mamurrarum lassæ deinde urbe manemus,
Muræna prebente domum, Capitone culinam.
Postera lux oritur multo gratissima: namq;
Plotius, & Varius Sinuessæ, Virgiliusque
Occurrunt: animæ, qualis neque candidiores

Terra tulit, neque queis me sit devinctior alter.
 O, qui complexus, & gaudia quanta fuerunt!
 Nil ego contulerim jucundo sanus amico.
 Proxima Campano ponti quæ villula, tectum
 Præbuit, & parochi, quæ debent ligna, falemque.
 Hinc muli Capuæ clitellas tempore ponunt.
 Lufum it Mæcenas, dormitum ego, Virgiliusque.
 Namque pila lippis inimicum, & ludere crudis.
 Hinc nos Cocceii recipit plenissima villa,
 Quæ superest Claudii cauponas, nunc mihi paucis
 Sarmenti scurræ pugnam, Messique Cicerri
 Musa velim memores, & quo patre natus uterq;
 Contulerit lites. Messî clarum genus Osci,
 Sarmenti domina extat: ab his majoribus orti
 Ad pugnam venire. Prior Sarmentus, Equi te
 Esse feri similem dico. Ridemus: & ipse
 Messius, Accipio, caput & movet. O, tua cornu
 Nisi foret exsecto frons, inquit: quid faceres? cum
 Sic mutilus minitaris? At illi fœda cicatrix
 Setosam lavi frontem turpaverat oris.
 Campanû in morbû, in faciẽ per multa jocus
 Pastorem saltaret uti Cyclopa, rogabat:
 Nil illi larva, aut tragicis opus esse cothurnis.
 Nulta Cicerrus ad hæc: donasset jamne catenam
 Ex voto Laribus, quærebat, scribe quod esset,
 Deterius nihilo domina jus esse. Rogabat
 Denique, cur nunquam fugisset; cui facis una
 Farris libra foret gracili sic, tamque pusillo.
 Prorsus jucunde cœnam produximus illam.
 Têdimus hinc recta Benevêtû, ubi sedulus hospes
 Pene arsit, macros dum turdos versat in igne.
 Nam vaga per veterem dilapso flamma culinam
 Vulcano, summum properabat lambere tectum.
 Convivas avidos cœnam, servosque timenteis
 Tû rapere; atq; omneis restinguere velle videres.
 Incipit ex illo monte is Appulia notos
 Ostentare mihi, quos torret Atabulus, & quos
 Nun-

Numquam erepsimus, nisi nos vicina Trivici
 Villa recepisset lacrimoso non sine fumo,
 Udos cum foliis ramos urente camino.
 Heicego mendacem stultissimus usque puellam
 Ad mediâ noctem expecto. Somnus tamen aufert
 Intentum Veneri: tum immundo somnia visa
 Nocturnam vellem maculant ventremq; supinû.
 Quatuor hinc rapimur, viginti, & millia rhedis,
 Mansuri oppidulo, quod versu dicere non est;
 Signis perfacile est. Venit vilissima rerum
 Heic aqua: sed panis longe pulcherrimus, ultro
 Callidus ut soleat humeris portare viator.
 Nam Canus lapidosus; aquæ non ditior urna,
 Qui locus a forti Diomede est conditus olim.
 Flentibus hinc Varius discedit mæstus amicis.
 Inde Rubos fessi pervenimus, utpote longum
 Carpentem iter, & factum corruptius imbri.
 Postera tempestas melior; via peior, adusque
 Bari mœnia piscosi: dehinc Gnatia lymphis
 Iratis exstructa dedit risusque, jocosque:
 Dum flamma sine, thura liquefcere limine sacro
 Persuadere cupit: credat Judæus apella,
 Non ego; nâq; Deos didici securû agere ævum:
 Nec, si quid miri faciat natura, Deos id
 Tristes ex alto cæli demittere tecto.
 Brundisium longæ finis chartæque, viæque.

S A T Y R A VI.

Non quia, Mæcenas, Lydorum quidquid
 Etruscos
 Incoluit sineis, nemo generosior est te:
 Nec, quod avus tibi maternus fuit, atq; paternus,
 Olim qui magnis legionibus imperitarint:
 Ut plerique solent, naso suspendis adunco
 Ignotos, ut me libertino patre natum.
 Cum referre negas, qualis sit quisque parente

Na-

Natus, dum ingenuus; persuades hoc tibi vere,
Ante potestatem Tulli, atque ignobile regnum,
Multos saepe viros nullis majoribus ortos,
Et vixisse probos, amplis & honoribus auctos.
Contra Lævinum Valeri genus unde Superbus
Tarquinius regno pulsus fuit, unius assis
Non unquam pretio pluris licuisse, notante
Iudice, quem nosti, populo; qui stultus honores
Sæpe dat indignis, & famæ servit ineptus:
Qui stupet in titulis, & imaginibus. Quid oportet
Nos facere a vulgo longe, lateque remotos?
Namque esto, populus Lævinum mallet honorem,
Quam Decio mandare novo, censorque moveret
Appius, ingenuo si non essem patre natus:
Vel merito, quoniã in propria nō pelle quiessem.
Sed fulgente trahit constrictos gloria curru
Non minus ignotos generosis. Quo tibi, Tulli,
Sumere de possum clavum, ferique tribunum?
Invidia accrevit, privato quæ minor esset.
Nā ut quisq; insanus nigri mediū impediit crus
Pellibus, & latum demisit pectore clavum;
Audit cōtinuo, Quis hominice est? quo patre natus?
Ut si qui ægrotet, quo morbo Barrus, haberi
Et cupiat formosus, eat quacumque, puellis
Injiciat curam quærendi singula, quali
Sit facie, fura quali, pede, dente, capillo:
Sic qui promittit, civeis, urbem sibi curæ,
Imperium fore, & Italiam, & delubra Deorum:
Quo patre sit natus, nū ignota matre inhonestus,
Omnes mortales curare, & quærere cogit.
Tu ne Syri, Damæ, aut Dionysi filius audes
Dejicere e saxo cives? aut tradere Cadmo?
At Novius collega gradu post me sedet uno.
Nāq; est ille, pater quod erat meus: hoc tibi Paulus
Et Messalla videris. At hic, si plostra ducenta,
Concurrantq; foro tria funera, magna sonabit
Cornua quod, vincatq; tubas: saltē tenet hoc nos.

Nunc

Nunc ad me redeo libertino patre natum,
Quem rodunt omnes libertino patre natum:
Nunc, quia Mæcenastibi sum convictor: at olim
Quod mihi pareret legio Romana tribuno.
Dissimile hoc illi est: quia non ut forsan honorē
Jure mihi invideat quivis. Ita te quoque amicū
Præsertim cautum dignos assumere, prava
Ambitione procul, felicem dicere non hoc
Me possum casu, quod te sortitus amicum.
Nulla etenim mihi te fors obtulit. Optimus olim
Virgilius, post hunc Varius dixere quid essem.
Ut veni coram, singultim pauca locutus,
Infans namque pudor prohibebat plura profari
Non ego me claro natum patre, non ego circum
Me Saturejano vectari rura caballo,
Sed quod eram, narro. Respondes, ut tuus est mos,
Pauca, ab eo, & revocas nono post mense, jubesq;
Esse in amicorū numero. Magnum hoc ego duco,
Quod placuit tibi, qui turpi fecernis honestum;
Non patre præclaro, sed vita, & pectore puro.
Atque si vitiis mediocribus, ac mea paucis
Mendosa est natura, alioqui recta; velut si
Egregio insperfos reprendas corpore navos:
Si neque avaritiam, neque sordes, ac mala lustra
Objiciet vere quisquam mihi, purus, & insons,
Ut me collaudem, si & vivo carus amicis;
Causa fuit pater his, qui macro pauper agello
Noluit in Flavi ludum me mittere; magni
Quo pueri magnis e centurionibus orti,
Lævo suspensi loculos, tabulamque lacerto,
Ibant octonis referentes Idibus æra.
Sed puerum est ausus Romam portare, docendū
Arteis, quas doceat quivis eques, atque senator
Semet prognatos; vestem, servosque sequenteis
In magno ut populo si quis vidisset; avita
Ex re præberi sumptus mihi crederet illos.
Ipse mihi custos incorruptissimus omneis

Circum doctores aderat; quid multa? Pudicum,
 Qui primus virtutis honos, servavit ab omni
 Non solū factō, verum opprobrio quoque turpi:
 Nec timuit, sibi ne vitio quis veteret, olim
 Si præco parvas, aut, ut fuit ipse, coactor (nunc
 Mercedē sequerer, nec ego essem questus: ob hoc
 Laus illi debetur, & a me gratia major.

Nil me pœniteat sanum patris hujus, eoque
 Non, ut magnadolū factum negat esse suopais,
 Quod non ingenuos habeat, clarosque parenteis,
 Sic me defendam: longe mea discrepat istis
 Et vox, & ratio; nam, si natura juberet
 A certis annis ævum remeare peractum,
 Atq; alios legere ad fastum quoscumq; parenteis,
 Optaret sibi quisque: meis contentus, onustos
 Fascibus, & sellis nolim mihi sumere: demens
 Judicio vulgi, sanus fortasse tuo: quod
 Nollē onus haud unquā solitus portare molestū.
 Nam mihi continuo major quærenda foret res,
 Atque salutandi plures: ducendus & unus,
 Et comes alter, uti ne solus rusve, peregre-

Ve exirem: plures calones, atque caballi
 Pascendi: ducenda petorrita. Nunc mihi curto
 Ire licet mulo, vel, si libet, usque Tarentum;
 Mātica cui lūbos onere ulceret, atq; eques armos.
 Objiciet nemo sordes mihi, quas tibi Tulli,
 Cum Tiburte via prætorem quinque sequuntur
 Te pueri, la sanum portantes, ænophorumque.
 Hoc ego commodius, quam tu præclare senator:
 Millibus, atque aliis vivo, quacumque libido est,
 Intedo solus: percontor, quanti olus, ac far;
 Fallacem circum, vespertinumque pererro
 Sæpe forum: assisto divinis; inde domum me
 Ad porri, & ciceris refero, la ganique catinum.
 Cœna ministratur pueris tribus, & lapis albus
 Pocula cum cyathoduo sustinet: adstat echinus
 Vilis, cum patera guttus, Campana supellex.

Dein-

Deinde eo dormitū: nō sollicitus mihi quod cras
 Surgendum sit mane: obeundus Marsia, qui se
 Vultum ferre negat Nōviorum posse minoris.
 Ad quartam jaceo; post hanc vagor, aut ego lecto,
 Aut scripto, quod me tacitum juvet, ungor olivo,
 Non quo fraudatis immundus Natta lucernis.
 Ast ubi me festum Sol acrior ire levatur
 Admonuit, fugio rabiosi tempora signi.
 Pransus non avide, quantum interpellat inani
 Ventie diem durare, domesticus otior. Hæc est
 Vita solutorum misera ambitione, gravique;
 His me consolor, victurus suavius, ac si
 Quæstor avus, pater atq; meus, patruusq; fuissent.

S A T Y R A VII.

Proscripti Regis Rupili pus, atque venenum
 Hybrida quo pacto sit Persus ultus, opinor
 Omnibus & lippis notum, & tonsoribus esse.
 Persus hic per magna negotia dives habebat
 Clazomenis, etiam lites cum Rege molestas;
 Durus homo, atq; odio qui posset vincere Regē;
 Confidens, tumidusque adeo sermonis amari,
 Sisennas, Barros ut equis præcurreret albis.
 Ad regem redeo, postquam nihil inter utrumq;
 Convenit (hoc etenim sunt omnes jure molesti,
 Quo fortes, quibus adversū bellum incidit) inter
 Hæctora Priamiden, animosumq; inter Achillē
 Ira fuit capitalis, ut ultima divideret mors:
 Non aliam ob causam, nisi quod virtus in utroq;
 Summa fuit. (duo si discordia vexet inertes,
 Aut si disparibus bellum incidat, ut Diomedī
 Cum Lycio Glauco, discedat pigrior, ultro
 Muneribus missis) Bruto prætore tenente
 Ditem Asiam, Rupili, & Persi par pugnāt, uti non
 Compositus melius cum Bitho Bacchius: in jus
 Acres procurrunt; magnum spectaculum uterque
 Persus exponit causam, ridetur ab omni

Conventu: laudat Brutum, laudatque cohortem:
 Solem Asiæ Brutum appellat, stellasque salubreis
 Appellat comites, excepto Rege: Canem illum
 Invisum agricolis sidus, venisse, ruebat
 Flumen ut hibernum, fertur quo rara securis.
 Tum Prænestinus falso, multumque fluenti
 Expressa arbuſto regerit convicia; durus
 Vindemiator, & invictus: cui sæpe viator
 Cessisset, magna compellans voce cucullum.
 At Græcus, postquam est Italo perfusus aceto,
 Perſus exclamat: Per magnos, Brute, Deos te
 Oro, qui reges consueris tollere, cur non
 Hunc Regem jugulas? operum hoc, mihi cre-
 de, tuorum est.

S A T Y R A V I I I.

O Lim truncus eram ficulnus, inutile lignum:
 Cū faber incertus scammū, faceretne Priapū:
 Maluit esse Deum. Deus inde ego, furū aviumq;
 Maxima formido. Nam fures dextra coerces,
 Obscænoque ruber porrectus ab inguine palus:
 At importunas volucreis in vertice arundo
 Terret fixa, vetatque novis confidere in hortis.
 Huc prius angustis ejecta cadavera cellis
 Conservus vili portanda locabat in arca.
 Hoc miseræ plebi stabat commune sepulcrum,
 Pantolabo scurræ, Nomentanoque nepoti.
 Mille pedes in fronte, trecentos cippus in agrum
 Heic dabat, heredes monumētum ne sequeretur.
 Nunc licet Esquiliis habitare salubribus, atque
 Aggere in aprico spatium: quo modo tristes
 Albis informem spectabant ossibus agrum:
 Cum mihi non tantum furesque, feræque fuerat
 Hunc vexare locum, curæ sunt, atque labori;
 Quantū, carminibus quæ versant, atque venenis
 Humanos animos. Has nullo perdere possum,
 Nec prohibere modo, simul ac vaga Luna decorū
 Pro-

Protulit æs, quin ossa legant, herbasq; nocenteis.
 Vidi egomet nigra succinctam vadere palla
 Canidiam pedibus nudis, passoque capillo.
 Cum Sagana majore ululantem, pallor utrasque
 Fecerat horrendas aspectu, scalpere terram
 Unguibus, & pullam divellere mordicus agnam
 Coeperunt. Cruor in fossam confusus, ut inde
 Maneis elicerent, animas responsa daturas.
 Lanea & effigies erat, altera cerea: major
 Lanea, quæ pœnis compesceret inferiorem:
 Cerea suppliciter stabat, servilibus, utque
 Jam peritura, modis. Hecatē vocat altera, sævam
 Altera Tisiphonem: serpenteis, atque videres
 Infernas errare canes, Lunamque rubentem,
 Ne foret his testis, post magna latere sepulcra.
 Mentior at siquid, merdis caput inquiner albis
 Corvorum, atq; in me veniat mictum, atq; cacatū
 Julius, & fragilis Pedacia, furque Veranus.
 Singula quid memorē; quo pacto alterna loquētes
 Umbræ cum Sagana resonarent, triste, & acutum?
 Utque lupi barbam variæ cum dente colubræ
 Abdiderint furtim terris, & imagine cerea
 Largior arserit ignis, & ut non testis inultus
 Horruerim voces Furiarum, & facta duarum?
 Nam, displosa sonat quantum vesica, pepedi,
 Dississa nate ficus, ante illas currere in urbem.
 Canidiæ denteis, altum Saganae caliendum
 Excidere, atque herbas, atque incantata lacertis
 Vincula, cum magno risuque, jocoque videres.

S A T Y R A IX.

IBam forte via sacra, sicut meus est mos,
 Nescio quid meditās nugarū, & totus in illis:
 Accurrit quidam, notus mihi nomine tantum,
 Arreptaque manu: Quid agis dulcissime rerum?
 Suaviter, ut nūc est, inquā; & cupio omnia que vis:
 Cum affectaretur: numquid vis? occupo. At ille

Noris nos, inquit; docti sumus. Heic ego, pluris
 Hoc, inquam, mihi eris; misere discedere querēs,
 Ite modo ocysus, interdum consistere, in aurem
 Dicere nescio quid puero: cum sudor ad imos
 Manaret talos; o te Bollane cerebri
 Felicem, aiebant tacitus. Cum quidlibet ille
 Garriret, vicos, urbem laudaret, ut illi
 Nil respondebam: Misere cupis, inquit, abire,
 Jamdudum video: sed nil agis, usque tenebo,
 Persequar: hinc quonūc iter est tibi? nil opus est te
 Circumagi; quēdam volo visere, nō tibi notum;
 Trās Tiberim lōge cubatiis, prope Cēsari shortos:
 Nil habeo, quod agā, & nō sū piger, usq; sequar te.
 Demitto auriculas, ut iniqua mentis asellus,
 Cum gravius dorso subiit onus. Incipit ille,
 Si bene me novi, non Viscum pluris amicum:
 Non Variū facies; nam quis me scribere plureis,
 Aut citius possit versus? quis membra movere
 Mollius? invidet quod & Hermogenes ego cāto.
 Interpellandi locus heic erat, est tibi mater,
 Cognati, quis te salvo est opus? haud mi-
 hi quisquam.

Omneis composui. felices! nunc ego resto;
 Cōfice: namque instat fatum mihi triste, Sabella
 Quod puero cecinit, divina motus anus urna:
 Hūc neq; dira venena, nec hosticus auferet ensis,
 Nec laterum dolor, aut tussis, nec tarda podagra;
 Garrulus hinc quando cōsumet cumq; loquaces,
 Si sapiat, vitet, simul atque adoleverit ætas.
 Ventum erat ad Vestæ, quarta jam parte diei
 Præterita, & casu tunc respondere vadato
 Debebat; quod ni fecisset, perdere litem.
 Si me amas, inquit, paullum heic ades. Interea, si
 Aut valeo stare, aut novi civilia jura:
 Et propero, quoscis. Dubius sū, quid faciā, inquit:
 Tene relinquā, an rem. Me, fodes, nō faciā, ille,
 Et procedere cēpit: ego ut contendere durum est
 Cum

Cam victore, sequor. Maxenas quomodo tecum?
Hic repetit: paucorum hominum, & mentis
bene sanæ

Nemo dexterius fortuna est usus; haberes
Magnum adiutorem, posset qui ferre secundas,
Hunc hominem velles si tradere: dispeream, nî
Summosse omneis: non isto vivimus illic,
Quo tu rere, modo; domus hac nec purior ulla est,
Nec magis his aliena malis; nîl mi officit unquâ,
Ditior hic, aut est quia doctior. Est locus uni-
Cuique suus: magnû narras, vix credibile. Atqui
Sichabet. Accendis, quare cupiam magis illi
Proximus esse: velistâtummodo, que tua virtus,
Expugnabis; & est qui vinci possit: eoque
Difficile is aditus primos habet. Haud mihi deero,
Muneribus servos corrumpam, non, hodie si
Exclusus fuero, desistam; tempora quaram,
Occurram in triviis: deducam. Nil sine magno
Vita labore dedit mortalibus: hac dū agit: ecce
Fuscus Aristius occurrit, mihi carus, & illum
Qui pulcre nosset: consistimus: unde venis, &
Quo tendis? rogat, & respondet; vellere cœpi,
Et prensare manu lentissima brachia, nutans,
Distorquens oculos, ut me eriperet. Male falsus
Ridens dissimulare: meum jecur urere bilis.
Certe nescio quid secreto velle loqui te
Ajebas: mecum: memini bene: sed meliori
Tempore dicam: hodie tricesima sabbata, vin'tu
Curtis Judæis oppedere? nulla mihi, inquam,
Religio est. At mi: sum paullo infirmior, unus
Multorum: ignoscas: alias loquar. Hūccine solem
Tam nigrū suttexē mihi? fugit improbus, ac me
Sub cultro linquit: casu venit obvius illi
Adversarius: &, Quo tu turpissime? magna
Inclamat voce: &, Licet antestari? ego vero
Oppono auriculā: rapit in jus: clamor utrinque,
Undique concursus, sic me servavit Apollo.

NEmpe incōposito dixi pede currere versus
 Lucili. Quis tam Lucili fautor inepte est,
 Ut non hoc fateatur? at idem, quod sale multo
 Urbem defricuit, charta laudatur eadem.
 Nec tamē hoc tribuēs, dederim quoq; cetera nā sic
 Et Laberimimos, ut pulcra poemata, miter.
 Ergo non satis est risu diducere rictum
 Auditoris, & est quādā tamen heic quoq; virtus.
 Est brevitāte opus, ut currat sententia, ne se
 Impediat verbis, lassas onerantibus aureis.
 Et sermone opus est, modo tristi, saepe jocosō,
 Defendente vicem modo rhetoris, atque poetæ,
 Interdum urbani parentis viribus, atque
 Extenuantis eas consulto. Ridiculum acri
 Fortius, & melius magnas plerumque secat res.
 Illi, scripta quibus comœdia prisca viris est,
 Hoc stabāt, hoc sunt imitandi: quos neq; pulcher
 Hermogenes unquam legit, neque simius iste.
 Nil præter Calvum, & doctus cantare Catullum.
 At magnum fecit, quod verbis Græca Latinis
 Miscuit. O feri studiorum! quine putetis
 Difficile, & mirum, Rhodio quod Pitholeonti
 Contigit? at sermo lingua concinnus utraque,
 Suavior: ut Chionota si commissa Falerni est.
 Cum versus facias, te ipsum percontor, an & cum
 Dura tibi peragenda rei sit causā Petilli,
 Scilicet oblitus patriæque, patrisque Latini,
 Cum Pedius causas exsudet Publicola, atque
 Corvinus, patriis intermiscere petita
 Verba foris malis, Canusini more bilinguis.
 Atque ego cum Græcos facerem, natus mare citra
 Versiculos; vetuit me tali voce Quirinus
 Post mediam noctem visus, cum somnia vera;
 In silvam non ligna feras insanius, ac si
 Magnas Græcorum malis implere catervas.
 Turgidus Alpinus, jugulat dū Memnona, dumq;

Diffingit Rheni luteum caput: hæc ego ludo,
Quæ nec id æde sonent certantia, iudice Tarpa,
Nec redeant iterū, atq; iterum spectāda theatris.
Arguta meretrice potes, Davoque Chremeta
Eludente senem, comis garrere libellos
Unus vivorum Fundani. Pollio regum
Facta canit, pede ter percusso, forte epos acer,
Ut nemo, Varius ducit: molle, atque facetum
Virgilio annumerant gaudentes rure Camœnæ.
Hoc erat: experto frustra Varrone Atacino,
Atq; quibuscū aliis melius, quod scribere possē,
Inventore minor; neque ego illi detrahere ausim
Hærentem capiti multa cum laude coronam.
At dixi, fluere hunc lutulentum, sæpe ferentem
Plura quidem tollenda relinquendis. Age, quæso
Tū nihil in magno doctus reprehendis Homero?
Nil comis tragici mutat Lucilius Atti?
Non ridet versus Enni gravitate minores,
Cum de se loquitur, non ut majore reprensus?
Quid vetat, & nosmet Lucili scripta legentis,
Quærere, num illius, num rerum dura negarit
Versiculos natura magis factos, & eunteis
Mollius? at si quis pedibus quid claudere senis
Hoc tantum contentus, amet scripsisse ducentos
Ante cibum versus, totidem cœnatus; Etrusci
Quale fuit Cassi rapido ferventius anni
Ingenium: caplis quem fama est esse, librisque
Ambustum propriis. Fuerit Lucilius inquam,
Comis, & urbanus, fuerit limatior idem,
Quam rudis, & Græcis intacti carminis auctor,
Quamque poetarum seniorum turba: sed ille,
Si foret hoc nostrum fato dilatus in ævum;
Detereret sibi multa, recideret omne, quod ultra
Perfectum traheretur, & in versu faciendo
Sæpe caput scaberet, vivos & roderet ungueis.
Sæpe stilum vertas, iterum, quæ digna legi sint
Scripturus: neque te ut mitteretur turba labores,

Contentus paucis lectoribus; an tua demens
Vilibus in ludis dictari carmina malis?

Nō ego: nā satis est equitē mihi placere, ut audax
Contemptis aliis explosa Arbuscula dixit.

Men' moveat cimex Pantilius? aut cruciet, quod
Vellicet absentem Demetrius? aut quod ineptus

Fannius Hermogenis ladat conviva Tigelli?
Plotius, & Varius, Mæcenas, Virgiliusque,

Valgius, & probat hæc Octavius optimus, atq;
Fuscus, & hæc utinam Vascorum laudet uterque:

Ambitione relegata te dicere possum
Pollio, te Messala tuo cum fratre, simulque

Vos Bibuli, & Servi, simul his te candide Furni:
Complureis alios, doctosego quos, & amicos

Prudens prætereo; quibus hæc, sint qualiacumq;
Arridere velim: doliturus, si placeant spe

Deterius nostra. Demetri, teque Tigelli,
Discipulorum inter jubeo plorare cathedras.

I puer, atque meo citus hæc subscribe libello.

Q. HORATII

F L A C C I

S A T Y R A R U M

L I B E R II.

S A T Y R A I.

SUNT, quibus in Satyra videar nimis acer,
& ultra

Legem tendere opus: sine nervis altera,
quidquid

Composui, pars esse putat, simileisque meorum
Mille die versus deduci posse: Trebati,

Quid faciā, præscribe: quiescas: ne faciā, inquis,
Omni-

Omnino versus? ajo, peream male, si non
Optimum erat: verū nequeo dormire. Ter uncti
Transanto Tiberim, somno quibus est opus alto,
Irriguumque mero sub noctem corpus habento.
Aut, si tantus amor scribendi te rapit, aude
Caesaris invicti res dicere: multa laborum
Præmia laturus. Cupidum pater optime vires
Deficiunt; neque enim quivis horrenti apilis
Agmina, nec fracta pereunteis cuspide Gallos,
Aut labentis equo describat vulnera Parthi
Attamen & justum poteras, & scribere fortem
Scipiadam, ut sapiens Lucilius. Haud mihi deero,
Cum res ipsa feret; nisi dextro tempore, Flacci
Verba per attentam non ibunt Caesaris aurem;
Cui male si palpere, recalcitrat undique tutus.
Quanto rectius hoc, quam tristi lædere versu
Pantolabum scurram, Nomentanumq; nepotē?
Cum sibi quisque timet, quamquam est in-
tactus, & odit,

Quid faciam? saltat Milonius, ut semel isto
Accessit fervor capiti, numerusque lucernis,
Castor gaudet equis: ovo prognatus eodem
Puenis. Quod capitum vivunt, totidē studiorum
Millia. Me pedibus delectat claudere verba
Lucili ritu, nostrum melioris utroque.
Ille velut fidis arcana sodalibus olim
Credebat libris, neque si male cesserat usquam,
Decurrens alio, neque si bene: quo fit, ut omnis
Votiva pateat veluti descripta tabella,
Vitasenis, sequor hūc, Lucanus, an Apulus, āceps.
Nam Venusinus arat finem: sub utrumq; colonis,
Missus ad hoc, pulsus, vetus est ut fama, Sabellis:
Quo ne per vacuum Romano incurreret hostis,
Sive quid Appula gens, seu quod Lucania bellum
Incuteret violēta: sed hic stilus haud petet ultro
Quemquā animantē, & me veluti custodiet ens
Vagina tectus: quem cur distringere coner,

Tutus ab infestis latronibus? o pater, & rex
 Jupiter, ut pereat positum rubigine telum,
 Ne quisquam noceat cupido mihi pacis. At ille,
 Qui me commoritur (melius non tangere, clamo)
 Flebit & insignis tota cantabitur urbe.

Servius iratus leges minitatur, & unam,
 Canidia Albuci, quibus est inimica, venenum:
 Grande malum Turius, si quis se iudice certet.
 Ut, quo quisque valet, suspecto terreat; utque
 Imperet hoc natura potens, sic collige mecum.
 Dente lupus, cornu taurus petit: unde, nisi intus
 Monstratum? Scævæ vivacem crede nepoti
 Matrem, nil faciet sceleris pia dextera. Mirum!
 Ut neque calce lupus quemquam, neque den-
 te petit bos.

Sede mala tollet anum vitiato melle cicuta.
 Ne longum faciam: seu me tranquilla senectus
 Expectat, seu mors atris circumvolat alis;
 Dives, inops, Romæ, seu Fors ita jusserit, exul,
 Quisquis erit vitæ, scribam, color. O puer, ut sis
 Vitalis metuo, & majorum ne quis amicus
 Frigore te feriat. Quid? cum est Lucilius ausus
 Primus in hunc operis cōponere carmina morē.
 Detrahare & pellē, nitidus qua quisque per ora
 Cederet, introrsum turpis! num Lælius, aut qui
 Duxit ab oppressa meritum Carthagine nomen
 Ingenio offensi! aut laeso doluere Metello,
 Famosisque Lupo cooperto versibus? atqui
 Primores populi arripuit, populumque tributim:
 Scilicet uni æquus virtuti, atque ejus amicis.
 Quin ubi se a vulgo, & scena, in secreta remorant
 Virtus Scipiade, & mitis sapientia Læli:
 Nugari cum illo, & discincti ludere, donec
 Decoqueretur olus, soliti. Quidquid sum ego,
 quamvis,

Infra Lucili censum, ingeniumque, tamen me
 Cum magnis vixisse invita fatebitur usque.

Invidia, & fragili quærens illidere dentem,
 Offendet solido. Nisi quid tu docte Trebati
 Dissentis: equidem nihil hinc diffindere possum.
 Sed tamen ut monitus caveas, ne forte negoti
 Incutiat tibi quid sanctarum inscitia legum:
 Si mala condiderit in quem quis carmina, ius est
 Iudiciumque: esto, si quis mala: sed bona si quis
 Iudice condiderit laudatur Cæsare: si quis
 Opprobriis dignum laceraverit, integer ipse;
 Solventur risu tabulæ, tu missus abibis.

S A T Y R A II.

QUæ virtus, & quanta, bonis sit vivere parvo,
 Nec meus hic sermo est: sed quem præcepit Ofellus

Rusticus (abnormis sapiens, crassaque Minerva)
 Discite non inter lanceis, mensasque nitentis
 Cum stupet infans acies fulgoribus, & cum
 Acclinis falsis animus meliora recusat:

Verum hic impransi mecum disquirite: cur hoc?

Dicam, si potero. Male verum examinat omnis

Corruptus iudex. Leporem sectatus, equove

Lassus ab indomito, vel, si Romana fatigat

Militia assuetum græcari, seu pila velox,

Molliter austerum studio fallente laborem,

Seu te discus agit, petecedentem aera disco.

Cum labor extuderit fastidia, siccus, inanis

Sperne cibum vilē: nisi Hymettia mella Falerno

Ne biberis diluta. Foris est promus, & atrum

Defendens pisceis hyemat mare; cum sale panis

Latratē stomachum bene leniet. Unde putas, aut

Qui partum? non in caro nidore voluptas

Sūma, sed in te ipso est. Tu pulmentaria quære

Sudando: pinguem vitiis, albumque, nec ostrea,

Nec scarus, aut poterit peregrina juvare lagois.

Vix tamen eripiam, posito pavone, velis quin

Hoc potius, quam gallina tergere palatum,

Cor-

Corruptus vanis rerum: quia veneat auro
 Rara avis, & picta pandat spectacula cauda:
 Tamquam ad rem attineat quidquam. Num
 vesceris ista,

Quā laudas, pluma? coctove nū adest honor idē?
 Carne tamē quamvis distat nihil hec magis illa;
 Imparibus formis deceptum te patet: esto.
 Unde datum sentis? lupus hic Tiberinus, an alto
 Captus hiet? pontē itne inter jactatus, an annis
 Ostia sub Tusci? laudas insana trilibrem
 Mullum: in singula quem minuas pulmenta
 necesse est,

Ducit te species, video. Quo pertinet ergo
 Proceros odisse lupos? quia scilicet illis
 Majorem naturamodum dedit, his breve pōdus.
 Jejunus stomachus raro vulgaria temnit,
 Porrectum magno magnum spectare casino
 Vellem, ait Harpyis gula digna rapacibus; at vos
 Præsentes Austri coquite horum obsonia: quāvis
 Putet aper, rhombusq; recens, mala copia quādo
 Ægrum sollicitat stomachum; tū rapula plenus,
 Atq; acidas mavult inulas: nec dum omnis abacta
 Pauperies epulis regum. Nam vilibus ovis,
 Nigrisque est oleis hodie locus. Haud ita pridē
 Galloni præconis erat acipensere mensa:
 Infamis quid? tum rhombos minus equor alebat?
 Tutus erat rhombus, turoque ciconia nido;
 Donec vos auctor docuit prætorius. Ergo
 Si quis nunc mergos suaveis edixerit alios,
 Parebit pravi docilis Romana juvenus.
 Sordibus a tenui victu distabit, Ofello
 Judice. Nam frustra vitium vitaveris illud,
 Si te alio pravum detorseris. Avidienus,
 Cui canis ex vero dictum cognomen adharet,
 Quinquenneis oleas est, & silvestria corna;
 Ac, nisi mutacum, parcit diffundere vinum, &
 Cujus odorem olei nequeas perferre (licebit

Ille

Ille repotia, nataleis, aliosque dierum
Festos albatus celebret) cornu ipse bilibri
Caulibus intillat, veteris non parcus aceti.
Quali igitur victu sapiens utetur, & horum
Utrū imitabitur? hac urget lupo, hac canis agit.
Mundus erit, qui non offendant sordibus, atque
In neutram partem cultus miser hic neq; servis,
Albuci senis exemplo, dum munia didit,
Sevuserit; nec sic, ut simplex Nævius unctam
Convivis præbebit aquam: vitium hoc quo-
que magnum.

Accipe nunc, victus tenuis quæ quantaque secum
Afferat. In primis valeas bene. nam, variae res
Ut noceant homini, credas, memor illius esca,
Quæ simplex olim tibi federit. At simul allis
Miscueris elixa, simul conchyliis turds:
Dulcia se in bilem vertent, stomachoq; tumultū
Lenta feret pituita. Vides, ut pallidus omnis
Cœna defurgat dubia? Quin corpus onustum
Hesternis vitiis animum quoque prægravat una,
Atque affigit humo divinæ particulam auræ.
Alter, ubi dicto citius curata sopori
Membra dedit vegetus præscripta ad munia surgit.
Hic tamē ad melius poterit trāscurrere quondā;
Sive diem festum rediens advexerit annus,
Seu recreare velit tenuatum corpus: ubique
Accedent anni, & tractari mollius ætas
Imbecilla volet. Tibi quidnam accedat ad istā,
Quam puer, & validus præsumis, molliciem, seu
Dura valetudo inciderit, seu tarda senectus?
Rancidū aprū antiqui laudabant; non quia nasus
Illis nullus erat: sed, credo, hac mēte, quod hospes
Tardius adveniens, vitiatum commodius, quam
Integrum edax dominus consumeret. Hos uti-
nam inter

Heroas natum tellus me prima tulisset!

Das aliquid famæ, quæ carminis gratior aurem

Occupat humanam? grandes rhombi, patinaeque
 Grande ferunt una cum damno dedecus. Adde
 Iratum patrum, vicinos, te tibi iniquum,
 Et frustra mortis cupidum, cum deerit egenti
 Aes, laquei pretium. Jure, inquit, Thrasius istis
 Jurgatur verbis: ego vestigalia magna,
 Divitiisque habeo tribus amplas regibus. Ergo
 Quod superat, nū est melius, quod insūere possis?
 Cur eget indignus quisquam te divite? quare
 Tempora ruunt antiqua Deum? cur improbe care
 Non aliquid patriæ tanto emetiris acervo?
 Uni nimirum tibi recte semper erunt res?
 O magnus posthac inimicis risus! uterne
 Ad casus dubios fides sibi certius? hic, qui
 Pluribus affuerit mentem, corpusque superbum:
 An, qui contentus parvo, metuensque futuri,
 In pace, ut sapiens, aptavit idonea bello?
 Quomagis his credas: puer hūc ego parvus Ofellū
 Integris opibus novi non latius usum
 Quam nunc accisis. Videas metato in agello
 Cum pecore, & gnatis, fortem mercede colorem,
 Non ego, narrantem, temere edi luce profecta
 Quidquam, præter olus fumosæ cum pede pernae.
 Ac mihi non longum post tempus venerat hospes
 Sive operum vacuo gratus conviva per imbres
 Vicinus: bene erat, non piscibus urbe petitis,
 Sed pullo, atque hædo: tum pensilis uva secundas,
 Et nux ornabat mensas, cum duplice ficu.
 Post hoc ludus erat cuppa portare magistra:
 Ac venerata Ceres, ut culmo surgeret alto,
 Explicuit vino contractæ seria frontis.
 Saviat, atque novos moveat fortuna tumultus.
 Quantum hinc imminuet? quanto aut ego
 parcus, aut vos
 O pueri nitiistis, ut huc novus incola venit?
 Nam propriæ telluris herum natura, neq; illum,
 Nec me, nec quemquam statuit. Nos expulit ille:

Illum aut nequities, aut vafri infcitia juris,
 Postremo expellet certe vivacior heres.
 Nunc ager Umbreni sub nomine, nuper Ofelli
 Dictus, erit nulli proprius, sed cedet in usum
 Nunc mihi, nunc alii, quocirca vivite sortes:
 Fortiaque adversis opponite pectora rebus.

S A T Y R A III.

Sic raro scribis, ut toto non quater anno
 Mēbranā poscas, scriptorum quæq; retexens,
 Iratus tibi, quod vini, somnique benignus
 Nil dignum sermone canas. Quid fiet? ab ipsis
 Saturnalibus huc fugisti: sobrius ergo
 Dic aliquid dignum promissis: incipe, nil est.
 Culpantur frustra calami, immoritusque laborat
 Iratis natus paries Dis, atque poetis. ;
 Atqui vultus erat multa, & præclara minantis,
 Si vacuum tepido cepisset villula tecto.
 Quorsum pertinuit stipare Platona Menandro?
 Eupolim, Archilopum, comites educere tantos
 Invidiam placare paras virtute relicta?
 Contemnere miser: vitanda est improba Siren
 Desidia, aut quidquid vita meliore parasti,
 Ponēdum æquo animo. Di te, Damasippe, Deaq;
 Verum ob consilium donent tonsore. Sed undē
 Tam bene me nosti? postquā omnis res mea Janū
 Ad medium fracta est, aliena negotia curo,
 Excussus propriis: olim, nam quærere amabam,
 Quo vaser ille pedes lavisset Sisyphus a re.
 Quid sculptum infabre, quid fasum durius esset.
 Callidus huic signo ponebam milliæ centum:
 Hortos, egregiasque domos mercarier unus
 Cum lucronoram, unde frequentia Mercuriale
 Imposuere mihi cognomen compita. Novi,
 Et morbi miror purgatum te illius. Atqui
 Emovit veterem mire novus: ut solet, in cor
 Trajecto lateris miseri, capitisque dolore:

Ut

Ut lethargicus hic cum sit pugil , & medicum urget, (ne te

Dum ne quid simile huic, esto, ut lubet, obone, Frustrare ; insanis, & tu , stultique prope omnes, Siquid Stertinius veri crepat: unde ego mira Descripsi, docilis praecepta haec, tempore quo me Solatus iussit sapientem pascere barbam,

Atque a Fabricio non tristem ponte reverti. Nam male regesta cum vellem mittere operto Me capite in flumen, dexter stetit; & , Cave faxis Te quidquā indignū, pudor, inquit, te malus urget Insanos qui inter vereare insanus haberi.

Primū nā inquirā quid sit furere, hoc si erit in te Solo, nil verbi, pereas quin fortiter addam, Quem mala stultitia, & quemcumq; inscitia veri Cecum agit, insanum Chrylippi porticus, & grex Autumnat : haec populus , haec magnos formula reges,

Excepto sapiente, tenet. Nunc accipe, quare Desipiant omnes, aequae ac tu, qui tibi nomen Insano posuere: velut silvis, ubi passim Palanteis error certe de tramite pellit, Ille sinistrorsum, hic de troisū abit: unus utrique Error, sed variis illudit partibus, hoc te Crede modo insanum, nihilo ut sapientior ille, Qui te deridet, caudam trahat. Est genus unum Sultitiae nihilum metuenda timentis: ut igneis, Ut rupes, fluviosque in campo obltare queratur. Alterū & huic varium, & nihilo sapientius, igneis Per medios, fluviosque ruentis. Clamet, amica Mater, honesta soror, cum cognatis, pater, uxor: Heic fossa est ingens, heic rupes maxima: serva: Non magis audierit, quam Fufius ebrius olim, Cum Ilionam edormit, Catienis mille ducentis, Mater te appello, clamantibus: huic ego vulgum, Errori similem cunctum insanire docebo.

Insanit veteres statuas Damalippus emendo.

Integer est mentis Damasippi creditor? esto.
Accipe, quod nunquam reddas mihi, si tibi dicā;
Tunc insanuseris, si acceperis? an magis excors
Rejecta praeda quam praesens Mercurius fert:
Scribe decem Nerio, non est satis, adde Cicutae
Nodosi tabulas centum, mille adde catenas;
Effugiet tamen haec sceleratus vincula Proteus,
Cum rapies in jura malis ridentem alienis:
Fiet aper, modo avis; modo saxum, &
cum volet, arbor.

Si male rem gerere, insani est: contra, bene sani:
Putidius multo cerebrum est, mihi crede, Perilli
Dictantis, quod tu nunquam rescribere possis.
Audire, atque togam jubeo componere, quisquis
Ambitione mala, aut argenti pallet amore:
Quisquis luxuria, tristive superstitione,
Aut alio mentis morbo calet: huc propius me,
Dum doceo insanire omneis, vos ordine adite.
Danda est ellebori multo pars maxima avaris:
Nescio an Anticyram ratio illis destinet omnem,
Heredes Staberi summam incidere sepulcro:
Ni sic fecissent, gladiatorum dare centum
Damnati populo patia, atque sepulū, arbitrio Arri.
Frumenti quantum metit Africa. Sive ego prave,
Seu recte, hoc volui: ne sis patruus mihi. Credo
Hoc Straberi prudentē animū vidisse. Quid ergo
Sensit cum summam patrimonio insculpere saxo
Heredes voluit? quoad vixit credidit ingens
Pauperiem vitium, & cavit nihil acrius: ut si
Forte minus locuples uno quadrante periret,
Ipse videretur sibi nequior. Omnis enim res
Virtus, fama, decus, divina, humanaque pulcris
Divitiis parent: quas qui construxerit, ille
Clarus erit, fortis, justus, sapiens etiam, & rex.
Et quidquid volet: hoc, veluti virtute paratum,
Speravit magnae laudi fore. Quid simile isti
Graecus Aristippus? qui servus projicere aurum

In media jussit Libia: quia tardius irent
 Propter onus segnes. uter est infanior horum?
 Nil agit exemplum, litem quod lite resolvit.
 Si quis emat citharas, emptas comportet in unū,
 Nec studio citharæ, nec Musæ deditus ulli:
 Si scalptra, & formas non futor, nautica vela
 Averfus mecaturis; delirus, & amens
 Undique dicatur merito: quid discrepat istis,
 Qui nummos, aurumque recondit, nescius uti
 Compositis: metuensq; velut contingere factum:
 Si quis ad ingentem frumenti semper acervum
 Porrectus vigilet cum longo fuste, neque illinc
 Audeat esuriens dominus contingere granum.
 Ac potius foliis parcus vescatur amaris,
 Si positis intus Chii, veterisque Falerni
 Millecadis, nihil est; tercentum milibus, acre
 Poter acetum: age, si & stramentis incubet, unde
 Octoginta annos natus, cui stragula vestis,
 Blattarum, ac tineatum epulæ, putrescat in arca:
 Nimirum infans paucis videatur, eo quod
 Maxima pars hominum morbo jactatureodem.
 Filius, aut etiam hæc libertus, ut ebibat heres
 Dis inimice senex custodis? ne tibi desit?
 Quantulū enim summe curtabit quisque dierū,
 Ungere si cauleis oleo meliore, caputque
 Cœperis impexa fœdum porrigine? quare
 Si quid vis satis est, perjuras, surripis, auferis
 Undique? tun' sanus? populum si cadere faxis
 Incipias, servosne tuos, quos ære pararis,
 Infanum ne omnes pueri, clamantque puellæ
 Cum laqueo uxore interimis, matremq; veneno,
 Incolumi capite es? quid enim? neque tu
 hoc facis Argis,
 Nec ferro, ut demens genitricem occidit Orestes.
 An tu reris eum occisa insanisse parente,
 Ac non ante malis dementem actum Furiis, quā
 In matris jugulo ferrum tepefecit acutum?
 Quia

Quin ex quo est habitus male tute mētis Orestes,
Nil sane fecit, quod tu reprehendere possis:
Non Piladem ferro violare, aususque sororem
Electram, tantum maledicit utrique, vocando
Hanc furiā, hūc aliud, iussit quod splēdida bilis.
Pauper Opimius argenti positi intus, & auri,
Qui Vejentanum festis potare diebus
Campana solitus trulla, vappamque profectis:
Quondam lethargo grandi est oppressus, ut heres
Jam circum loculos, & claveis latus, ovanque
Curreret. Hunc medicus multū celer, atq; fidelis
Excitat hoc pacto, mensam poni jubet, atque
Effundi saccos nummorum; accedere plureis
Ad numerandū: hominē sic erigit, addit & illud
Ni tua custodis, avidus jam hāc auferet heres,
Men' vivo? ut vivas igitur, vigila: hoc age: Quid
Deficient inopem venæ te, ni cibus, atque (vis?)
Ingens accedat stomacho fultura ruenti.
Tu cessas? agedum, fume hoc prifanarium oryxe.
Quanti emptæ? parvo quanti ergo? octo assi
bus. Eheu.

Quid refert, morbo, an furtis, pereamne rapinis?
Quis nā igitur sanus? qui nō stultus? quid avarus?
Stultus, & insanus. quid? si quis non sit avarus,
Continuo sanus? minime. Cur Stoice? dicam.
Non est cardiacus, Craterum dixisse putato,
Hic ager: recte est igitur, surgetque? negabit:
Quod latus, aut renes morbo tententur acuto.
Non est perjurus, neque sordidus. Immolet æquis
Hic porcū Laribus, verum ambitiosus, & audax:
Naviget Anticirā: quid enim differt barathrone?
Servius Oppidius Canusi duo prædia, dives
Antiquo censu, gnatis divisisse duobus
Fertur, & hoc moriens pueris dixisse vocatis
Ad lectum: Postquam te talos, Aule, nucusque
Ferre sinu laxo, donare, & ludere vidi.
Te, Tiberi, numerare, cavis abscondere tristem,
Ex-

Extimui, ne vos ageret vesania discors:
 Tu Nomentanum, tu ne sequere Cicerant.
 Quare per divos oratus uterque Penateis,
 Tu cave ne minus, tu ne majus facias id.
 Quod satis esse putat pater, & natura coeret.
 Præterea ne vos titillet gloria, jure
 Jurando obstringam ambo: uter edilis fuerit vel
 Vestrum prætor, is intestabilis, & facer esto.
 Incidere, atque faba bona tu perdasque lupinis,
 Latus ut in circo spatire, aut æneus ut stes,
 Nudus agris, nudus numinis insane paternis?
 Scilicet ut plausus, quos fert Agrippa, feras tu,
 Astuta ingenuum vulpes imitata leonem?
 Ne quis humasse velit Ajacem, Atida vetas cur?
 Rex sum: nil ultra quæro plebejus. Et æquam
 Rem imperio: ac, si cui videor non justus, multo
 Dicere, quæ sentit, permitto. Maxime regum,
 Di tibi dent capta classem deducere Troja:
 Ergo consulere, & mox respondere licebit
 Consule. Cur Ajax heros ab Achille secundus
 Putrescit, toties servatis clarus Achivis,
 Gaudeat ut populus Priami, Priamusque inhumato
 Per quem tot juvenes patrio caruere sepulcro?
 Mille ovium insanus morti dedit, inclitum Ulyssem,
 Et Menelaum una mecum se occidere clamans.
 Tu cum pro vitula statuis dulcem Aulide gnatam
 Ante aras, spargisque mola caput improbe falsa,
 Rectum animi servas? quorsum? insanus quid
 enim Ajax

Fecit, cum stravit ferro pecus? abstinuit viam
 Uxore, & gnato mala multa procatus Atridis:
 Non illo, aut Teucrum, aut ipsum violavit Ulyssem.
 Verum ego, ut hærente is adverso litore naveis
 Eriperem, prudens placavi sanguine Divos.
 Nempe tuo, furiose, meo, sed non furiosus,
 Qui species alias veri, scelerisque tumultu
 Permissas captet, commotus habebitur, atque
 Stul-

Stultitiane erret, nihilum distabit, an ira.
Ajax immeritos dum occidit, dissipit, agenos?
Cum prudens scelus ob titulos admittis inaneis,
Stas animos? & purum est vitio tibi, cum tu-
midum est cor?

Si quis lectica nitidam gestare amet agnam,
Huic vestē, ut gnatae, paret ancillas, paret aurum;
Pusam, aut pusillam appellet, fortique marito
Destiner uxore, interdicto huic omne adimat jus
Prætor, & ad sanos abeat tutela propinquos.
Quid, si quis gnata promuta devovet agna,
Integer est animi? ne dixeris, ergo ubi prava
Stultitia, heic summa est insania, qui sceleratus,
Et furiosus erit: quem cepit vitrea fama,
Hunc circumtonuit gaudens Bellona cruentis:
Nunc age luxuriā, & Nomentanum arripe mecū.
Vincit enim stultos ratio insanire nepotes.
Hic simul accepit patrimoni mille talenta,
Edicit, piscator uti, pomarius, auceps,
Unguentarius, ac Tusci turba impia vici,
Cum scurris sartor, cum Velabro omne macellū,
Mane domū veniant: quod tū? venire frequentes.
Verba facit leno. Quid quid mihi, quid quid & horū
Cuique domi est, id crede tuum, & vel
nunc pete, vel cras.

Accipe, quid contra juvenis responderit æquus,
In nive Lucana dormis ocreatus, ut aprum
Canem ego: tu pisceis hiberno ex æquore vellis:
Segnis ego, indignus, qui tantum possideā aufer.
Sume tibi decies, tibi tantumdem, tibi triplex,
Unde uxor media currat de nocte vocata.
Filius Æsopi detractam ex aure Metellæ,
Scilicet ut decies solidum exsorberet, aceto
Diluit insignem baccam, qui sanior, ac si
Illud idem in rapidum flumen, jaceretve cloacā?
Quinti progenies Arri, par nobile fratrum,
Nequitia, & nugis, pravorum & amore gemellū,

Lusciniæ soliti impenso prandere coemptas.
 Quorsum abeant sanæ creta, an carbone notandi?
 Ædificare casas, plaustello adjungere mures.
 Ludere par impar, equitare in arundine longa,
 Si quem delectet barbatum; amentia verset.
 Si puerilius his ratio esse evincet amare;
 Nec quidquã differre utrumne in pulvere, trimus
 Quale prius, ludas opus, an meretricis amore
 Sollicitus plores: quæro, faciasne, quod olim
 Mutatus Polemon; ponas insignia morbi,
 Fasciolas, cubital, focalia; potus ut ille
 Dicitur ex collo furtim carpisse coronas.
 Postquam est impransî correptus voce magistri.
 Porrigis irato puero cum poma, recusat.
 Sume Catelle; negat: si non des; optat. Amator
 Exclusus, qui distat, agit ubi secum, ear, an non,
 Quo rediturus erat non arcessitus, & hæret
 Invisis foribus? nec nunc, cum me vocet ultro:
 Accedam? an potius mediter finire dolores?
 Exclusit: revocat. Redeam? non si obsecret: ecce
 Servus non paullo sapientior. O here, quæ res
 Nec modû habet, neq; consilium, ratione modoq;
 Tractari non vult: in amore hæc sunt mala, bellû,
 Pax rursus. Hæc si quis tempestatis prope ritu
 Mobilia, & cæca fluitantia sorte, laboret
 Reddere certa sibi; nihil magis explicet, ac si
 Insanire paret certa ratione, modoque.
 Quid, cum Picenis excerpens semina pomis
 Gaudes, si cameram percutti forte, penes te es?
 Quid? cum balba senes annoso verba palato,
 Ædificante casas, qui sanior? adde cruorem
 Stultitiæ, atq; igne gladio scrutare. Modo, inquã
 Hellade percussa Marius cum præcipitat se,
 Cerritus fuit: an commotæ crimine mentis
 Absolves hominem, & sceleris damnabis eundẽ,
 Ex more imponens cognata vocabula rebus?
 Libertinus erat, qui circum compita siccus

Lautis mane senex manibus currebat, & unum
Quoddā magnum addens, unū me surpite morti,
Dis etenim facile est, orabat: sanus utrisque
Auribus, atque oculis; mentem nisi litigiosus
Exciperet dominus, cū videret. Hoc quoq; vulgus
Chrysippi ponit secunda in gente Meneni.
Jupiter, ingenteis, quidas, adimisque dolores,
Mater ait pueri menseis jam quinque cubantis,
Frigida si puerum quartana reliquerit, illo
Mane die, quo tu indicis jejunia, nudus
In Tiberi stabit. Casus, medicusve levarit
Ægrum ex præcipiti, mater delira necabit
In galida fixum ripa, febrimque reducer.
Quone malo mentem concussa? timore Deorum.
Hæc mihi Stertinius sapientum octavus amico
Arma dedit, posthac ne compellaret inultus.
Dixerit insanum qui me, totidem audiet: atque
Respicere ignoro discet pendentia tergo.
Stoice, post damnum sic vendas omnia plaris:
Qua me stultitia (quoniam non est genus unum)
Insanire putas? ego nam videor mihi sanus.
Quid? caput abscissum demens cum portat Agave
Gnati infelicis, sibi tum furiosa videtur?
Stultum me fateor (liceat concedere veris)
Atq; etiam insanum: tantum hoc edissere, quo me
Ærotare putes animi vitio. Accipe: Primum
Ædificas, hoc est, longos imitaris, ab imo
Ad summum totus moduli bipedalis: & idem
Corpore majorem rides Turbonis in armis
Spiritus, & incessum: qui ridiculus minus illo?
An quodcumq; facit Mæcenat, te quoq; verum est
Tanto dissimilem, & tanto certare minorem?
Absentis ranae pullis vituli pede pressis,
Unus ubi effugit, matri denariat, ut ingens
Bellua cognatos eliserit. Illa rogare,
Quantane? num tandem, se inflans, sic ma-
gna fuisset.

Major dimidio. Num tanto? cum magis, atque
 Se magis inflaret: non, si tu ruperis, inquit,
 Pareris. Hæc te non multum abludit imago.
 Adde poemata nunc, hoc est, oleum adde camino.
 Quæ si quis sanus fecit, sanus facis & tu.
 Non dico horrendam rabiem, jam define cultum
 Majorem censu, teneas, Damasippe, tuiste:
 Mille puellarum, puerorum mille furores.
 O major tandem parcas insane minori.

S A T Y R A I V.

UNde, & quo Catius? non est mihi tēpus, avēti
 Ponere signa novis præceptis, qualia vincūt
 Pythagoram, Anytique reum, doctumq; Platona.
 Peccatum fateor, cum te sic tempore lævo
 Interpellarim, sed des veniam bonus, oro.
 Quod si interciderit tibi nūc aliquid, repetes mox
 Sive est naturæ hoc, sive artis, mirus utroque.
 Quia id erat curæ, quo pacto cuncta tenerem:
 Utpote res tenues, tenui sermone peractas,
 Ede hominis nomē: simul an Romanus, an hospes
 Ipsa memor præcepta canam: celabitur auctor.
 Longa quibus facies oviserit, illa memento,
 Ut succi melioris, & ut magis alba rotundis
 Ponere, namq; matrem cohibent callosa vitellum
 Caule suburbano, qui siccis crevit in agris
 Dulcior: irriguo nihil est elutius horto,
 Si vespertinus subito te oppresserit hospes:
 Ne gallina malum responset dura palato,
 Doctus eris vivam misto mersare Falerno:
 Hoc teneram faciet. Pratenibus optima fungis
 Natura est: aliis male creditur. Ille salubreis
 Ætates peraget, qui nigris prandia moris
 Finiet, ante gravem, quæ legerit arbore solem.
 Aufidius forti miscebat mella Falerno,
 Mendose, quoniam vacuis committere venis
 Nil, nisi lene decet. Leni præcordia mulso
 Prolueris melius, si dura morabitur alvus,
 Mi-

Mitulus, & viles pellent obstantia conchæ,
Et lapathi brevis herba, sed alba non sine Coo.
Lubrica nascentes implent conchyliæ Lunæ.
Sed non omne mare est generosæ fertile tellæ.
Murice Bajano melior Lucrina Peloris;
Ostrea Circaïs, Miseno oriuntur echini,
Pectinibus patulis jactat se molle Tarentum.
Nec sibi cœnarum quivis temere arroget artem,
Non prius exacta tenui ratione saporum.
Nec satis est cara pisceis avertere mensa,
Ignarum quibusest jus aptius, & quibus Assis
Languidus in cubitum jam se conviva reponet.
Umber, & iligna nutritus glande, rotundas
Curvet aper lanceis canem vitantis inertem.
Nam Laurens malus est, ulvis, & arûdine pinguis.
Vinea summittit capreas non semper eduleis,
Fecundi leporis sapiens sectabitur armos.
Piscibus, atque avibus, quæ natura, & foret, etas
Ante meum nulli patuit quæsitæ palatum.
Sunt, quorû ingeniû nova tantû crustula promit.
Nequaquam satis in re una consumere curam:
Ut si quis solum hoc, mala ne sint vina, laboret,
Quali perfundat pisceis securus olivo.
Massica si cælo supponas vina sereno.
Nocturna, si quid crassi est tenuabitur aura,
Et decedet odor nervis inimicus: at illa
Integrum perdunt lino vitiata saporem.
Surrentina vaser, qui miscet fræce Falerna
Vina, columbino linum bene colligit ovo:
Quatenus ima petit volvens aliena vitellus.
Tostis marcentem squillis recreabis, & Afra
Petorem cochlea; nam lactuca innatat acri
Post vinû stomacho: perna magis, ac magis hillis
Flagitat in morsus refici: quin omnia malit,
Quæcumque immundis fervent altata popinis,
Est opere pretium duplicis prænoscere juris
Naturam. Simplex e dulci constat olivo,

Quod pingui miscere mero, muriaque decebit,
 Non alia, quam qua Byzantia putruitorca.
 Hoc ubi confusum sectis inferbuit herbis,
 Coricioque croco sparsum stetit: insuper addes
 Pressa Venesfranz quod bacca remisit oliva.
 Picens cedunt pomis Tiburtia succo,
 Nam facie præstant. Venucula convenit ollis.
 Rectius Albanam fumo duraveris uvam,
 Hanc ego cum malis, ego facem primus, & alee
 Primus, & invenior piper album, cum sale nigro
 Incretum, puris circumposuisse catillis.
 Immane est vitium, dare millia ternâ macello,
 Angustoque vagos pisceis urgere catino.
 Magna movent stomacho fastidia, seu puer unctis
 Tractavit calicem manibus, dum furta ligurit:
 Sive gravis veteri crateræ limus adhæsit.
 Vilbus in scopis, in mappis, in scobe, quantus
 Consistit sumptus? neglectis, flagitium ingens.
 Ten' lapides varios lutulenta radere palma,
 Et Tyrias dare circum illota toralia vesteis?
 Oblitum quanto curam, sumptumque minorem
 Hæc habeant, tanto reprimi justius illis,
 Quæ nisi divitibus nequeunt contingere mensis?
 Docte Cati, per amicitiam, divosque rogatus
 Ducere me auditum: perges quocumq; memento.
 Nâ quamvis referas memori mihi præctore cûcta,
 Non tamen interpret tantum idem juveris: adde
 Vultû, habitumq; hominis: quæ tu vidisse beatus
 Non magni pendis, quia contigit: at mihi cura
 Non mediocris inest, fonteis ut adire remotos,
 Atque haurire queam vitæ præcepta beatæ.

S A T Y R A V.

Hoc quoque Tiresia, præter narrata, petenti
 Responde: quibus amissas reparare quæ res
 Artibus, atque modis. Quid rides? jamne doloso
 Non satis est Ithacam revehi, patriosq; Penateis
 Aspicere? O nulli quidquam mentite, vides, ut

Nu-

Nudus, inopsq; domum redeam te vate: neq; illic
Aut apotheca procis intacta est, aut pecus. Atquē
Et genus, & virtus, nisi cum re, vilior alga est.
Quando pauperiem missis ambagibus horres,
Accipe, qua ratione queas ditescere. Turdus,
Sive aliud privum dabitur tibi, devolet illuc,
Res ubi magna nitet domino fene: dulcia poma,
Et quoscunque feret cultus tibi fundus honores,
Ante Larem gustet venerabilior Lare dives.
Qui quamvis perjuruserit, sine gente, cruentus
Sanguine fraterno, fugitivus: ne tamen illi
Tu comes exterior, si postulet, ire recuses,
Ut ne tegam spurco Damae latus: haud ita Troje
Me gessi, certans semper melioribus. Ergo
Pauper eris: fortem hoc animū tolerare jubebo;
Et quondam majora tuli. Tu protinus, unde
Divitias, arisque ruam, dic augur acervos:
Dixi equidem, & dico: captes astutus ubique
Testamenta senum: neu, si vafer unus, & alter
Insidiatorem praeoso fugerit hamo,
Aut spem deponas, aut artem illusus omittas.
Magna, minorque foro si res certabitur olim,
Vivet uter locuples sine gnatis, improbus uterq;
Qui meliorem audax vocet in jus, illius esto
Defensor. Fama civem, causaque priorem
Sperne, domi signatus erit, secundave conjux.
Quis te puta, aut Publi (gaudet prænominē molles
Auriculæ) tibi me virtus tua fecit amicum.
Jus anceps novi; causas defendere possum.
Eripies quivis oculos citius mihi, quam te
Contentū cassa nuce pauperet. Hæc mea cura est,
Ne quid tu perdas, neti sis locus. Ire domum, atq;
Pelliculam curare jube: sis, cognitor ipse:
Persta, atque obdura: seu rubra canicula findet
Infantis statuas; seu pingui tentus onaso
Furina hibernas cantu nive conspuet Alpeis.
Nonne vides, aliquis cubito stantē prope tangens

Inquiet, ut patiens, ut amicis aptus, ut acers;
Plures annabunt thynni, & cetera crescent.
Si cui præterea validus male filius in re
Præclara sublatus aletur, ne manifestum
Calibis obsequium nudet te; leniter in spem
Accede officiosus, & ut scribare secundus
Heres: &, si quis casus puerum egerit Orco,
In vacuum venias; perraro hæc alea fallit,
Qui testamentum tradet tibi cumque legendum,
Abnuere, & tabulas a te remove memento:
Sic tamen, ut limis rapias, quid prima secundo
Cera velit versu: solus, multisne coheres,
Veloci percurrere oculo. Plerumque recoctus
Scriba ex quinq; viro corvum deludet hiantem;
Captatorque dabit risus Nafica Corano.
Num furis san prudens ludis me, obscura canēdo?
O Laertiade, quidquid dicam, aut erit, aut non.
Divinare etenim magnus mihi donat Apollo.
Quid tamen ista velit sibi fabula: si licet, ede.
Tempore quo juvenis Parthis horrendus, ab alto
Demissum genus Ænea, tellure, marique
Magnus erit; forti nubes proceræ Corano
Filia Nasicæ, metuentis reddere solidum.
Tum gener hoc faciet: tabulas focero dabit, atque
Ut legat, orabit: multum Nafica negatas
Accipiet tandem, & tacitus leget: invenietque
Nil sibi legatum, præter plorare, suisque.
Illud ad hæc jubeo: mulier si forte dolosa,
Libertusve senem delirum temperet, illis
Accedas focius: laudes, lauderis ut absens.
Adjuvat hoc quoq; sed vincit longe prius, ipsum
Expugnare caput. Scribet mala carmina vecors:
Laudato? scortator erit? cave te roget: ultro
Penelopen facilis potiori trade. Putasne
Perduci poterit, tam frangi, tamque pudica,
Quam nequiere proci recto depellere cursu?
Venit enim magnum donandi parca juvenus.

Nec

Nec tantum Veneris, quantum Rudioſa culinæ,
 Sic tibi Penelope frugi eſt: quæ ſi ſemel uno
 De ſene guſtarit, tecum partita lucellum,
 Ut canis, a corio nunquam abſterrebitur uncto.
 Me ſene, quid dicâ, factû eſt: anus improba Thebis
 Ex teſtamento ſic eſt elata: cadaver
 Unctum oleo largo nudis humeris tulit heres,
 Scilicet elabi ſi poſſet mortua: credo,
 Quod nimium inſliterat viventi, cautus adito:
 Ne deſis operæ, neve immoderatus abundes.
 Difficilem, & moroſum offendet garrulus ultro:
 Non etiam ſileas. Davus ſis comicus, atque
 Steſcapite obſtupo, multum ſimilis metuenti.
 Obſequio graſſare, mone, ſi increbuit aura;
 Cautus uti vel carum caput: extrahe turba
 Oppoſitis humeris: auram ſubſtringe loquaci.
 Importunus amat laudari? donec ohe jam
 Ad cælum manibus ſublatis dixerit, urge: &
 Creſcentem tumidis infla ſermonibus utrem.
 Cum te ſervitio longo, curaſque levarit:
 Et certum vigilans, quartæ ſit partis Ulyſſes,
 Audieris heres: ergo nunc Dama ſodalis
 Nuſquâ eſt? unde mihi tam fortem, tamq; fidelē?
 Sparge ſubinde, & ſi paulû potes, illacrymare: eſt
 Gaudia prodentem vultum celare: ſepulcrum
 Commiſſum arbitrio ſine ſordibus exſtrue: funus
 Egreſſe factum laudet vicinia, ſi quis
 Forte coherendum ſenio male tuſſiet; huic tu
 Dic ex parte tua, ſeu fundi, ſive domus ſit
 Emptor, gaudentem nummo te addicere, ſed me
 Imperioſa trahit Proſerpina. vive, valeque.

S A T Y R A V I.

Hoc erat in votis: modus agri nō ita magnus,
 Hortus ubi, & teſto vicinus jugis aquæ fons
 Et paulum ſilvæ ſuper his foret, auctius, atque
 Di melius fecere: bene eſt: nihil amplius oro.

Maja nate, nisi ut propria hec mihi munera faxis.
 Si neque majorem feci ratione mala rem;
 Nec sum facturus vitio culpave minorem.
 Si veneror stultus nihil horum: O si angulus ille
 Proximus accedat, qui nunc deformat agellum:
 O si urna argenti Fors qua mihi monstret: ut illi,
 Thesauro invento, qui mercenarius agrum
 Illum ipsum mercatus aravit, dives amiceo
 Hercule: si quod adest, gratum juvat: hac
 prece te oro,

Pingue pecus domino facias, & cetera, præter
 Ingeniū; utque soles, custos mihi maximus ad sis.
 Ergo ubi me in mōteis, & in arcē ex urbe removi,
 Quid prius illustrem Satyris, Musaque pedestri?
 Nec mala me ambitio perdit, nec plūbeus Auster.
 Autumnusque gravis, Libitina quæstus acerba.
 Matutine pater, seu Iane libentius audis,
 Unde homines operum primos, vitæque labores
 Instituunt, (sic Displacitum) tu carminis esto
 Principium. Romæ sponforem me rapis: eja,
 Ne prior officio quisquam respondeat, urge:
 Sive Aquilo radit terras, seu bruma nivalem
 Interiore diem gyro trahit, ire necesse est.
 Postmodo, quod mi obfit, clare, certumq; locuto,
 Lustandum in turba; facienda injuria tardis.
 Quidvis insane, & quas res agis? improbus urget
 Iratis precibus. Tu pulses omne, quod obstat,
 Ad Mæcenatem memori si mente recurras.
 Hoc juvat, & melli est, nō mentiar. At simul atras
 Ventum est Esquilias, aliena negotia centum
 Per caput, & circa saliunt latus. Ante secundam
 Roscius orabat sibi adesces ad Puteal cras.
 De re communi scribæ magna, atque nova te
 Orabant hodie meminisse Quinte reverti.
 Imprimat his cura Mæcenæ signa tabellis.
 Dixeris, experiar: si vis, potes, addit, & instat.
 Septimus octavo propior jam fuerit annus,
 Ex

Ex quo Mæcenas me cœpit habere suorum
In numero: dumtaxat ad hoc, quem tollere rheda
Vellet, iter faciens, & cui concedere nugas
Hoc genus: hora quota est? Thrax est Gallina
Siro par?

Maturina parum cautos jam frigora mordent,
Et, quæ vimosa bene deponuntur in aure.
Per totū hoc tempus subiectior in diem, & horā
Invidiæ. Noster ludos spectaverat una,
Luserat in campo, Fortunæ filius, omnes.
Frigidus a Rostro manat per compita rumor.
Quicumq; obvius est, me consulit. O bene (nā te
Scire, Deos quoniā propius contingis, oportet)
Numquid de Dacis audisti? nil equidem, ut tu
Semper eris derisor! at omnes Dii exagitant me,
Si quidquā. Quid? militibus promissa, Triquetra
Prædia Cæsar, an est Italia tellure daturus?
Jurantem me scire nihil; mirantur, ut unum
Scilicet egregii mortalem, atque silenti.
Perditur hæc inter misera lux, non sine votis.
O rus, quando ego te aspiciā? quandoq; licebi
Nūc veterū libris, nunc somno, & inertibus horis
Ducere sollicitæ jucunda oblivis vitæ?
O quando faba Pythagoræ cognati, simulque
Uncta satis pingui ponentur oluscula lardo?
O noctes, cœnaque Deum: quibus ipse, meique
Ante larem proprium vescor, vernaſq; præcaces
Pasco libatis dapibus. Prout cuique libido est,
Siccet inæqualeis calices conviva, solutus
Legibus insanis: seu quis capit acria fortis
Pocula, seu modicis humentescit latius. Ergo
Sermo oritur, non de villis, domibusve alienis,
Nec male necne Lepos salter: sed quod magis ad nos
Pertinet, & nescire malū est, agitur: Utrum ne
Divitiis homines, an sint virtute beati:
Quisve ad amicitias, usus, rectumve trahat nos:
Et quæ sit natura boni, summumque quid ejus.

Servius hæc inter vicinus garrat anileis
 Ex te fabellas: nam si quis laudat Arelli
 Sollicitas ignarus opes, sic incipit: Olim
 Rusticus urbanum murem mus paupere fertur
 Accepisse cavo, veterum vetus hospes amicum;
 Asper, & attentus quæsit, ut tamen arctum
 Solveret hospitii animum. quid multa? neq; illi
 Sepositi ciceris, nec longæ invidit avenæ:
 Aridum & ore ferens acinum, semesaque lardi
 Frusta dedit, cupiens varia fastidia cœna
 Vincere, tangentis male singula dente superbo:
 Cum pater ipse domus, palea porrectus in horna
 Eset ardor, loliumque, dapis meliora relinquens.
 Tandem urbanus ad hunc, Quid te juvat
 inquit, amice

Prærupti nemoris patientem vivere dorso?
 Vis tu homines urbemq; feris præponere silvis?
 Carpe viam, mihi crede, comes: iter iestria quando
 Mortaleis animas vivunt sortita, neque ulla est
 Aut magno, aut parvo lethi fuga: quo bene, circa,
 Dum licet, in rebus jucundis vive beatus.
 Vive memor, quam sis ævis brevi. Hæc ubi dicta
 Agrestem pepulere, domo levis exilit: inde
 Ambo propositum peragunt iter, urbis aventes
 Mœnia nocturni subrepere: jamque tenebat
 Nox medium cæli spatium, cum ponit uterque
 In locuplete domo vestigia; rubro ubi cocco
 Tincta super lectos canderet vestis eburnos,
 Multaque de magna, superessent fercula cœna,
 Quæ procul exstructis inerant hesternæ canistris.
 Ergo ubi purpurea porrectum in veste locavit
 Agrestem: veluti succinctus cursitat hospes,
 Continuatque dapes, nec non vernaliter ipsis
 Fungitur officiis, prælambens omne, quod adest.
 Ille cubans gaudet mutata sorte, bonisque
 Rebus agit latum convivam; cum subito ingens
 Valvarum strepitus lectis excussit utrumque,

Currere per totum pavidū conclave, magisque
 Exanimes trepidare; simul domus alta Molossis
 Perfonuit canibus. Tum rusticus: Haud mihi vita
 Est opus hac, ait; & valeas: me silva, cavusque
 Tutus ab insidiis tenui solabitur ervo.

S A T Y R A V I I.

Jamdudū ausculto, & cupiens tibi dicere servus
 Pauca, reformido. Davusne? ita Davus amicū
 Mancipiū domino, & frugi, quod sit satis; hoc est
 Ut vitale putes. Age libertate Decembri,
 (Quando ita majores voluerunt) utere, narra.
 Pars hominum vitiis gaudet constanter, & urget
 Propositū; pars multa natat, modo recta cape sēs,
 Interdum pravis obnoxia: saepe notatus
 Cum tribus annellis, modo lava Priscus inani
 Vixit inaequalis, clavum ut mutaret in horas:
 Aedibus ex magnis subito se conderet, unde
 Mundior exiret vix libertinus honeste.

Jam mœchus Romæ, jam mallet doctus Athenis
 Vivere, Vertumnis, quotquot sunt, natus iniquis:
 Scurra Volanerius, postquam illi iusta chiragra
 Contrahit articulos, qui pro se tolleret, atque
 Mitteret in pyrgum talos, mercede diurna
 Conductum pavit. Quanto constantior idem
 In vitiis, tanto levius miser: ac prior illo,
 Qui jam contento, jam laxo fune laborat.
 Non dices hodie: quorsum hac tā putida tēdunt,
 Furcifer? ad te, inquam, quo pacto pessime? laudas
 Fortunam, & mores antiquæ plebis: & idem,
 Si quis ad illa Deus subito te agat, usque recuses:
 Aut quia non sentis, quod clamas, rectius esse;
 Aut quia non firmus rectum defendis, & heres.
 Nec quicquam cœno cupiens evellere plantam.
 Romæ rus optas: absentem rusticus urbem
 Tollis ad astra levis. Si nusquam es forte vocatus
 Ad cœnam, laudas securum olus, ac, velut usquā
 Vincētus eas, ita te felicem dicis, amasque

Quod nusquam tibi sit potandum : jussit ad se
Mecenas ferum sub lumina prima venire
Convivam ; Nemon' oleum feret ocius ? ecquis
Audit ? cum magno blateras clamore, fugisque,
Milvius, & scurræ tibi non referenda precati
Discedunt. Etenim fateor me dixerit ille
Duci ventre levem : nasum nidore supino,
Imbecillus, iners, si quid vis, adde, popino.
Tu, cum sis, quod ego, & fortassis nequior, ultro
Inferere, velut melior ? verbisque decoris
Obvolvas vitium ? quid, si me stultior ipso
Quingentis empto drachmis deprnderis ? aufer
Me vultu terrere : manum, stomachumq; teneto,
Dum, quæ Crispini docuit me janitor, edo,
Te conjux aliena capit, meretricula Davum.
Peccat uter nostrum cruce dignus ? acrius ubi me
Natura incendit, sub clara nuda lucerna
Quæcumque excepit turgentis verbera caudæ,
Clunibus, aut agitavit equum lasciva supinum :
Dimittit neque famosum, neque sollicitum, ne
Ditior, aut formæ melioris me jat eodem.
Tu, cum progestis insignibus annulo equestri,
Romanoque habitu, prodis ex judice Dama
Turpis, odoratum caput obscurante lacerna.
Non es, quod simulas ? metuens induceris, atque
Altercante libidinibus tremis ossa pavore.
Quid refert, uri virgis, ferroque necari ?
Auctoratus eas : an turpi clausus in arca,
Quo te demisit peccati conscia herilis
Contractum, genibus tangas caput ? estne marito
Matronæ peccantis in ambos ista potestas ?
In corruptorem vel justior ? illa tamen se
Non habitu, mutatve loco : peccatve superne,
Cum te formidet mulier : neque credat amanti.
Ibis sub furcam prudens, dominoque furenti
Committes rem omnem. & vitam, & cum
corpore famam.

Evastis? credo metues, doctusque cavebis.
Quæres, quando iterum paveas: iterumque perire
Possis. O toties servus; quæ bellua ruptis
Cum semel effugit, reddit se prava catenis?
Nō sū mechus, ait. Neq; ego hercule fur ubi vasa
Prætereo sapiens argentea: rolle periculum.
Jam vaga profiliet franis natura remotis.
Tunemihī dominus rerum imperiis, hominumque;
Tot, tantisq; minor? quem ter vindicta quaterq;
Imposita haud umquā, misera formidine privet?
Adde supradictis; quod non levius valeat. Nam
Sive vicarius est, qui servo paret, uti mos
Vester ait, seu cōservus: tibi quid tum ego? nempe
Tu, mihi qui imperitas: aliis servis miser, atque
Duceris, ut nervis alienis mobile lignum.
Quis nā igitur liber? faciens, sibi qui imperiosus
Quē neq; pauperies, neq; mors, neq; vincula terrēt:
Respondere cupidinibus, contemnere honores
Fortis, & in seipso totus teres, atque rotundus:
Externi ne quid valeat per læve morari.
In quem manca ruit semper fortuna, potesne
Ex his, ut proprium quid noscere? quinque talenta
Poscit te mulier, vexat, foribusque repulsum
Perfundit gelida, rursus vocat. Eripe turpi
Colla jugo liber: liber sum, dic age. Non quis;
Urget enim dominus mentem non lenis, & acris
Subjectat lassio stimulos, versatque negantem.
Vel cum Pausiaca torpes insane tabella,
Qui peccas minus atq; ego, cum Fulvi, Rutubaq;
Aut Placidejani contento poplite miror
Prælia, rubrica picta, aut carbone: velut si
Revera pugnent, feriant, vitentque moventes
Arma viri: nequam, & cessator Davus: at ipse
Subtilis veterum iudex, & callidus audis.
Nil ego, si ducor libo fumante: tibi ingens
Virtus, atque animus cœnis respondat opimis.
Obsequium ventris mihi perniciosius est. Cur?

Tergo plectorenim. Qui tu impunitior, illa
 Quæ parvo fuminequeunt, cum obsonia captas?
 Nempe inamarefcunt epulæ sine fine petitiæ.
 Illusque pedes vitiosum ferre recusant
 Corpus: an hic peccat, sub noctem, qui puer uivâ
 Furtiva mutat strigili? qui prædia vendit,
 Nil servile gulæ parens habet? adde, quod idem
 Non horam tecum esse potes: non otia recte
 Ponere: teque ipsum vitas fugitivus, & erro;
 Jam vinò quærens, jam somno fallere curam
 Frustra: nã comes atra premit, sequiturq; fugacẽ.
 Unde mihi lapidẽ: quorsũ est opus? unde sagittas?
 Aut insanit homo, aut versus facit. Ocyus hinc te
 Nĩ rapis, accedes opera agro nona Sabino.

S A T Y R A V I I I.

UT Nasidieni juvit te cœna beati?
 Nã mihi quærenti convivã, dictus heri illic
 De medio potare die. Sic, ut mihi numquam
 In vita fuerit melius, da, si grave non est,
 Quæ prima iratum ventrem placaverit esca.
 In primis Lucanus aper, leni fuit Austro
 Captus, ut aiebat cœnæ pater: acria circum
 Rapula, lactucæ, radices: qualia lassum
 Pervellunt stomachum: sifer, alec, facula Coa.
 His sibi sublati, puer alte cinctus, acernam
 Gansape purpureo mensam perterfit, & alter
 Sublegit quodcumque jaceret inutile, quodque
 Posset cœnante's offendere: ut Attica virgo
 Cum sacris Cereris, procedit fuscus Hydaspes,
 Cucuba vina ferens: Alcon, Chiũ, maris experts.
 Heic herus, Albanum, Mæcnas, sive Falernum
 Te magis appositis delectat: habemus utrumque.
 Divitias miseras. Sed quæis cœnantibus una,
 Fundanĩ, pulchre fuerit tibi, nosse laboro.
 Sũmusego, & prope me Viscus Thurinus, & infra;
 Si memini, Varius: cum Servilio Balathrone
 Vibidius: quos Mæcnas adduxerat umbras.

Nomentanus erat super ipsum, Porcius infra,
Ridiculus totas simul absorbere placentas.

Nomentanus ad hoc, qui, si quid forte lateret,
Indice monstraret digito: nam cetera turba,
Nos inquam, cenamus aveis, conchylia, pisceis,
Longe dissimilem noto celantia succum:

Ut vel continuo patuit, cum passeris, atque
Ingustata mihi porrexerit ilia rhombi.

Post hoc me docuit melimela rubere, minorem
Ad Lunam delecta, Quid hoc intersit, ab ipso
Audieris melius. Tum Vibidius Balathroni,
Nos, nisi damnose bibimus, moriemur inulti.

Et calices poscunt majores. Vertere pallor
Tum parochi faciem, nil sic metuentis, ut acreis
Potiores: vel quod maledicunt liberius; vel
Fervida quod subtile exsurdant vina palatum.

Invertunt Aliphanis vinaria tota

Vibidius, Balathroque; secuti omnibus imis.

Convivæ lecti nihilum nocuere lagenis.

Affertur squillas inter murana natanteis

In patina porrecta. Sub hoc herus, hæc gra-
vida, inquit,

Capta est: deterior post partum carne futura.

His mistum jusest oleo, quod prima Venasri
Pressit cella, garo de succis piscis Iberi,

Vino quinquenni, verum citra mare nato,

Dum coquitur, cocto Chium sic convenit, ut non

Hoc magis ullū aliud, pipere albo, non sine aceto,

Quod Methymnæam vitio mutaverat uvam.

Erucas virideis, inulas ego primus amaras

Monstravi incoquere: illutos Curtillus echinos,

Ut melius muria, quam testa marina remittat.

Interea suspensa graveis aulae ruinas

In patinam fecere, trahentia pulveris attri,

Quantum non Aquilo Campanis excitat agris.

Nos majus veriti, postquam nihil esse periculi

Sensimus, erigimur. Rufus posito capite, ut si

Filius immaturus obisset, flere. Quis esset
 Finis, ni sapiens sic Nomentanus amicum
 Tolleret? heu Fortuna, quis est crudelior in nos
 Te Deus? ut semper gaudes illudere rebus
 Humanis! Varius mappa comescere risum
 Vix poterat. Balatro suspendens omnia naso,
 Hæc est conditio vivendi, aiebat: eoque
 Responsura tuo numquam est par fama labori.
 Tene, ut ego accipiar laute, torquerier omni
 Sollicitudine districtum? ne panis adultus,
 Ne male conditum jus apponatur, ut omnes
 Precincti recte pueri, comptique ministrent?
 Addeo hos præterea casus? aula ruant si
 Ut modo, si patinam pede lapsus frangat agaso.
 Sed convivatoris, uti ducis, ingenium res
 Adversæ nudare solent, celare secunda.
 Nasidienus ad hæc: tibi Di, quæcumque preceris
 Cōmoda dent: ita vir bonus es, convivaq; comis.
 Et soleas poscit. Tum in lecto quoque videres
 Stridere secreta divisos aure susurros.
 Nullos his malle ludos spectasse: sed ista
 Redde, age, quæ deinceps risisti. Vibinius dum
 Quærit de pueris, num sit quoque fracta lagena,
 Quod sibi poscenti non dentur pocula, dumque
 Ridetur fictis rerum Balatrone secundo:
 Nasidiane redis mutatæ frontis, ut arte
 Emendaturus fortunam. Deinde securi
 Mazonomo pueri magno discerpta ferentes
 Membra gruis, sparsi sale multo, non sine farre,
 Pinguibus & ficis pastum jecur anseris albi,
 Et leporum avulsos, ut multo suavius, armos,
 Quam si cum lubis quis edit: cum pectore adusto
 Vidimus & merulas poni, & sine clune palumbes:
 Suaveis res; si non causas narraret earum, &
 Naturas dominus: quem nos sic fugimus ultī,
 Ut nihil omnino gustaremus: velut illis
 Canidia afflasset, pejor serpentibus Afris.

Q. HORATII
FLACCII
EPISTOLARUM
LIBER I.

AD MÆCENATEM I.

Prima dicte mihi, summa dicende Camæna,
Spectatum satis, & donatū jam rude, queris
Mæcenas iterū antiquo me includere ludo.
Non eadem est ætas, non mens. Vejanus, armis
Herculis ad postem fixis, latet abditus agro,
Ne populum extrema toties exoret arena.
Est mihi purgatam crebro qui perfonet aurem:
Solve senescentem mature sanus equum, ne
Peccet ad extremum ridendus, & ilia ducat.
Nunc itaque & versus, & cetera ludicra pono;
Quid verum, atque decens, curo, & rogo,
& omnis in hoc sum:

Condo, & compono; quæ mox de promere possim.
Ac ne forte roges, quo me duce, quo lare tuteri:
Nullius addictus jurare in verba magistri,
Quo me cumque rapit tempestas, deferor hospes.
Nunc agilis fio, & mersor civilibus undis,
Virtutis vere custos, rigidusque satelles:
Nunc in Aristippi furtim præcepta relabor,
Et mihi res, non me rebus, submittere conor.
Ut nox longa, quibus mentitur amica, diesque
Longa videtur opus debentibus; ut piger annus
Pupillis, quos dura premia custodia matrum:
Sic mihi tarda fluunt, ingrataque tempora
ra, quæ spem,

Consiliumq; morantur agendi gnauiter id, quod
Æque pauperibus prodest, locupletibus æque;
Æque neglectum pueris, senibusque nocebit.
Restat, ut his ego me ipse regā, solerq; elemētis.

Non

Non possis oculo quantum contendere Lynceus,
Non tamen idcirco contemnas lippus inungi.
Nec, quia desperes invicti membra Glyconis:
Nodosa corpus nolis prohibere chiragra.
Est quodam prodire tenus; si non datur ultra.
Fervet avaritia, miseraque Cupidine pectus?
Sunt verba, & voces, quibus hunc lenire dolorem
Possis: & magnam morbi deponere partem.
Laudis amore tumes? sunt certa piacula, quæ te
Ter pure lecto poterunt recreare libello.
Invidus, iracundus, iners, vinosus, amator:
Nemo adeo ferus est, ut non mitescere possit,
Si modo cultura patientem commodet aurem.
Virtus est vitium fugere; & sapientia prima,
Stulticia caruisse. Vides, quæ maxima credis
Esse mala, exiguum censum, turpemque repulsam,
Quanto devites animi, capitisque labore.
Impiger extremos curris mercator ad Indos,
Per mare pauperiæ fugiens, per saxa, per igneis,
Ne cures ea, quæ stulte miraris, & optas,
Discere, & audire, & meliori credere non vis?
Quis circum pagos, & circum compita pugnam,
Magna coronari contemnat Olympia, cui spes,
Cui sit conditio dulcis sine pulvere palmæ?
Vilius argentum est auro, virtutibus aurum.
O cives, cives, quærenda pecunia primum est,
Virtus post nummos. Hæc Janus summus ab imo
Perdocet: hæc recinunt juvenes dictata, senesque
Lævo suspensi loculos tabulamque lacerto.
Si quadringentis sex septem millia defunt,
Est animus tibi, sunt mores, & lingua, fidesque,
Plebs eris. At pueri ludentes, Rex eris, ajunt;
Si recte facies. Hic murus æthereus esto,
Nil conscire sibi, nulla pallescere culpa.
Roscia, dic, sodes, melior lex an puerorum est
Nania, quæ regnum recte facientibus offert,
Et maribus Curiis, & decantata Camillis?

Isne tibi melius suadet, qui ut rem facias, rem
Si possis recte: si non, quocumque modo rem
Ut propius spectes lacrymosa poemata Puppis:
An qui fortunæ te respondere superba
Liberum & erectum presens hortatur, & optat?
Quod si me populus Romanus forte roget, cur
Non, ut porticibus, sic judiciis fruar iisdem,
Nec sequar, aut fugiā, quæ diligit ipse, vel odit:
Olim quod vulpes egroto cauta leoni
Respondit, referam: quia me vestigia terrent,
Omnia te adversum spectantia, nulla retrorsum.
Bellua multorum es capitum: nam quid se-
quar? aut quem?

Parshominum gestit conducere publica: sunt qui
Frustris, & pomis viduas venentur avaras,
Excipiantque senes, quos in vivaria mittant.
Multis occulto crescit res fœnore; verum
Esto, aliis alios rebus, studiisque teneri:
Iidem eadem possunt horam durare probantes?
Nullos in orbe siveus Bæjis præluet amoris,
Si dixit dives, locus, & mare sentit amorem
Festinantis heri, cui si vitiosa libido
Fecerit auspicium; cras ferramenta Theanum
Tolletis fabris: lectus genialis in aula est?
Nil ait esse prius, melius nil cælibe vita.
Si non est, jurat bene solis esse maritis.
Quo teneam vultus mutantem Protea nodo?
Quid pauper? ride, mutat cœnacula, lectos,
Balnea; tonfores; conducto navigio aque
Nauseat, ac locuples, quem ducit priva triremis.
Si curtatus inæquali tonsore capillos
Occurri, rides; si fœtte subucula pexæ
Trita subest tunice, vel si toga dissidet impar,
Rides. Quid, mea cum pugnat sententia secum;
Quod petiit, spernit; repetit, quod nuper omisit?
Æstuat, & vitæ disconvenit ordine toto:
Diruit, ædificat, mutat quadrata rotundis.

Infante putas sollemnia me, neque fides,
 Nec medici credis, nec curatoris egere
 A pratore dati, rerum tutela mearum
 Cum sis, & prave sectum stomacheris ob unguē
 De te pendentis, te respicientis amici.
 Ad summā, sapiens uno minor est Jove, dives,
 Liber, honoratus, pulcher, rex denique regum,
 Præcipue sanus, nisi cum pituita molesta est.

AD LOLLIVM. II.

Trojani belli scriptorem, maxime Lolli,
 Dum tu declamas Romæ, Præneste relegis
 Qui, quid sit pulcrum, quid turpe, quid
 utile, quid non,
 Plenius, ac melius Chrysippo, & Crantore dicere
 Cur ita crediderim, nisi quid te detinet, audi.
 Fabula, qua Paridis propter narratur amorem
 Græcia Barbariæ lento collisa duello,
 Stultorum regum, & populorum continet æstus
 Antenor censet belli præcidere causam.
 Quid Paris? ut salvus regnet, vivatque beatus,
 Cogi posse negat. Nestor componere liteis
 Inter Peleiden festinat, & inter Atreiden.
 Hinc amor, ira quidem communiter urit utrumq;
 Quidquid delirant reges, plectuntur Achivi.
 Seditione, dolis, scelere, atque libidine, & ira
 Iliacos intra muros peccatur, & extra.
 Rursus quid virtus, & quid sapientia possit,
 Utile proposuit nobis exemplar Ulyssem:
 Quidonitor Troje, multorum providus urbeis,
 Et mores hominum inspexit, latunq; per æquor,
 Dum sibi, dum fociis reditū parat aspera multa
 Pertulit, adversis rerum immerfabilis undis.
 Sirenum voces, & Circes pocula nosti:
 Quæ si cum fociis stultus, cupidusque bibisset
 Sub domina meretrice fuisset turpis, & excors
 Vixisset canis immundus, vel amica lutosus

Nos numerus sumus, & fruges consumere nati,
 Sponsi Penelopes, nebulones, Alcinoique,
 In cute curanda plus æquo operata juvenus:
 Cui pulcrum fuit in medios dormire dies, &
 Ad strepitum citharæ cessatum ducere curam.
 Ut jugulent homines, surgunt de nocte latrones:
 Ut te ipsum serves, non expergisceris? atqui
 Si nolis sanus, curres hydropicus, &, ni
 Posces ante diem librum cum lumine, si non
 Intendens animum studiis, & rebus honestis,
 Invidia, vel amore vigil torquebere: nam cur,
 Quæ lædunt oculos, festinas demere: siquid
 Est animum, differs curandi tempus in annum?
 Dimidium facti, qui caput, habet: sapere aude;
 Incipe. Vivendi qui recte prorogat horam
 Rusticus expectat dum defluat annis: at ille
 Labitur, & labetur in omne volubilis ævum.
 Queritur argentum, puerisque beata creandis
 Uxor, & inculta pacantur vomere silvæ.
 Quod satis est, cui cōtingit, nihil amplius optet.
 Non domus, & fundus, non æris acervus, & auri
 Ægroto domini deduxit corpore febreis,
 Non animo curas: valeat professor oportet,
 Si comportatis rebus bene cogitat uti.
 Qui cupit, aut metuit, juvat illū sic domus, aut res
 Ut lippum pictæ tabulæ, fomenta podagram,
 Auriculas citharæ collecta sorde dolentis.
 Sincerum est nisi vas, quodcumque infundis,
 æscit.
 Sperne voluptates: nocet empta dolore voluptas.
 Semper avarus eget: certum voto pete finem.
 Invidus alterius marcescit rebus opimis.
 Invidia Siculi non invenere tyranni
 Majus tormentum. Qui non moderabitur iræ,
 Infectum volet esse, dolor quod suaserit, & mens,
 Dum pœnas odio per vim festinat inulto.
 Ira furor brevis est: animum rege, qui nisi paret,
Im-

Imperat: hunc frenis, nunc tu compeſce catena.
 Fingit equum tenera docilem cervice magiſter
 Ire viam, quam monſtrate queſt: venaticus, ex quo
 Tempore cervinam pellem latravit in aula,
 Militat in ſilvis catulus. Nunc adhibe puro
 Peſtore verba puer, nunc te melioribus offer.
 Quo ſemel eſt inbuta recens, ſervabit odorem
 Teſtadiu. Quod ſi ceſſas, aut ſtrenuus anteis,
 Nec tardum opperior, nec precedentibus inſto.

AD JULIUM FLORUM. III.

Juli Flore, quibus terrarum militet oris
 Claudius Auguſti privignus, ſcire laboro.
 Thracane vos, Hebruſq; nivali compede vinctus,
 An freta vicinas inter currentia turreis,
 An pingues Aſiæ campi, collesque morantur?
 Quid ſtudioſa cohors operum ſtruit? hæc quo-
 que eſuro.

Quis ſibi res geſtas Auguſti ſcribere ſumit,
 Bella quis, & paces longum diſſundit in ævum?
 Quid Titius, Romana brevi venturus in ora,
 Pindarici fontis qui non expalluit hauſtus,
 Faſtidire lacus, & rivos auſus apertos;
 Ut valet? ut meminit noſtri? ſidibusne Latinis
 Thebano aptare modos ſtudet auſpice Muſa?
 An thragica deſævit, & ampullatur in arte?
 Quid mihi Celfus agit? monitus, multum-
 que monendus,

Privatas ut quærat opes, & tangere vitet
 Scripta. Palatinus quæcumque recepit Apollo.
 Ne, ſi forte ſuas repetitum venerit olim
 Grex avium plumas, moveat corniculariſum
 Furtivis nudata coloribus. Ipſe quid audeſ?
 Quæ circumvolitas agilis thyma? non tibi parvum
 Ingenium eſt, non incultum, nec turpiter hirtum.
 Seu lingua cauſſis acuis, ſeu civica jura
 Reſpondere paras, ſeu condidis amabile carmen;

Præma feres hederæ victricis præmia, quod si
 Frigida curarum fomenta relinquere posses,
 Quo te cælestis sapientia duceret, ires.
 Hoc opus, hoc studium parvi porporemus,
 & ampli,

Si patriæ volumus, si nobis vivere cari.
 Debes hoc etiam rescribere, si tibi cure,
 Quantæ conveniat, Munatius: an male facta
 Gratia nequicquam coit, & rescinditur? at vos
 Seucalidus sanguis, seu rerum inscitia vexat
 Indomita cervice ferox: ubicumque locorum
 Vivitis, indigni fraternum rumpere fœdus,
 Pascitur in vestrum reditum votiva iuvenca.

AD ALBIUM TIBULLUM. IV.

Albi, nostrorum Sermonum candide iudex,
 Quid nunc te dicam facere in regione Pedana?
 Scribere, quod Cassi Parmensis opuscula vincat?
 An tacitum silvas inter reptare salubreis,
 Curantem quidquid dignum sapiente, bonoque est?
 Non ut corpus eras sine pectore. Di tibi formam,
 Di tibi divitias dederant, artemque fruendi.
 Quid voveat dulci nutricula majus alumno
 Quam sapere, & fari ut possit, quæ sentiat. Et cui
 Gratia, fama, valetudo contingat abunde,
 Et mundus victus, non deficiente crumena?
 Inter spem, curamque, timores inter, & iras
 Omne crede diem tibi diluxisse supremum.
 Grata superveniet, quæ non sperabitur, hora.
 Me pinguem, & nitidum bene curata cute vides,
 Cum ridere voles Epicuri de grege porcum.

AD TORQUATUM V.

Si potes archaïcis conviva recumbere lectis,
 Nec modica cœnare times olus omne patella,
 Supremo te sole domi, Torquate, manebo.
 Vina bibes iterum Tauro diffusa palustres

Inter Minturnas, Sinuessanumque Petrinum.
 Sin melius quid habes arcesse, vel imperium fer.
 Jamdudum splêdet focus, & tibi mûda supellex.
 Mitte leveis spes, & certamina divitiarum,
 Et Moschi causam. Cras nato Cæsare festus
 Dat veniam, somnumque dies. Impune licebit
 Ætivam sermone benigno tendere noctem.
 Quo mihi fortuna, si non conceditur uti?
 Parcus ob heredis curam, nimiumque severus
 Affidet infano: potare, & spargere flores
 Incipiam: patiarque vel inconsultus haberi.
 Quid non ebrietas designat? operta recludit:
 Spes jubet esse ratas: in prælia trudit inermem
 Sollicitis animis onus eximit: ac docet arteis.
 Fecundi calices quem non fecere disertum?
 Contracta quem non in paupertate solum?
 Hæc ego procurare, & idoneus impetor, & non
 Invitus; ne turpe toral, ne sordida mappa
 Corruget nareis: ne non & cantharus, & lanx
 Ostendat tibi te: ne fidos inter amicos
 Sit, qui dicta foras eliminet; ut coeat par,
 Jungaturque pari. Brutum tibi, Septimiumque,
 Et nisi cœna prior, potiorque puella Sabinum
 Detinet, assumam. Locus est & pluribus umbris:
 Sed nimis arctæ premunt olidæ convivia capæ.
 Tu quotus esse velis, rescribe: & rebus omissis,
 Atria servantem postico falle clientem.

A D U N C I U M . V I .

NIl admirari prope res est una Numici,
 Solaq; quæ possit facere, & servare beatum.
 Nunc solem, & stellas, & decendentia certis
 Tempora momentis, sunt, qui formidine nulla
 Imbuti spectent. Quid censes munera terræ?
 Quid maris extremos Arabas ditantis, & Indos?
 Ludicra quid, plausus, & amici dona Quiritis?
 Quo spectanda modo, quo sensu credis, & ore?
 Qui

Qui timet his adversa, fere miratur eodem,
Quo cupiens, pacto. Pavore est utrobique molestus.
Improvisa simul species exterrit utrumque.
Gaudeat, an doleat, cupiat, metuatve, quid ad rē,
Si, quidquid vidit melius, pejuse sua spe,
Defixis oculis, animoque, & corpore torpet?
Insani sapiens nomen ferat, æquus iniqui,
Ultra, quam satis est, virtutem si petat ipsam.
Inunc argentū, & marmor vetus, æraq; & arteis
Suspice: cum gemmis Tyrios mirare colores:
Gaude, quod spectant oculi te mille loquentem,
Gnavus, mane forum, & vespertinus pete tectum:
Ne plus frumenti dotalibus emetat agris
Mutius: indignum, quod sit pejoribus ortus:
Hic tibi sit potius, quam tu mirabilis illi.
Quidquid sub terra est, in apricum proferet atas,
Defodiet, condetque nitentia; cum bene notum,
Porticus Agrippæ, & via te conspexerit Appi;
Ire tamen restat, Numa quo devenit, & Ancus.
Si latus, aut renes morbo tentantur acuto,
Quære fugam morbi. Vis recte vivere? quis non?
Si virtus hoc una potest dare, fortis omiſſis
Hoc age deliciis. Virtutem verba putas, ut
Lucum ligna? cave ne portus occupet alter.
Ne Cibyrtica, ne Bithyna negotia perdas.
Mille talenta rotundentur, totidem altera: porro
Tertia succedunt, & quæ pars quadret acervum.
Scilicet uxorem cum dote, fidemque, & amicos.
Et genus, & formam regina pecunia donat:
Ac bene nummatum decorat Suadela, Venusque.
Mancipiis locuples eget æris Cappadocum rex.
Ne fueris hic tu. Chlamydes Lucullus, ut ajunt,
Si posset centum scenæ præbere rogatus,
Qui possum tot? ait: tamen & quæram, &
quot habebo,
Mittam. Post paullo scribit, sibi millia quinque
Esse domi clamydū, partem, vel tolleret onaneis.

Exilis domus est, ubi non & multa supersunt.
 Et dominum fallunt, & profunt furibus. Ergo
 Si res sola potest facere, & servare beatum,
 Hoc primus repetas opus, hoc posthinc omittas.
 Si fortunatum species, & gratia præstat,
 Mercemur servum, qui dicet nomina, lavum
 Qui fodiat latus, & cogat transpondera dextram
 Porrigere. Hic multum in Fabia valet, ille
 Velina:

Cui libet hic fasceis dabit, eripietque curule
 Cui volet, importunus ebur. Frater, pater, adde;
 Ut cuique est ætas, ita quemque facetus adopta.
 Si bene quicquid ænat, bene vivit, lucet, eamus
 Quoducit gula: piscemur, venemur, ut olim
 Gargilius, qui mane plagas, venabula, servos,
 Dissertum transire forum, populumque jubebat,
 Unus ut e multis populo spectante referret
 Emptum mulus aprum, crudi, tumidiq; lavemur,
 Quid deceat, quid non, obliti: Cerite cera
 Digni: remigium vitiosum Ithacensis Ulyssæi,
 Cui potior patria fuit interdicta voluptas.
 Si, Mimnermus uti censeret, sine amore, jocisque
 Nil est jucundum, vivas in amore, jocisque.
 Vive: vale. Si quid novisti rectius istis,
 Candidus imperti: si non, his utere mecum.

AD MÆCENATEM. VII.

QUing; dies tibi pollicitus me rure futurum,
 Sextilem totum mendax desideror. Atqui
 Si me vivere vis sanum, recteque valentem,
 Quam mihi das agro, dabis agrotare timenti
 Mæcenas, veniam: dum ficus prima, calorque
 Designatorem decorat lictoribus atris:
 Dum pueris omnis pater, & matercula pallet,
 Ufficiosaque sedulitas, & opella forensis
 Adducit febreis, & testamenta resignat.
 Quod si bruma nives Albanis illinet agris,
 Ad mare descendet vates tuus, & sibi parcat,
 Con-

Contractusque leget: te dulcis amice reviset
Cum Zephyris, si concedes, & hirundine prima.
Non, quo more pyris vesci Calaber jubet hospes,
Tu me fecisti locupletem. Vescere fodes.
Jam satis est. At tu quantum vis tolle: benigne.
Non invisa feres pueris munuscula parvis.
Tam teneor dono, quam si dimittar onustus.
Ut libet: hac porcis hodie comedenda relinques.
Prodigus, & stultus donat, quæ spernit, & odit.
Hæc seges ingratos tulit, & feret omnibus annis.
Vir bonus, & sapiens dignis ait esse paratum;
Nec tamen ignorat, quid distent æra lupinis.
Dignum præstabo me etiam pro laude merentis.
Quod si me noles usquam discedere: reddes
Forte latus, nigros angusta fronte capillos:
Reddes dulce loqui: reddes ridere decorum, &
Inter vina fugam & Cynaræ mætere protervæ.
Forte per angustam tenuis vulpecula rimam
Repserat incumeram frumenti, pastaque rursus
Ire foras pleno tendebat corpore frustra.
Cui mustela procul, si vis, ait, effugere isthinc,
Macra cavum repetes arctû, quem macra subisti.
Hæc ego si compellar imagine, cuncta resigno:
Nec somnum plebis laudo satur altitium: nec
Otia divitiis Arabum liberrima muto.
Sæpe verecundum laudasti: rexque, paterque
Audisti coram, nec verbo parcius absens:
Inspice, si possum donata reponere lætus.
Haud male Telemachus proles patiētis Ulyssæi:
Non est aptus equis Ithacæ locus: ut neque planis
Porrectus spatii, nec multa prodigus herbæ.
Atreide, magis apta tibi tua dona relinquam.
Parvum parva decent: mihi jam nō regia Roma,
Sed vacuum Tibur placet, aut imbelles Tarentum.
Strenuus, & fortis, caussis que Philippus agendis
Clarus, ab officiis octavam circiter horam
Dum redit, atque foro nimium distare Carinas

Jam grandis natu queritur: conspexit, ut ajunt,
Adrasum quemdam vacua tonsoris in umbra,
Cultello proprios purgantem leniter ungueis.
Demetri (puer hic non lave jussa Philippi
Accipiebat) abi, quare, & refer: unde domo, quis,
Cujus fortunæ, quo sit patre, quo ve patrono.
It, redit, & narrat, Vultejum nomine Menam,
Praconem, tenui censu, sine crimine notum,
Et properare loco, & cessare, & quærere, & uti,
Gaudentem parvisque sodalibus, & lare certo,
Et ludis, & post decisa negotia, campo.
Scitati libet ex ipso, quacumque refers. Dic
Ad cenam veniat. Non sane credere Mena:
Mirari secum tacitus. Quid multa? benigne
Respondet. Negat ille mihi? negat improbus, & te
Negligit, aut horret. Vultejum mane Philippus
Vilia vendentem tunicato scuta popello
Occupat, & salvere jubet prior. Ille Philippo
Excusare laborem, & mercenaria vincla,
Quod non mane domum venisset: denique quod nō
Providisset eum. Sic ignovisse putato
Metibi, si cœnas hodie mecum, ut libet, ergo
Post nonam venias: nunc i, rem strenuus auge.
Ut ventū ad cenam est, dicenda, tacenda locutus,
Tandem dormitum dimittitur, huic ubi sæpe
Occultum visus decurrere piscis ad hamum,
Mane cliens, & jam certus conviva, jubetur
Rura suburbana indictis comes ire Latinis.
Impositus mannis, arvum, cælumque Sabinum
Non cessat laudare. Videt, ridetque Philippus:
Et, sibi dum requiem, dum risus undique quærit,
Dum septem donat sestertia, mutua septem
Promittit: persuadet uti mercetur agellum.
Mercatur. Ne te longis ambagibus ultra,
Quam satis est, morer; ex nitido sit rusticus, atque
Sulcos, & vineta crepat mera, præparat ulmos,
Immoritur studiis, & amore senescit habendi.

Verum ubi oves furto, morbo periere capellæ;
 Spem mentita seges: bos est enectus arando;
 Offensus damnis, media de nocte caballum
 Arripit, iratusque Philippi tendit ad adeis.
 Quem simul aspexit scabrū intonsūq; Philippus:
 Dūrus, ait, Vultei, nimis, attentusque videris
 Esse mihi. Pol, me miserum patrone vocares,
 Si velles, inquit, verum mihi dicere nomen.
 Quod te per Geniū, dextramq; Deosque Penateis
 Obsecro, & obtestor, vitæ me redde priori.
 Qui simul aspexit, quantum dimissa petitis
 Præstent, mature redeat, repetatque relicta.
 Metiri se quemq; suo modulo, ac pede, verum est

A D C E L S U M A L B I N O.
 V A N U M. VIII.

Celso gaudere, & bene rem gerere Albi-
 novano

Musa rogata refer comiti, scribaque Neronis.
 Si quæret quid agam: dic, multa, & pul-
 cra minantem,

Vivere nec recte, nec suaviter, haud quia grando
 Contuderit vireis, oleamque momorderit æstus:
 Nec quia longinquis armentum ægrotet in arvis:
 Sed quia mente minus validus, quam corpo-
 re toto,

Nil audire velim, nil discere, quod levet ægrum
 Fidis offendar medicis, irascar amicis,
 Cur me funesto properent arcere veterno,
 Quæ nocuere sequar, fugiam, quæ profore credā.
 Romæ Tibur amem ventosus, Tibure Romam.
 Post hæc, ut valeat; quo pacto rem gerat, & se:
 Ut placeat juveni, percontare, atque cohorti.
 Si dicet, recte: primum gaudere: subinde
 Præceptum auriculis hoc instillare memento:
 Ut tu fortunam, sic nos te Celse feremus.

AD CLAUDIUM NERONEM. IX.

Septimius, Claudii; nimirum intelligit unus,
 Quanti me facias. Nā cū rogat, & prece cogit
 Scilicet, ut tibi se laudare, & tradere coner,
 Dignū mente, domoq; legentis honesta Neronis,
 Munere cum fungi propioris centet amici:
 Quid possim videt, ac novit me valdus ipso.
 Multa quidem dixi, cur excusatus abirem:
 Sed timui, mea ne finxisse minora putarer,
 Dissimulator opis propriæ, mihi commodus uni.
 Sic ego majoris fugiens opprobria culpæ,
 Frontis ad urbana descendendi præmia; quod si
 Deposuit laudas ob amici iussa pudorem;
 Scribe tui gregis hunc, & fortem crede, bonumq;

AD FUSCUM ARISTIUM. X.

Urbis amatorem Fuscum salvere iubemus
 Ruris amatores: hac in re scilicet una
 Multum dissimiles, ad cetera pene gemelli:
 Fraternis animus, quidquid negat alter, & alter,
 Annuimus pariter vetuli, notique columbi.
 Tu nidum servas: ego laudo ruris amœni
 Rivos, & musco circumlita saxa, nemusque.
 Quid quæris? vivo, & regno, simul ista reliqui,
 Quæ vos ad cælum effertis rumore secundo.
 Utque sacerdotis fugitivus liba recuso:
 Pane ego jam mellitis potiore placentis;
 Vivere naturæ si convenienter oportet,
 Ponendæque domoquærenda est area primum;
 Novistine locum potiolem rure beato?
 Est ubi plus tepeanthyemes? ubi gratior aura
 Leniat; & rabiem canis, & momenta leonis,
 Cum semel accepit Solem furibundus acutum?
 Est ubi divellat somnos minus invida cura?
 Deterius Libycis olet, aut nitet herba lapillis?

Purior in vicis aqua tendit rumpere plumbum,
 Quā, quæ per pronū trepidat cū murire rivū.
 Nempe inter varias nutritur silva columnas,
 Laudaturque domus, longos quæ prospicit agros.
 Naturam expellas furca, tamen usque recurret,
 Et mala perumpet furrim fastidia victrix.
 Non qui Sidonio contendere callidus ostro
 Nescit Aquinatam potantia vellera fucum,
 Certius accipiet damnum, propiusve medullis,
 Quam qui non poterit vero distinguere falsum.
 Quem res plus nimio delectavere secundæ,
 Mutatæ quantient. Si quid mirabere, pones
 Invitus: fuge magna: licet sub paupere recto
 Reges, & Regum vita præcurrere amicos.
 Cervus equum pugna melior, cōmunibus herbis
 Pellebat, donec minor in certamine longo
 Imploravit opes hominis, frænūque recepit;
 Sed postquam victor violens discessit ab hoste,
 Non equitem dorso, non frænū depulit ore?
 Sic, qui pauperiem veritus, potiore metallis
 Libertate caret, dominū vehet improbus, atque
 Serviet æternum, quia parvo nesciet uti.
 Cui non conveniet sua res, ut calceus olim,
 Si pede major erit, subvertet: si minor, uret.
 Latus forte tua vives sapienter, Aristi,
 Nec me dimittes incastigatum, ubi plura
 Cogere, quam satis est, ac non cessare videbor.
 Imperat, aut servit collecta pecunia cuique
 Tortum digna sequi potius, quam ducere funem.
 Hæc tibi dictabam post fanum putre Vacunæ,
 Excepto, quod non simul esses, cetera latus.

AD BULLATIUM REVERSUM EX ASIA. XI.

Quid tibi vasa Chios, Bullati, notaq; Lesbos?
 Quid cōcinna Samos, quid Cræsi regia Sardis?
 Smyrna quid, & Colophōn majora, minorane fama?

Cunctane præcâpo, & Tiberino flumine sordent?
 An venit in votum Attalicis ex urbibus una?
 An Lebedum laudas odio maris, atque viarum?
 Scis, Lebebusquam sit Gabiis desertior, atque
 Fidenis vicus: tamen illic vivere vellem,
 Oblitusque meorum, obliviscendus & illis,
 Neptunum procul e terra spectare furem.
 Sed neque, qui Capua Româ petit imbre, lutoq;
 Aspersus, volet in cauponâ vivere: nec, qui
 Frigus collegit, furnos, & balnea laudat,
 Ut fortunatam plene præstantia vitam.
 Nec si te validus jactaverit Auster in alto,
 Idcirco navem trans Ægæum mare vendas.
 Incolumi Rhodos, & Mitylene pulcra facit, quod
 Penula solstitio, campestre nivalibus auris,
 Per brumam Tiberis, Sextili mense caminus
 Dum licet, & vultum servat fortuna benignum,
 Rome laudetur Samos, & Chios, & Rhodos absês.
 Tu, quamcumque Deus tibi fortunaverit horam,
 Grata sume manu, nec dulcia differ in annum,
 Ut quocumque loco fueris, vixisse libenter
 Te dicas. Nam si ratio, & prudentia curas,
 Non locus effusi late maris arbiter, aufert;
 Calû, non animû mutant, qui trans mare currût.
 Strenua nos exercet inertia, navibus, atque Cest,
 Quadrigis petimus bene vivere. Quod petis hic
 Est Ulubris, animus si te non deficit aquns.

AD ICCIUM. XII.

FRUCTIBUS Agrippæ Siculis, quos colligis, Icci,
 Si recte frueris, non est, ut copia major
 Ab Jove donari possit tibi. Tolle querelas:
 Pauper enim non est, cui rerum suppetit usus.
 Si ventri bene, si lateri est, pedibusque tuis, nil
 Divitiæ poterunt regales addere majus.
 Si forte in medio positorum abstemiusherbis
 Vivis, & urtica, sic vives protinus, ut te

Con-

Confestim liquidus fortunæ rivus inauret :
 Vel quia naturam mutare pecunia nescit :
 Vel quia cuncta putat una virtute minora .
 Miramur , si Democriti pecus edit agellos ,
 Cultaq; dū peregre est animus sine corpore velox :
 Cum tu inter scabiem tantam , & contagia lucri ,
 Nil parvum sapias , & adhuc sublimia cures ?
 Que mare cōpescant causæ : quid temperet annū :
 Stellæ sponte sua , jussu ne vagentur , & errent :
 Quid premat obscurū Lunæ , quid proferat orbē :
 Quid velit , & possit rerum concordia discors :
 Empedocles , an Stertini deliret acumen ?
 Verum , seu pisceis , seu porrum , & cepe trucidas ,
 Utere Pompejo Grospho : & , si quid petet , ultro
 Defer : nil Grosphus , nisi verū orabit , & equum .
 Vilis amicorum est annona , bonis ubi quid deest .
 Ne tamen ignores , quo sit Romana loco res ,
 Cantaber Agrippæ , Claudī virtute Neronis
 Armenius cecidit : jus , imperiumve Phraates
 Cæsaris accepit genibus minor . Aurea fruges
 Italiæ pleno diffudit copia cornu .

AD VINNIUM ASELLAM. XIII.

UT proficiscentem docui te sapere , diuque ,
 Augusto reddes signata volumina , Vinni ,
 Si validus , si latus erit , si denique poscet .
 Ne studio nostri pecces , odiumque libellis
 Sedulus importes opera vehemente minister .
 Si te forte meæ gravis uret sarcina chartæ ;
 Abjicito potius , quam quo perferre juberis
 Clitellas ferus impingas , Asinæque paternum
 Cognomen vertas in risum , & fabula fias .
 Viribus uteris per clivos , flumina , lamas .
 Victor propositi simul , ac perveneris illuc ,
 Sic positum servabis onus , ne forte sub ala
 Fasciculum portes librorum , ut rusticus agnum :
 Ut vinosa glomos furtivæ Pyrrhia lanæ :

Ut cum pileolo soleas conviva tribulis.
 Ne vulgo narres te sudavisse ferendo
 Carmina, quæ possunt oculos, aureisque morari
 Cæsaris. Oratus multa prece nitere porro.
 Vade, vale, cave, ne titubes, mandataque frangas.

AD VILlicum SUUM. XIV.

VIllice silvarum, & mihi me reddentis agelli,
 Quem tu fastidis, habitatum quinq; focis, &
 Quinque bonos solitus Bariam dimittere patres:
 Certemus, spinas animone ego fortius, an tu
 Evellas agro, & melior sit Horatius, an res.
 Me quamvis Lamiae pietas, & cura moratur
 Fratrem incedentis, raptō de fratre dolentis
 Insolabiliter: tamen istuc mens, animusque
 Fert, & amat spatiis obstantia rumpere claustra.
 Rure ego viventem, tu dicis in urbe beatum.
 Cui placet alterius, sua nimirum est odio fors.
 Stultus uterq; locum immeritū caussatur inique.
 In culpa est animus, qui se non effugit unquam.
 Tu mediastinus tacita prece rura petebas:
 Nunc urbem, & ludos, & balnea villicus optas.
 Me constare mihi scis, & discedere tristem,
 Quandocumque trahunt invisa negotia Romam.
 Non eadem miramur: eo disconvenit inter
 Meq; & te: nam quæ deserta, & in hospita res quæ
 Credis, amœna vocat, mecum qui sentit; & odit,
 Quæ tu pulcra vocas: fornix tibi, & uncta popina
 Incutiunt urbis desiderium, video, & quod
 Angulus iste feret piper, & thus ocius uva:
 Nec vicina subest vinum præbere taberna
 Quæ possit tibi: nec meretrix tibicina, cujus
 Ad strepitum salia terræ gravis; & tamen urges
 Jam pridem non tacta ligonibus arva, bovemque
 Disjunctum curas, & strictis frondibus explēs.
 Addit opus pigro rivus, si decidit imber,
 Multa mole docendus aprico parcere prato.

Nunc,

Nunc, age, quid nostrum concentū dividat, audi.
 Quem tennes docuere togæ, nitidique capilli:
 Quem scis immunem Cynaræ placuisse rapaci:
 Quem bibulum liquidi media de luce Falerni,
 Cœna brevis juvat, & prope rivū somnus in herba
 Nec luisse pudet, sed non incidere ludum.
 Non istic obliquo oculo mea commoda quisquā
 Limat, non odio obscuro, morsuque venenat.
 Rident vicini, glebas, & saxa moventem.
 Cum servis urbana diaria rodere mavis:
 Horum tu in numerum voto ruis: invidet usum
 Lignorum, & pecoristibi calo argutus, & horti.
 Optat ephippia bospiger, optat arare caballus.
 Quam scit uterque, libens, cœlebo, exerceat artē.

AD C. NUMONIUM VALLAM. XV.

QUe sit hiems Velie, quod celū, Valla, Salerni,
 Quorum hominum regio, & qualis via,
 nam mihi Bajæ

Musa supervacuas Antonius, & tamen illis
 Me facit iavifum, gelida cum perlior unda
 Per medium frigus. Sane myrteta relinqui,
 Dictaque cessantem nervis elidere morbum
 Sulfura contemni, vicus gemit, invidus agris
 Qui caput, & stomachū supponere fontibus audet
 Clusinis, Gabiosque petunt, & frigida rura.
 Mutandus locus est, & diversoria nota
 Preter agēlus equus. Quo tendis enū mihi Cumas
 Est iter, aut Bajæ, læva stomachosus habena
 Dicet eques (sed æqui frænato est auris in ore)
 Major utrum populum frumenti copia pascat,
 Collectosne bibant imbreis, puteosque perenneis
 Dulcis aquæ. Nam vina nihil miror illius oræ.
 Rure meo possum quidvis perferre, patique.
 Ad mare cum veni, generosum, & lene requiro,
 Quod curas abigat, quod cum spe divite manet
 In venas, animumq; meū: quod verba ministras,

Quod me Lucanæ juvenem commendet amicæ.
 Tractus uter plureis lepores, uter educet apros,
 Utra magis pisceis, & echinos æquora celent,
 Pinguis ut inde domum possim, Phæaxq; reverti;
 Scribere te nobis, tibi nos accedere par est.
 Manius, ut rebus maternis, atque paternis
 Fortiter absumptis, urbanus cœpit haberi,
 Scurra vagus, non qui certum præsepe teneret,
 Impransus non qui civem dignosceret hoste:
 Qualibet in quemvis opprobria fingere sævus,
 Pernicies, & tempestas, barathrumque macelli,
 Quidquid quæsierat, ventri donabat avaro.
 Hic, qui nequitix fautoribus, & timidis nil;
 Aut paulum abstulerit, patinas cœnabat omasi
 Vilis, & agnæ, tribus uris quod satis esset.
 Scilicet, ut ventres lamina candente nepotum
 Diceret urendos correctus. Manius idem
 Quidquid erat nactus prædæ majoris, ubi omne
 Verterat in fumum, & cinerem, non hercule miror,
 Ajebat, si qui comedunt bonâ: cum sit obeso
 Nil melius turdo, nil vulva pulcrius ampla.
 Nimirum hic ego sum: nam tuta, & parvula laudo,
 Cum res deficiunt; satis inter vilia fortis!
 Verum, ubi quid melius contingit, & unctius, idem
 Vos sapere, & solos ajo bene, quorum
 Conspicitur nitidis fundata pecunia villis.

AD QUINCTIUM. XVI.

NE percūcteris, fundus meus, optime Quincti,
 Arvo pascat herum, an baccis opulētet olive,
 Pomisne, & pratis, an amicta vitibus ulmo:
 Scribetur tibi forma loquaciter, & situs agri.
 Continui montes, nisi dissociantur opaca
 Valle: sed ut veniens dextrum latus aspiciat Sol,
 Lævum discedens curru fugiente vaporet.
 Temperiem laudes. Quid, si rubicunda benigne
 Corna vepres, & pruna ferant? si quercus, & ilex,
 Mul-

Multa fruge pecus, multa dominū juvet umbra?
Dicas adductam proprius frondere Tarentum.
Pons etiam rivo dare nomen idoneus: ut nec
Frigidior Thracam, nec purior ambiat Hebrus.
Infirmi capiti fuit utilis, utilis alvo.
Hæ latebræ dulces, etiam (si credis) amœnæ
Incolumem tibi me præstāt Septembribus horis.
Tu recte vivis, si curas esse, quod audis.
Jactamus jampridem omnis te Roma beatum;
Sed vereor, ne cui de te plus, quam tibi credas:
Neve putes alium sapiente bonoque beatum:
Neu, si te populus sanum, recteque valentem
Dicitur, occultam febrem sub tempore edendi
Dissimules, donec manibus tremor incidat ictis.
Stultorum incurata pudor malus ulcera celat.
Si quis bella tibi terra pugnata, marique
Dicat, & his verbis vacuas permulceat aureis:
Tene magis salvum populus velit, an populū tu:
Servet in ambiguo, qui consulit & tibi, & urbi
Jupiter: Angusti laudes agnoscere possis?
Cum pateris sapiens, emendatusque vocari,
Respondeſne tuo, dic sodes, nomine? nempe
Vir bonus, & prudens diei delector ego, ac tu.
Quidedit hoc hodie, cras, si volet, aufert: ut si
Detulerit fasceis indigno, detrahet idem.
Pone: meum est, inquit: pono tristisque recedo.
Idem si clamet furem, neget esse pudicum,
Contendat laqueo collum pressisse paternum:
Mordear opprobriis falsis, mutemque colores?
Falsus honor juvat, & mendax infamia terret.
Quæ nisi mēdosū, & mēdacē? vir bonus est quis?
Qui consulta patrum, qui leges, juraque servat:
Quo multæ, magnæque secantur judice lites:
Quo responfore, & quo caussæ teste tenentur.
Sed videt hunc omnis domus, & vicinia tota
Introrsum turpem, speciosum pelle decora.
Nec furtum feci, nec fugi, si mihi dicat

Servus: habet pretium, loris non uteris, ajo.
 Non hominem occidi, nō pasces in cruce corvos:
 Sum bonus, & frugi. Renuit, negat atque Sibellus.
 Cautus enim metuit foveam lupo, accipiterque
 Suspectos laqueos, & opertum milvius hamum.
 Oderunt peccare boni virtutis amore;
 Tu nihil admittes in te, formidine pœnæ.
 Sit spes fallendi, miscebis sacra profanis.
 Nam de mille fabæ modis cum furripis unum,
 Damnum est, non facinus mihi pacto lenius illo.
 Vir bonus, omne fori quæ spectat, & òne tribunal
 Quodcumque Deos, vel porco, vel bove placat;
 Jane pater, clare, clare cum dixit, Apollo:
 Labra movet, metuens audiri: pulchra Laverna
 Da mihi fallere: da justum, sanctumque videri:
 Noctem peccatis, & fraudibus objice nubem.
 Quo melior servo, quo liberior sit avarus,
 In triviis fixum cum se dimittit ob allem,
 Non video. Nam, qui cupiet, metuet quoque porro
 Qui metuens vivit, liber mihi non erit unquam.
 Perdidit arma, locum virtutis deseruit, qui
 Semper in augenda festinat, & obruitur re.
 Vendere cum possis captivum, occidere noli:
 Serviet utiliter. Sine, pascatur durus, aretque:
 Naviget, ac mediis hiemet mercator in undis;
 Annonæ pro fit; portet frumenta, penusque.
 Vir bonus, & sapiens audebit dicere, Pent heu
 Rector Thebarum, quid me perferre, patique
 Indignum coges? ad inā bona; nempe pecus, rem,
 Lectos, argentum: tollas licet. In manicis, &
 Compedibus servo te sub custode tenebo
 Ipse Deus, simulatque volam, me solvet. Opinor.
 Hoc sentit, moriar. Mors ultima linea rerum est.

A D S C Æ V A M. XVII.

QUāvis Scēva satis per te tibi consulis; & scis
 Quo tandem pacto deceat majoribus uti:
 Dulce docendus adhuc, quæ censet amicus: ut si

Cecusiter monstrare velit. Tamen aspice, si quid
Et nos, quod cures proprium fecisse, loquamur.
Sic grata quies, & primam somnus in horam
Delectat: si te pulvis, strepitusque rorarum,
Si lædit caupona; Ferentinum ite jubebo.
Nam neque divitibus contingunt gaudia solis;
Nec vixit male, qui natus, moriensque fefellit.
Si prodesse tuis, paulloque benignius ipsum
Te tractare voles: accedes siccus ad unctum.
Si pranderet olus patienter, regibus uti
Nollet Aristippus; si sciret regibus uti,
Fastidiret olus, qui me notat. Utrius horum
Verba probes, & facta, doce: vel junior audi,
Cur sit Aristippi potior sententia: namque
Mordacem Cynicum sic eludebat, ut ajunt:
Scurror ego ipse mihi, populo tu: rectius hoc, &
Solèdidius multo est, equus ut me portet, alatrex.
Officium facio. Tu potes vilia rerum
Dante minor: quamvis fers te nullius egentem.
Omnis Aristippum decuit color, & status, & res,
Tentantem majora, fere presentibus æquum.
Contra, quem duplici panno patientia velat,
Mirabor, vitæ via si conversa decebit.
Alter purpureum non expectabit amictum,
Quidlibet indutus celeberrima per loca vadet,
Personamque feret non inconcinnus utramque.
Alter Miletæ textam, cane pejus, & angue,
Vitabit chlamydem: morietur frigore, si non
Retuleris pannum. Refer, & sine vivat ineptus.
Res gerere, & captos ostendere civibus hosteis;
Attingit solum Jovis, & cælestia tentat:
Principibus placuisse viris, non ultima laus est.
Non cuivis homini contingit adire Corinthum.
Sedit, qui timuit ne non succederet. Esto.
Quid, qui pervenit, fecitne viriliter? atqui
Hic est, aut nusquam quod quærimus: hic
onus horret

Ut parvis animis, & parvo corpore majus:
 Hic subit, & perfert, aut virtus nomen inane est,
 Aut decus, & pretium recte petit experiens vir.
 Coram rege suo de paupertate tacentes,
 Plus poscente ferent. Distat, sumasne prudenter,
 An rapias: atqui rerum caput hoc erat, hic fons,
 Indotata mihi soror est, paupercola mater,
 Et fundus nec vendibilis, nec pascere firmus.
 Quid dicit: clamat, victum date; succinit alter
 Et mihi dividuo findetur munere quadra.
 Sed tacitus pasci si posset corvus, haberet
 Plus dapis, & rixæ multo minus, invidiæque.
 Brundisium comes, aut Surrentū ductus amœnū,
 Qui queritur salebras, & acerbū frigus, & imbreis,
 Aut cistam effractam, & subducta viatica plorat:
 Nota refert meretricis acumina, saepe catellam,
 Sæpe periscelidem raptam sibi flentis: uti mox
 Nulla fides damnis, verisque doloribus adsit.
 Nec semel irrisus triviis, attollere curat
 Fracto crure planum: licet illi plurima manet
 Lacrima, per sanctum juratus dicat Osirim,
 Credite: non ludo: crudeles tollite claudum.
 Quare peregrinum, vicinia rauca reclamat.

A D L O L L I U M . X V I I I .

SI bene te novi, metues, liberrime Lolli,
 Scurrantis speciem præbere, professus amicū.
 Ut matrona meretrici dispar erit, atque
 Discolor; infido scurræ distabit amicus.
 Est huic diversum vitio vitium, prope majus,
 Asperitas agrestis, & inconcinna, gravisque,
 Quæ se commendant tonsa cute, dentibus atris,
 Dum vult libertas mera dici, veraque virtus.
 Virtus est mediū vitiorum, & utrimq; reductū,
 Alter in obsequium plus æquo pronus, & imi-
 Derisor lecti, sic nutum divitis horret,

Sic

Sic iterat voces, & verba cadentia tollit,
 Ut puerum sævo credas dictata magistro
 Reddere, vel parteis minum tractare secundas.
 Alter rixatur de lana sæpe caprina,
 Propugnat nugis armatus: scilicet, ut non
 Sit mihi prima fides, & vere, quod placet, ut non
 Acriter elatrem, pretium ætas altera sordet.
 Ambigitur quid enim? Castor sciat â Docilis plus:
 Brundisium Numici melius via ducat, an Appi.
 Quæ damnosa Venus, quem præceps alea nudat,
 Gloria quem supra vires & vestit, & ungit:
 Quem tenet argenti litis importuna, fameisque,
 Quem paupertatis pudor, & fuga: dives amicus.
 Sæpe decem vitiis instructior odit, & horret,
 Aut si non odit, regit: ac veluti pia mater
 Plus, quam se sapere, & virtutibus esse priorem
 Vult, & ait prope vera: Meæ (contendere noli)
 Stultitiam patiuntur opes. Tibi parvula res est.
 Arcta decet sanum comitem toga: desine mecum
 Certare. Eutrapelus, cuicumque nocere volebat,
 Vestimenta dabat pretiosa. Beatus enim jam
 Cum pulcris tunicis sumet nova cõsilia, & spes:
 Dormiet in lucem; scorto postponet honestum
 Officium: nummos alienos poscet: ad imum
 Thrax erit, aut olitorisaget mercede caballum.
 Arcanum neque tu scrutaberis ullius unquam,
 Commissumque teges, & vino tortus, & ira.
 Nec tua laudabis studia, aut aliena reprendes:
 Nec, cum venari volet ille, poemata panges.
 Gratia sic fratrum geminorû, Amphionis, atque
 Zethi, dissiluit, donec suspecta severo
 Conticuit lyra. Fraternalis cessasse putatur
 Moribus Amphion, tu cede potentis amici
 Lenibus imperiis: quotiesque educet in agros
 Ætolis onerata plagis jumenta, canesque,
 Surge, & inhumana senium depone Camenæ,
 Cœnes ut pariter pulmenta laboribus emptas

Romanis sollemne viris opus, utile fama,
Vitaque, & membris, præsertim cum valeas, &
Vel cursu superare canem, vel viribus aptum
Possis. Adde, virilia quod speciosius arma
Non est qui tractet, scis quo clamore coronæ
Prælia sustineas campestria. Denique sævam
Miliciam puer, & Cantabrica bella tulisti
Subduce, qui templis Parthorum signa refixit,
Et nunc, si quid abest, Italiam adjudicat armis.
Ac ne te retrahas, & inexcusabilis absis:
Quamvis nil extra numerum fecisse, modumque
Curas, interdum nugaris rure paterno.
Partitur lintres exercitus: Actia pugna
Te duce per pueros hostili more refertur.
Adversarius est frater, lacus, Adria: donec
Alterutrum velox victoria fronde cororet.
Consentire suis studiis qui crediderit te,
Fautor utroque tuum laudabit pollice ludum.
Protinus ut moneam: (si quid monitoris eges tu)
Quid de quoque viro, & cui dicas, sæpe videto.
Percunctatorem fugito: nam garrulus idem est:
Nec retinent patulæ commissa fideliter aures:
Et semel emissum volat irrevocabile verbum.
Non ancilla tuum jecur ulceret ulla, puerve,
Intra marmoreum venerandi limen amici:
Ne dominus pueri pulcri, caræve puellæ,
Munere te parvo beer, aut incommodus angat.
Qualē commēdas, etiam, atque etiā aspice, ne mox
Incutiant aliena tibi peccata pudorem.
Fallimur, & quondā non dignum tradimus. Ergo
Quem sua culpa premet, deceptus omitte tueri:
Ut penitus notum, si tentent crimina, serves,
Tuterisque tuo fidentem præsidio: qui
Dente leonino cum circumroditur, ecquid
Ad te post paullo ventura pericula sentis?
Nam tua res agitur, paries cum proximus ardet:
Et neglecta solent incendia sumere vires.

Dulcis inexpertis cultura potentis amici;
 Expertus metuit. Tu, dum tua navis in alto est,
 Hoc age, ne mutata retrorsum te ferat aura.
 Oderunt hilarem tristes, tristemque jocos;
 Sedatum celeres: agilem, gnavumque remissi.
 Potores bibuli media de nocte Falerni,
 Oderunt porrecta negantem pocula: quamvis
 Nocturnos jures te formidare vapores.
 Deme supercilio nubem: plerumque modestus
 Occupat obscuri speciem, taciturnus acerbi.
 Inter cuncta leges, & percontabere doctos,
 Qua ratione queas traducere leniter ævum:
 Ne te semper inops agitet, vexetque cupido:
 Ne pavor, & rerum mediocriter utilium spes.
 Virtutem doctrina paret, naturave donet:
 Quid minuat curas: quid te tibi reddat amicum
 Quid pure tranquillet; honos, an dulce lucellum
 An secretum iter, & fallentis semita vitæ.
 Me quoties reficit gelidus Digentia rivus,
 Quem Mandela bibit, rugosus frigore pagus:
 Quid sentire putas? quid credis amice, precari?
 Sit mihi, quod nunc est, etiam minus: ut
 mihi vivam

Quod superest avi, si quid superesse volunt Di:
 Sit bona librorum, & provisa frugis in annum
 Copia: neu fluitem dubiæ spe pendulus horæ.
 Sed satis est orare Jovem, quid donat, & aufert,
 Det vitam, det opes: æquum mihi animum
 ipse parabo.

AD MÆCENATEM. XIX.

PRisco si credis, Mæcenas docte, Cratino,
 Nulla placere diu, nec vivere carmina possunt,
 Quæ scribuntur aqua potoribus: ut male sanos
 Adscripsit Liber Satyris, Faunisque poetas.
 Vina fere dulces oluerunt mane Camenæ.
 Laudibus arguitur vini vinosus Homerus,

En-

Ennius ipse pater nunquam, nisi potus, ad arma
 Profuit dicenda. Forum, Putealque Libonis
 Mandabo siccis, adimam cantare severis.

Hoc simul edixit, non cessavere poetæ
 Nocturno certare mero, potare diurno.

Quid, si quis vultu torvo ferus, & pede nudo,
 Exiguæque togæ simulet textore Catonem,
 Virtutem ne repræsentet, moresque Catonis?
 Rupit Hyarbitam Timagenis æmula lingua,
 Dum studet urbanus, tenditque disertus haberi.

Decipit exemplar vitiis imitabile. Quod si
 Pallerem casu, biberent exangue cuminum.

O imitatores servum pecus, ut mihi sæpe
 Bilem, sæpe jocum vestri movere tumultus!

Libera per vacuum posui vestigia princeps:

Non aliena meo pressi pede. Qui sibi fidet

Dux reget examen: Parios ego primus iambos

Ostendi Latio, numeros, animosque secutus

Archilochi, non res, & agentia verba Lycæbem.

Ac ne me foliis ideo brevioribus ornes,

Quod timui mutare modos, & carminis artem:

Temperat Archilochi Musam pede mascula

Sappho:

Temperat Alcaeus: sed rebus, & ordine dispar,

Nec focerum querit, quæ versibus oblinat atris:

Nec sponsæ laqueum famoso carmine nectit.

Hunc ego non alio dictum prius ore, Latinus

Vulgavi fidicen. Juvat immemorata ferentem

Ingenuis oculisque legi, manibusque teneri.

Scire velis, mea cur ingratus opuscula lector

Laudet, ametq; domi, premat extra limē iniquus?

Non ego ventosæ plebis suffragia venor

Impensis cœnarum, & tritæ munere vestis.

Non ego nobilium scriptorum auditor, & ultor

Grammaticas ambire tribus, & pulpita dignor.

Hinc illæ lacrimæ. Spissis indigna theatris

Scripta pudet recitare, & nugis addere pondus:

Si dixi, rides, ait: & Jovis auribus ista
 Servas: fidis enim manare poetica mella
 Te solum, tibi pulcher. Ad hac ego naribus uti
 Formido, & luctantis acuto ne fecer ungui,
 Displicet iste locus, clamo, & diludia posco.
 Ludus enim genuit trepidum certamen, & iram,
 Ira truces inimicitias, & funebre bellum.

AD LIBRUM SUUM. XX.

Vertumnum, Janumq; liber, spectare videris,
 Scilicet, ut prostes Sossiorū pumice mundus,
 Odisti claveis, & grata sigilla pudico:
 Paucis ostendi gemis, & communia laudas:
 Non ita nutritus. Fuge, quo discedere gestis.
 Non erit emisso reditus tibi. Quid miser egi?
 Quid volui? dices, ubi quiste laferit. Et scis
 In breve te cogi, cum plenus languet amator.
 Quod si non odio peccantis desipit augur,
 Carus eris Romæ, donec te deferat ætas.
 Contrectatus ubi manibus sordescere vulgi
 Cœperis, aut tinea spases taciturnus inerteis,
 Aut fugies Uticam, aut vinctus mitteris Ilerdā.
 Ridebit monitor non exauditus, ut ille,
 Qui male parentem in rupes detruxit asellum
 Iratus. Quis enim invitum servare laboret?
 Hoc quoq; te manet, ut pueros elementa docentē
 Occupet extremis in vicis balba senectus.
 Cum tibi Sol tepidus plureis admoverit aureis;
 Me libertino natum patre, & in tenui re
 Majores pennas nido extendisse loqueris:
 Ut quantum generi demas, virtutibus addas,
 Me primis urbis belli placuisse, domique,
 Corporis exigui, præcanum, solibus autum,
 Irasci celerem, tamen ut placabilis essem.
 Forte meum si quis te percontabitur ævum
 Me quater undenos sciat implevisse Decembreis,
 Collegam Lepidum quo duxit Lollius anno.

Q. HORATII
FLACCII
EPISTOLARUM
LIBER II.

AD AUGUSTUM. I.

CUm tot sustineas, & tanta negotia solus:
Res Italas armis tuteris, moribus ornes,
Legibus emendes, in publica commo-
da peccem

Si longo sermone morer tua tempora Cæsar,
Romulus, & Liber pater, & cum Castore Pollux,
Postingentia facta, Deorum in templa recepti,
Dum terras, hominūq; colunt genus, aspera bella
Componunt, agros assignant, oppida condunt:
Ploravere suis non respondere favorem

Speratum meritis. Diram qui contudit hydram,
Notaque fatali portenta labore subegit,
Comperit invidiam supremo fine domari.

Unit enim fulgore suo, qui prægravat arteis
Infra se positas: extinctus amabitur idem.

Præsenti tibi maturos largimur honores,
Jurandasque tuum per nomen ponimus aras,
Nil oriturum alias, nil ortum tale fatentes,
Sed tuus hic populus sapiens, & iustus in uno,
Te nostris ducibus, te Grajis anteferendo:

Cetera nequaquam simili ratione, modoque
Æstimat: & nisi quæ terris semota, suisque
Temporibus defuncta videt, fastidit, & odit.
Sic fautor veterum, ut tabulas peccare vetanteis,
Quas bis quinque viri sanxerunt, fœdera regum,
Vel Gabiis, vel cum rigidis æquata Sabinis,
Pontificum libros, annosa volumina vatū,
Dicitet Albano Musas in monte locutas.

Si, quia Græcorum sunt antiquissima quæque

Scri-

Scripta, vel optima; Romani pensantur eadem
Scriptores trutina: non est, quod multa loquamur
Nil intra est oleam, nil extra est in nuce duri.
Venimus ad summum fortunæ: pingimus, atque
Psallimus, & luctamur Achivis doctius unctis.
Si meliora dies, ut vina, poemata reddit,
Scire velim pretiū chartis quotus arroget annus.
Scriptor ab hinc annos centum, qui decidit, inter
Perfectos, veteresque referri debet, an inter
Vileis, atque novos? excludat iurgia finis.
Est vetus, atq; probus, centum qui perficit annos.
Quid, qui deperiit minor uno mense, vel anno,
Inter quos referendus erit? veteresne poetas?
An quos & præsens, & postera respuit ætas?
Iste quidem veteres interponetur honeste,
Qui vel mense brevi, vel toto est junior anno.
Utor permissio, caudaque pilos, ut equinæ
Paullatim vello, & demo unum, demo etiam unū:
Dum cadat elusus ratione ruentis acervi,
Qui redit ad fastos, & virtutem æstimat annis,
Mira turque nihil, nisi quod Libitina sacravit.
Ennius & sapiens, & fortis, & alter Homerus,
Ut critici dicunt, leviter curare videtur,
Quo promissa cadant, & somnia Pythagorea.
Nævius in manibus non est, & mentibus hæret
Pene recens: ad eo sanctū est vetus omne poema.
Ambigitur quoties uter utro sit prior: aufert
Pacuvius docti famam senis, Accius alti:
Dicitur Afrani toga convenisse Menandro;
Plautus ad exemplar Siculi properare Epicuram;
Vincere Cæcilius gravitate, Terentius arte.
Hos ediscit, & hoc arcto stipata theatro
Spectat Roma potēs; habet hos, numeratq; poetas
Ad nostrum tempus Livi scriptoris ab avo.
Interdum vulgus rectum videt: est, ubi peccat.
Si veteres ita miratur, laudatque poetas,
Ut nihil anteferat, nihil illis comparet; errat.

Si quædam nimis antique, si pleraque dure
 Dicere credat eos, ignave multa fatetur;
 Et sapit, & mecum facit, & Jove judicat æquo.
 Non equidem infector, delendaque carmina Livi
 Esse reor, memini, quæ plagosum mihi parvo
 Orbiliū dictare: sed emendata videri,
 Pulcraque, & exactis minimū distantia, miror.
 Inter quæ verbum emicuit si forte decorum, &
 Si versus paullo concinnior unus, & alter;
 Injuste totum ducit, venditque poema.
 Indignor quidquam reprehendi, non quia crasse
 Compositum, ille pideve putetur, sed quia nuper
 Nec veniā antiquis, sed honorē, & premia posci.
 Recte necne crocum, floresque perambulet Attæ
 Fabula, si dubitem: clament periisse pudorem
 Cuncti pene patres: ea cum reprehendere coner,
 Quæ gravis Æsopus, quæ doctus Roscius egit:
 Vel quia nil rectū, nisi quod placuit sibi, ducunt;
 Vel quia turpe putant parere minoribus: & quæ
 Imberbes didicere, senes perdenda fateri.
 Jam Saliare Numæ carmen, qui laudat, & illud,
 Quod mecum ignorat, solus vult scire videri:
 Ingeniis non ille favet, plauditque sepultis,
 Nostra sed impugnat, nos, nostraq; lividus odit.
 Quod si tam Græcis novitas invisa fuisset,
 Quā nobis, quid nūc esset vetus, aut quid haberet,
 Quod legeret, tereretque viritum publicus usus?
 Ut primum positis nugari Græcia bellis
 Cæpit, & in vitium fortuna labier æqua:
 Nunc athletarum studiis, nunc arte equorum:
 Marmoris, aut eboris fabros, aut æris amavit:
 Suspendit picta vultum, mentemque tabella:
 Nunc tibicinibus, nunc est gavisa tragediis:
 Sub nutrice puella velut si luderet infans,
 Quod cupide petiit, mature plena reliquit. (das)
 Quid placet, aut odio est, quod non mutabile cre-
 Hoc paces habuere bonæ, ventique secundi

Romæ dulce diu fuit, & follemne, reclusa
Mane domo vigilare, clienti promere jura:
Cunctos nominibus certis expendere nummos,
Majora audire, minori dicere, per quæ
Crescere res posset, minui damnosa libido.
Mutavit mentem populus levis, & calet uno
Scribendi studio; pueri, patresque severi,
Fronde comas vincti cœnant; & carmina dictant.
Ipse ego, qui nullos me affirmo scribere versus,
Invenior Parthis mendacior: & prius orto
Sole, vigil calamus, & chartas, & scrinia posco.
Navem agere ignarus navis timet: abrotônû egro
Non audet, nisi qui didicit dare: Quod medicorû
Promittunt medici: Tractant fabrilia fabri. (est,
Scribimus indocti, doctique poemata passim.
Hic error tamen, & levis hac infania, quantas
Virtutes habeat, sic collige. Vatis avarus
Non temere est animus: versus amat, hoc
studet unum:

Detrimenta, fugas fervorum, incendia ridet:
Non fraudem socio, puerove incogitat ullam
Pupillo: vivit filiquis, & pane secundo:
Militiæ quamquam piger, & malus, utilis urbi:
Si das hoc, parvis quoque rebus magna juvari.
Ostenerum pueri, balbumque poeta figurat:
Torquet ab obscenis jam nunc sermonibus autē,
Mox etiam pectus præceptis format amicis,
Asperitatis, & invidiæ corrector, & iræ;
Recte facta refert: orientia tempora notis
Instruit exemplis: inopem solatur, & ægrum.
Castis cum pueris ignara puella mariti
Disceret unde preces, vatem ni Musa dedisset?
Poscit opem chorus; & præsentia Numina sentit:
Cælestis implorat aquas docta prece blandus:
Avertit morbos, metuenda pericula pellit:
Impetrat, & pacem, & locupletem frugibus annû.
Carmine Di superi placantur, carmine Manes.

Agricolæ prisci, fortes, parvoque beati,
 Condita post frumenta, levantes tempore festo
 Corpus, & ipsam animum spe finis dura ferentē,
 Cum sociis operum, & pueris, & conjuge fida
 Tellurem porco, Silvanum lacte plabant,
 Floribus, & vino Genium memorem brevis ævi.
 Fescennina per hunc inventa licentia morem
 Versibus alternis opprobria rustica fudit:
 Libertasque recurrentis accepta per annos
 Ludit amabiliter: donec jam sævus apertam
 In rabiem verti cœpit jocos, & per honestas
 Iredomos impune minax. Doluere cruento
 Dente lacesciti, fuit intactis quoque cura,
 Conditione super communi. Quin etiam lex,
 Pœnaq; lata, malo quæ nollet carmine quæquam
 Describi vertere modum: formidine fustis
 Ad benedicendum, delectandumque redacti.
 Græcia capta ferum victorem cepit, & artēis
 Intulit agresti Latio, sic horridus ille
 Defluxit numerus Saturnius, & grave virus
 Munditiæ pepulere. Sed in longum tamen ævum
 Manserunt, hodieque manent vestigia ruris.
 Seros enim Græcis admovit acumina chartis,
 Et post Punica bella quietus, querere cœpit,
 Quid Sophocles, & Thespis, & Æschylus
 utile ferrent.

Tentavit quoque rem si digne vertere possit:
 Et placuit sibi, natura sublimis, & acer.
 Nam spirat tragicum satis, & feliciter audet:
 Sed turpem putat in scriptis, metuitque lituram.
 Creditur, ex medio quia res arcessit, habere
 Sudoris minimum: sed habet comœdia tanto
 Plus oneris, quanto veniæ minus. Aspice, Plautus
 Quo pacto parteis tutetur amantis ephebi,
 Ut patris attenti, lenonis ut insidiosi:
 Quantur sit Dopsennus edacibus in parasitis:
 Quam non adstricto percurrat p̄lspita focco.

Gessit enim nūmū in loculos demittere, post hoc
Securus, cadat, an recto stet fabula talo
Quem tulit ad scenam ventoso gloria curru,
Exanimat lentus spectator, sedulus inflat.
Sic leve, sic parvū est, animum quod laudis avarū
Subruit, aut reficit. Valeat res ludrica, si me
Palma negata macrum, donata reducit opimum.
Sepe etiam audacem fugat hoc, terretq; poetam:
Quod numero plures, virtute, & honore minores,
Indocti, stolidique, & depugnare parati,
Si discordet eques, media inter carmina poscunt
Aut ursum, aut pugiles: his nā plebecula gaudet.
Verū equitis quoq; jām migravit ab aure voluptas
Omnis, ad incertos oculos; & gaudia vana.
Quatuor, aut plureis aulaa premuntur in horas.
Dum fugiunt equitum turme, peditumq; catervæ.
Mox trahitur manibus regum fortuna retortis.
Esseda festinant, pīlenta, petorrita, naves:
Captivum portatur ebur, captiva Corinthus.
Si foret in terris, ridet Democritus, seu
Diversum confusa genus panthera camelo,
Sive elephas albus vulgi converteret ora:
Spectaret populum ludis attentius ipsis,
Ut sibi præbentem mimo spectacula plura.
Scriptores autem narrare putaret a fello
Fabellam furdo. Nam quæ pervincere voces
Evaluere sonum, referunt quem nostra theatra?
Garganum mugire putes nemus aut mare Tuscū,
Tanto cum strepitu ludi spectantur, & artes,
Divitiæque peregrinæ; quibus oblitus actor
Dum stetit in scena, concurrat dextera læva.
Dixit adhuc aliquid? nil sane. Quid placet ergo?
Lana Tarentino violas imitata veneno.
Ac ne forte putes me, quæ facere ipse recusem,
Cum recte trahent alii, laudare maligne:
Ille per extensum funem mihi posse videtur
Ire poeta, meum qui pectus inaniter angit;

Irritat, mulcet, fallit terroribus implet, (nis.
 Ut magus: & modome Thebis, modo ponit Athe-
 Verum age, & his, qui se lectori credere malunt.
 Quam spectatoris fastidia ferre superbi,
 Curam redde brevem, si munus Apolline dignum
 Vis complere libris, & vatibus addere calcar,
 Ut studio majore petant Helicon virentem.
 Multa quidem nobis facimus mala sæpe Poetæ:
 (Ut vineta egomet cadam mea) cum tibi librum
 Sollicito datus, aut fesso: cum ledimur, unum
 Si quis amicorum est ausus reprehendere versû:
 Cum loca jam recitata revolvimus irrevocati:
 Cum lamentamur, non apparere labores
 Nostros, & tenui deducta poemata filo:
 Cum speramus eorum venturam, ut simul atque
 Carmina rescieris nos fingere, commodus ultio
 Arcebas, & egere vetes, & scribere cogas:
 Sed tamen est operæ pretium cognoscere quale is
 Edituos habeat belli spectata, domique
 Virtus, indigno non committenda poetæ.
 Gratus Alexandro regi Magno fuit ille
 Chærilus, incultis qui versibus, & male natis
 Rettulit acceptos, regale numisma, Philippos
 Sed veluti tractata notam, labemque remittunt.
 Atramenta, fere scriptores carmine fædo
 Splendida fama linunt. Idem rex ille, poema
 Quam ridiculum, tam care prodigus emit,
 Edicto vetuit, ne quis se, præter Apellem,
 Pingeret, aut alius Lysippo duceret æta
 Fortis Alexandri vultum simulantia. Quod si
 Judicium subtile videndis artibus illud
 Ad libros, & ad hæc Musarum dona vocares,
 Bæotum in crasso jurares ære natum.
 At neque dedecorant tua de se judicia, atque
 Munera, quæ multa dantis cum laude tulerunt
 Dilecti tibi Virgilius, Variusque poetæ.
 Nec magis expressi vultus per ænea signa,
 Quam

Quam pervatis opus mores, animique virorum
 Clarorum apparent: nec Sermo ego malle
 Repentes per humū, quam res componere gestas,
 Terrarumque situs, & flumina dicere, & arces
 Montibus impositas, & Barbararegna, tuisque
 Aspiciis totum confecta duella per orbem,
 Claustraque custodem pacis cohibentia Janum,
 Et formidatam Parthis te principe Romam:
 Si, quantū cuperem, possem quoque; Sed neq; parvū
 Carmen majestas recipit tua: nec meus audet
 Rem tentare pudor, quam vires ferre recusent.
 Sedulitas autem, stulte quem diligit, urget,
 Præcipue cum se numeris commendat, & arte:
 Discit enim citius, meminitque libentius illud,
 Quod quis deridet, quā quod probat, & veneratur
 Nil moror officium, quod me gravat ac neq; fisto
 In pejus vultu proponi cereus usquam,
 Nec prave factis decorari versibus opto:
 Nec rubeam pingui donatus munere, & una
 Cum scripsere meo, capsula porrectus aperta
 Deferar in vicum vendentem thus, & odores,
 Et piper, & quidquid chartis amicitur ineptis.

AD JULIUM FLORUM. II.

FLore, bono, claroque fidelis amice Neroni,
 Si quis forte velit puerum tibi vendere, natū,
 Tibure, vel Gabiis: & tecum sic agat: Hic &
 Candidus, & talos a vertice pulcher ad imos,
 Fiet, eritque tuus nummorum millibus octo,
 Verna ministeriis ad nutus aptus herileis:
 Litterulis Grecis imbutus, idoneus arti
 Cuilibet; argilla quidvis imitaberis uda.
 Quin etiam canet indoctum, sed dulce bibenti.
 Multa fidem promissa levant, ubi plenius aquo
 Laudet venaleis, qui vult extrudere, merces.
 Res urget me nulla, meo sum pauper in aere.
 Nemo hoc māgonū faceret tibi; non temere a me

Quivis ferret idem. Semel hic cessavit, & ut fit.
 In scalis latuit metuens pendentis habenæ.
 Des nummos, excepta nihil te si fugaledat.
 Ille ferat pretium pœnæ securus, opinor.
 Prudens emisti vitiosum: dicta tibi est lex.
 Insequeris tamen hunc, & lite moraris iniqua.
 Dixi me Pigrum proficiscenti tibi: dixi
 Talibus officiis prope mancum: ne mea saxus
 Jurgares, ad te quod epistola nulla veniret.
 Quid tum profeci, mecum facientia jura
 Si tamen attentasquereris super hoc etiam, quod
 Expectata tibi non mittam carmina mendax.
 Luculli miles collecta viatica multis
 Ærumnis, lassus dum noctu stertit, ad assem
 Perdiderat: post hoc vehemens lupus, &
 sibi, & hosti

Iratus pariter, jejunis dentibus acer,
 Praesidium regale loco dejecit, ut ajunt,
 Summe munito, & multarum divite rerum.
 Clarus ob id factum, donis ornatur honestis,
 Accipit, & bis dena super sestertia nummum.
 Forte sub hoc tempus castellum evertere prator
 Nescio quod cupiens, hortari cœpitemdem
 Verbis quæ timido quoque possent addere mētē:
 I bone, quo virtus tua te vocat: i pede fausto,
 Grandia laturus meritorum præmia: quid stas?
 Post hæc ille catus, quantumvis rusticus, ibit,
 Ibiteo, quo vis, qui zonam perdidit, inquit.
 Romæ nutrirî mihi contigit, atque doceri,
 Iratus Grajis quantum nocuisset Achilles.
 Adjecere bonæ paullo plus artis Athenæ:
 Scilicet ut possem curvo dignoscere rectum,
 Atque inter silvas Academi quaerere verum,
 Dura sed amovere loco me tempora grato:
 Civilisque rudem belli tulit assus in arma,
 Caesaris Augusti non responsura lacertis.
 Unde simul primum me dimisere Philippi,

Decisis humilem pennis, inopemque paterni
Et laris, & fundi: paupertas impulit audax
Ut versus facerem, sed, quod non desit, habentem
Quæ poterunt unquam satis expurgare cicuta,
Nimelius dormire putem, quam scribere versus?
Singula de nobis anni prædantur euntes:
Eripuere jocos, Venerem, convivia, ludum:
Tendunt extorquere poemata. Quid faciam vis?
Denique non omnes eadem mirantur, amantque.
Carmine tu gaudes: hic delectatur iambis:
Ille Bioneis sermonibus, & sale nigro.
Tres mihi convivæ prope dissentire videntur;
Poscentes vario multum diversa palato.
Quid dē? quid non dē? tenuis tu, quod jubet alter.
Quod petis id sane est invisum, acidumq; duobus
Præter cetera, Romæ me ne poemata censes
Scribere posse, inter tot curas, totque labores?
Hic sponsum vocat, hic auditum scripta, relictis
Omnibus officiis. Cubat hic in colle Quirini,
Hic extremo in Aventino; visendus uterque.
Intervalla vides humane commoda. Verum
Plures sunt plateæ, nil ut meditantibus obstat.
Festinat calidus mulis, gerulisque redemptor;
Torquet nūc lapidē, nunc ingens machina tignū?
Tristia robustis luctantur funera plaustris:
Hæc rabiosa fugit canis, hæc lotulenta ruit sus.
I nunc, & versus tecum meditare canoros.
Scriptorū chorus omnis amat nemus, & fugiturbes
Rite cliens Bacchi somno gaudentis, & umbra.
Tu me inter strepitus nocturnos, atque diurnos
Vis canere, & contracta sequi vestigia vatum?
Ingenium sibi quod vacuas desumpsit Athenas,
Et studiis annos septem dedit, insenuitque
Libris, & curis statua taciturnius exit
Plerumq; & risu populum quatit. Hæc ego rerum
Fluctibus in mediis, & tempestatibus urbis,
Verba lyra motura sonum connectere digner?

Frater erat Romæ consulti rhetor: ut alter
 Alterius sermone meros audiret honores:
 Gracchus ut hic illi foret, huic ut Mutius ille.
 Qui minus argutos vexat furor iste poetas?
 Carmina compono, hic elegos, mirabile visu,
 Celatumq; novem Musis opus: aspice primum,
 Quanto cum fastu, quanto molimine circum-
 Spectemus vacuum Romanis vocibus ædem.
 Mox etiam, si forte vacas, sequere, & procul audi
 Quid ferat, & quare sibi nectat uterque coronam.
 Cadimur, & totidem plagis consumimus hoste,
 Lento Samnites ad lumina prima duello.
 Discedo Alceus puncto illius: ille meo quis?
 Quis nisi Callimachus? si plus adposcere visus,
 Fit Mimnermus, & optivo cognomine crescit:
 Multa fero, ut placem genus irritabile vatum,
 Cum scribo, & supplex populi suffragia capto.
 Idem finitis studiis, & mente recepta,
 Obtutem patulas impune legentibus aures.
 Ridentur, mala qui componunt carmina: verum
 Gaudent scribentes; & se venerantur, & ultro,
 Si taceas, laudant, quidquid scripsere beati.
 At qui legitimum cupiet fecisse poema,
 Cum tabulis animum censoris sumet honesti:
 Audebit, quæcumq; parum splendoris habebunt,
 Et sine pōdere erunt, & honore indigna ferentur,
 Verba movere loco, quamvis invita recedant,
 Et versentur adhuc intra penetralia Vestæ.
 Obscurata diu populo, bonus eruet, atque
 Proferet in lucem speciosa vocabula rerum:
 Quæ priscis memorata Catonibus, atq; Cethegis,
 Nunc situs informis premit, & deserta vetustas
 Adsciscet nova, quæ genitor produxerit usus.
 Vehemens, & liquidus, puroque simillimus amni,
 Fundet opes, Latiumque beabit divite lingua:

Luxurantia compescet: nimis aspera sano
 Lavabit cultu: virtute carentia tollet:
 Ludentis speciem dabit, & torquebitur: ut qui
 Nunc Satyrū, nunc agrestem Cyclopa moverur.
 Prætulerm scriptor delirus, inersque videri,
 Dum mea delectent mala me, vel deniq; fallant,
 Quā sapere, & ringi. Fuit haud ignobilis Argis,
 Qui se credebat miros audire tragædos,
 In vacuo latus sessor, plausorque theatro.
 Cetera, qui vitæ servaret munia recto
 More, bonus sane vicinus, amabilis hospes,
 Comes in uxorem, posset qui ignoscere servis,
 Et signo laeso non insanire lagenæ:
 Posset qui rupem, & puteum vitæ patentem,
 Hic ubi cognatorum opibus, curisque refectus,
 Expulit elleboro morbum, bilemque meraco,
 Et redit ad sese: Pcl me occidistis amici,
 Non servastis, ait, cui sic extorta voluptas,
 Et demptus per vim mentis gratissimus error.

★ ★ ★ ★ ★ ★ ★ ★

Nimirum sapere est abjectis utile nugis,
 Et tempestivum pueris concedere ludum.
 Ac non verba sequi fidibus modulanda Latinis,
 Sed veræ numerosque, modosque ediscere vitæ.
 Quocirca mecū loquor hæc, tacitusque recordor:
 Si tibi nulla sitim finiret copia lymphæ,
 Narrares medicis; quod; quanto plura parasti,
 Tanto plura cupis, nulline faterier audes?
 Si vulnus tibi, monstrata radice, vel herba
 Proficiente nihil curarier. Audieras, cui
 Rem Di donarent, illi decedere pravam
 Stulticiam, & cum sis nihilo sapientior, ex quo
 Plenior es, tamen uteris monitoribus iisdem?
 At si divitiæ prudentem reddere possent,
 Si cupidū, timidūque minus te: nempe ruberes,
 Viveret in terris te si quis avarior uno.

Si proprium est, quod quis libra mercatur, & ære,
 Quadam, si credis consultis, mancipatus usus:
 Qui te pascit ager, tuus est, & villicus Orbis
 Cum segetes occat; tibi mox frumenta daturus,
 Te dominum sentit. Das nummos: accipis uvam,
 Pulles, ova, cadum temeti. Nempe modo isto
 Paullatim mercaris agrum, fortasse trecentis,
 Aut etiam supra, nummorum millibus emptum.
 Quid refert, vivas numerato nuper, an olim?
 Emptor Arcini quondam, Vejentis & arvi,
 Empium cœnat olus, quâvis aliter putat: emptis
 Sub noctem gelidam lignis calefactat ahenum.
 Sed vocat usque suum, qua populus adlita certis
 Limitibus vicina refugit iurgia, tamquam
 Si proprium quidquâ, puncto quod mobilis horar.
 Nunc prece, nunc pretio, nunc vi, nunc forte suprema
 Permutet dominos, & cedat in altera jura.
 Sic quia perpetuus nulli datur usus, & heres
 Heredem alterius, velut unda supervenit undâ;
 Quid vici profunt, aut horrea? quidve Calabris
 Saltibus adjecti Lucani, si metit Orcus
 Grandia cum parvis, non exorabilis auro?
 Gêmas, marmor, ebur, Tyrrhena sigilla, tabellas,
 Argentum, vesteis, Getulo de murice tinctas,
 Sunt qui non habeant; est, qui non curat habere.
 Cur alter fratrum cessare, & ludere, & ungî
 Praferat Herodis palmetis pinguibus: alter
 Dives, & importunus ad umbram lucis abortu
 Silvestrem flammis, & ferro mitiget agrum:
 Scit Genius, natale comes qui temperat astrum,
 Naturæ Deus humanæ, mortalis in unum.
 Quodque caput, vultu mutabilis, albus, & ater.
 Utar, & ex modico, quantum res poscet, acervo
 Tollam; nec metuam, quid de me judicet heres,
 Quod non plura datis invenerit, & tamen idem
 Scire volam, quantum simplex, hilarisque nepoti
 Discrepet, & quantum discordet parcus avaro.

Distat enim, spargas tua prodigus, an neque sūptū
 Invitus facias : neque plura parare labores.
 Ac potius, puer ut testis Quinquatribus, olim
 Exiguo, gratoque fivaris tempore raptim.
 Pauperies, immūda domus procul absit, ego, utrū
 Nave ferar magna, an parva, ferar unus, & idem.
 Non agimus tumidis velis Aquilone secundo :
 Non tamen adversis atatem ducimus Austris,
 Viribus, ingenio, specie, virtute, loco, re,
 Extremi primorum, extremis usque priores.
 Non es avarus : abi, quid ? cetera jam simul isto
 Cum vitio fugere ? caret tibi pectus inani
 Ambitione ? caret mortis formidine, & ira ?
 Somnia, terrores magicos, miracula, sagas,
 Nocturnos Lemures, portētaque Theffalā rides ?
 Nataleis grate numeras ? ignoscis amicis ?
 Lenior, & melior sis accedente senectā.
 Quid te exempta juvat spinis de pluribus una ?
 Vivere si recte nescis, decede peritis.
 Lulisti satis : edisti satis, atque bibisti :
 Tempus abire tibi est : nepotum largus æquo
 Rideat, & pulset lasciva decentius atas.

Q. HORATII

F L A C C I

DE ARTE POETICA

L I B E R

A D P I S O N E S.

HUmano capiti cervicem pictor equinam
 Jungere si velit, & varias inducere plumas,
 Undique collatis membris, ut turpiter atrum
 Desinat in piscem mulier formosa superne ;
 Spectatum admissi risum teneatis amici ?

Credite, Pisones, isti tabulae fore librum
 Persimilem, cuius, velut agri somnia, vanæ
 Fingentur species, ut nec pes, nec caput uni
 Reddatur forma. Pictoribus, atque poetis
 Quilibet audendi semper fuit æqua potestas.
 Scimus, & hanc veniam petimusq; damusq; vicissim:
 Sed non ut placidis coeant immitia, non ut
 Serpentes avibus gementur, tigribus agni.
 Inceptis gravibus plerumque, & magna professis
 Purpureus, late quisplendeat, unus, & alter
 Alluitur pannus, cum lucus, & ara Dianæ,
 Et properantis aquæ per amœnos ambitus agros,
 Aut flumē Rhenū, aut pluvius describitur arcus.
 Sed nunc non erat his locus: & fortasse cupressū,
 Scis simulare. Quid hoc, si fractis enatat expes
 Navibus, ære dato qui pingitur? amphora cœpit
 Institui, currente rota, cur urceus exit?
 Denique sit, quod vis, simplex dumtaxat, & unū.
 Maxima pars vatū, pater, & juvenes patre digni,
 Decipimur specie reſti. Brevis esse laboro,
 Obscurus fio; sectantem levia, nervi
 Deficiunt, animique: professus grandia, turgēt:
 Serpit humi tutus nimium, timidusque procellæ.
 Qui variare cupit rem prodigialiter unam,
 Delphinum silvis appingit, fluctibus aprum,
 In vitium ducit culpæ fuga, si caret arte.
 Æmilium circa ludum faber imus, & unguis
 Exprimet, & molleis imitabitur ære capillos;
 Infelix operis summa, quia ponere totum
 Nesciet, hunc ego me, si quid componere curem,
 Non magis esse velim, quam pravo vivere naso,
 Spectandum nigris oculis, nigroque capillo.
 Sumite materiam vestris, qui scribitis, aquam
 Viribus, & versate diu, quid ferre recusent,
 Quid valeant humeri. Cui lecta potenter erit res,
 Nec facundia deferet hunc, nec lucidus ordo.
 Ordinis hæc virtus erit, & venus, (aut ego fallor,)

Ut jam nunc dicat, jam nunc debentia dici
Pleraque differat, & præsens in tempus omittat,
Hoc amet, hoc spernat promissi carminis auctor.
In verbis etiam tenuis, cautusque ferendis.
Dixeris egregie, notum si callida verbum
Reddiderit junctura novum, si forte necesse est
Indiciis monstrare recentibus abdita rerum,
Fingere cinctatis non exaudita Cethegis
Continget: dabiturque licentia sumpta pudenter.
Et nova fictaque nuper habebunt verba fidem, si
Græco fonte cadant, parce detorta: quid autem
Cæcilio, Plautoque dabit Romanus, ademptum
Virgilio, Varioque? ego cur adquirere pauca
Si possum, invideor? cum lingua Catonis, & Enni
Sermone patrium ditaverit, & nova rerum
Nomina protulerit? licuit, semperque licebit
Signatum præsentem nota producere nomen.
Ut silvæ foliis pronos mutantur in annos,
Prima cadunt: ita verborum vetus interit ætas,
Et juvenum ritu florent modo nata, vigentque.
Debemur morti nos, nostraque, sive receptus
Terra Neptunus classeis Aquilonibus arcet.
Regis opus, sterilisve diu palus, aptaque remis
Vicinas urbeis alit, & grave sentit aratrum:
Seu cursum mutavit iniquum frugibus annis,
Dactylus iter melius: mortalia facta peribunt:
Nedum sermonum stet honos, & gratia vivax,
Multa renascentur, quæ jam cecidere, cadentque:
Quæ nunc sunt in honore vocabula, si volet usus,
Quæ penes arbitriû est, & jus, & norma loquendi.
Res gestæ regumque, ducumque, & tristia bella,
Quo scribi possent numero, monstravit Homerus.
Versibus impariter junctis querimonia primum,
Post etiam inclusa est voti sententia compos.
Quis tamen exiguos elegos emiseric auctor,
Grammatici certant, & adhuc sub judice lis est.
Archilochum proprio rabies armavit iambo.

Hunc focci cepere pedum, grandesque cothurni,
 Alternis aptum sermonibus, & populareis
 Vincentem strepitus, & natum rebus agendis.
 Musa dedit fidibus Divos, puerosque Deorum,
 Et pugilem victorem, & equi certamine primum,
 Et juvenum curas, & libera vina referre.
 Descriptas servare vices, operumque colores,
 Curego, si nequeo, ignoroque, poeta salutor?
 Cur nescire, prudens prave, quam discere malo?
 Versibus exponi tragicis res comica non vult:
 Indignatur item privatis, ac prope focco
 Dignis carminibus narrari cœna Thyestæ.
 Singula quæque locum teneant sortita decenter.
 Interdum tamen & vocem comœdia tollit,
 Iratusque Chremes tumido delitigat ore:
 Et tragicus plerumque dolet sermone pedestri
 Telephus, & Pelens, cum pauper, & exul uterq;
 Projicit ampullas, & sesquipedaliam verba:
 Si curat cor spectantis tetigisse querela.
 Non satis est pulchra esse poemata: dulcia sunt,
 Et quocumq; volent, animum auditoris agunt,
 Ut ridentibus arident, ita flentibus adsunt
 Humani vultus. Si vis me flere, dolendum est
 Primum ipsi tibi: tunc tua me infortunia laedent,
 Telephe, vel Peleu. Male si mandata loqueris,
 Aut dormitabo, aut ridebo. Tristia mœstum
 Vultum verba decent: iratum, plena minarum:
 Ludentem, lasciva: severum, seria dictu.
 Formata enim natura prius nos intus ad omnem
 Fortunarum habitum: juvat, aut impellit ad iram:
 Aut ad humanum mœrore gravi deducit, & angit:
 Post effert animi motus interprete lingua.
 Si dicentis erunt fortunis absona dicta,
 Romani tollent equites, peditesque cachinnum.
 Intererit multum, Davusne loquatur, an heros:
 Maturusne senex, an adhuc florente juventa
 Fervidus: an matrona potens, an sedula nutrix
 Met-

Mercatorne vagus, cultorne virentis agelli:
Colchus, an Assyrius, Thebis nutritus, an Argis.
Aut famam sequere, aut sibi convenientia finge
Scriptor, honoratum si forte reponis Achillem:
Impiger, iracundus, inexorabilis, acer:
Jura neget sibi nata, nihil non arroget armis.
Sit Medea ferox, invictaque: flebilis Ino,
Perfidus Ixion, Iô vaga, tristis Orestes.
Siquid inexpertum scænar committis, & andes
Personam formare novam; servetur ad unum
Qualis ab incepto processerit, & sibi constet.
Difficile est proprie communia dicere: tuque
Rectus Iliacum carmen deducis in actus,
Quam si proferres ignota, indictaque primus.
Publica materies privati juris erit, si
Nec circa vilem, patulumque moraberis orbem,
Nec verbum verbo curabis reddere fidus
Interpres: nec desilies imitator in arctum,
Unde pedē proferre pudor vetet, aut operis lex.
Nec sic incipiens, ut scriptor cyclicus olim:
Fortunam Priami cantabo, & nobile bellum.
Quid dignum tanto ferret hic promissor hiatus?
Parturient montes, nascetur ridiculus mus.
Quanto rectius hic, qui nil molitur inepte!
Dic mihi Musæ virū, captæ post tempora Trojæ,
Qui mores hominum multorum vidit, & urbeis.
Non fumum ex fulgore, sed ex fumo dare lucem
Cogitat, ut speciosa dehinc miracula promat,
Antiphatē, Scyllamq; & cū Cyclope Charibdin;
Nec reditum Diomedis ab interitu Meleagri,
Nec geminobellum Trojanum orditur ab ovo.
Semper ad eventum festinat, & in media res
Non secus, ac notas, auditorem rapit, & , quæ
Desperat tractata nitescere posse, relinquit:
Atque ita mentitur, sic veris falsa remiscet,
Primo ne medium, medio ne discrepet inum.
Tu, quid ego, & populus mecum desideret, audie

Si plausoris egas aulae manentis, & usque
 Selluri, donec cantor, Vos plaudite, dicat:
 Aetatis cujusque notandi sunt tibi mores,
 Mobilibusque decor naturis dandus, & annis.
 Reddere qui voces jam scit puer, & pede certo
 Signat humum, gestit paribus colludere, & iram
 Colligit, ac ponit temere, & mutatur in horas.
 Imberbis juvenis tandem, custode remoto,
 Gaudet equis, canibusque; & aprici gramine campi:
 Cereus in vitium flecti, monitoribus asper,
 Utilium tardus provisor, prodigus artis,
 Sublimis, cupidusque; & amata relinquere pernix.
 Conversis studiis, aetas, animusque virilis
 Quærit opes, & amicitias, inservit honori;
 Commisille cavet, quod mox mutare laboret.
 Multa senem circumveniunt incommoda: vel quod
 Quærit, & inventis miser abstinet, ac timet uti.
 Vel quod res omnes timide, gelideque ministrat,
 Dilator, spes longus, iners, avidusque futuri:
 Difficilis, querulus, laudator temporis acti
 Se puero: censor castigatoremque minorum.
 Multa ferunt anni venientes commoda secum,
 Multa recedentes adimunt: ne forte seniles:
 Mandentur juveni partes, pueroque viriles.
 Semper in adjunctis, avoque morabimur aptis.
 Aut agitur res in scenis, aut acta refertur.
 Segnius irritant animos demissa per aurem,
 Quam quæ sunt oculis subjecta fidelibus, & quæ
 Ipse sibi tradit spectator: non tamen intus
 Digna geri, promes in scenam: multa que tolles
 Ex oculis, quæ mox narret facundia præsens.
 Nec pueros coram populo Medea trucidet:
 Aut humana palam coquat exta nefarius Atreus.
 Aut in avem Progne vertatur, Cadmus in anguē.
 Quodcumque ostendis mihi sic, incredulus odi.
 Neve minor quinto, neu sit productior actu
 Fabula, quæ posci vult, & spectata reponi.

Nec

Nec Deus intersit, nisi dignus vindice nodus
Inciderit: nec quarta loqui persona laboret.
Aëtoris parteis chorus, officiumque virile
Defendat: neu quid medios intercinat actus,
Quod non proposito conducat, & hæreat apte.
Ille bonis faveatque, & concilietur amicis,
Et regat iratos, & amet peccare timentis;
Ille dapes laudet mense brevis: ille salubrem
Justitiam, legesque, & apertis otia portis:
Ille tegat commissa, deosque precetur, & oret,
Ut redeat miseris, abeat fortuna superbis.
Tibia non, ut nunc, orichalco juncta, tubæque
Æmula, sed tenuis, simplexque foramine paucò
Adspirare, & adesse choris erat utilis, atque
Nondum spissa nimis complere sedilia flatu.
Quo sane populus numerabilis, utpote parvus,
Et frugì, castusque, verecundusque coibat.
Postquam cepit agros extendere victor, & urbem,
Latior amplecti murus, vinoque diurno
Placari Genium festis impune diebus;
Accessit numerisque, modisque licentia major.
Indoctus quid enim saperet, liberque laborum,
Rusticus urbano confusus, turpis honesto?
Sic prisca motumque, & luxuriam addidit arti
Tibicen, traxitque vagus per pulpita vestem,
Sic etiam fidibus voces crevere severis,
Et tulit eloquium insolitum facundia præceps,
Utiliumque sagax rerum, & divina futuri
Sortilegis non discrepuit sententia Delphis.
Carmine qui tragico vilem certavit ob hircum,
Mox etiam agresteis Satyros nudavit, & asper
Incolumi gravitate jocum tentavit, eo quod
Illecebris erat, & grata novitate morandus
Spectator, functusque sacris, & potus, & exlex.
Verum ita risores, ita commendare dicaces
Conveniet Satyros, ita vertere feria ludo;
Ne, quicumque Deus, quicumque, adhibebitur heros,

Regali conspectus in auro nuper, & ostro,
 Migret in obscuras humili sermone tabernas.
 Aut dum vitat humum, nubes, & inania captet.
 Effutire leveis indigna tragædia versus,
 Ut festis matrona moveri iussa diebus,
 Intererit Satyris paullum pudibunda proteſſis.
 Non ego inornata, & dominantia nomina solum,
 Verbaque, Pisones, Satyrarum scriptor amabo.
 Nec sic enitar tragico differre colori,
 Ut nihil intersit, Davusne loquatur, & audax
 Pythias, emuncto lucrata Simone talentum:
 An custos, famulusque Dei Silenus alumni.
 Ex noto fictum carmen sequar, ut sibi quis
 Speret idem: sudet multum, frustra que laboret
 Ausus idem: tantum series, juncturaque pollet:
 Tantum de medio sumptis accedet honoris.
 Sylvis deducti caveant, me iudice, Fauni,
 Ne velut innati triviis, ac pene forenses,
 Aut nimium teneris juvenentur versibus unquã,
 Aut immunda crepent, ignominiosaque dicta.
 Offenduntur enim, quibus est equus, & pater, & res:
 Nec si quid fricti ciceris probat, & nucis emptor,
 Aquis accipiunt animis, donantve corona.
 Syllaba longa brevi subiecta, vocatur Jambus,
 Pescitur: unde etiam trimetris accrescere jussit
 Nomen Jambeis, cum senos redderet ictus,
 Primus ad extremum similis sibi. Non ita pridẽ,
 Tardior ut pulo, graviorque veniret ad aureis,
 Spondaos stabileis in iura paterna recepit,
 Commodus, & patiens; non ut de sede secunda
 Cederet, aut quarta socialiter: hic & in Acci
 Nobilibus trimetris apparet rarus, & Enni.
 In scenam missos magno cum pondere versus,
 Aut operæ celeris nimium, cura que carentis;
 Aut ignorata premit artis crimine turpi.
 Non quis videt immodulata poemata iudex:
 Et data Romanis venia est indigna poetis.

Idcir-

Helicone vager, scribamque licenter? an omneis
visuros peccata putem mea tutus & intra
Spem veniæ cautus? vitavi denique culpam,
Non laudem merui. Vos exemplaria Græca
Nocturna versate manu, versate diurna.
At nostri proavi Plautinos & numeros, &
Laudavere sales: nimium patienter utrumque,
Ne dicam stulte, mirati; si modo ego, & vos
Scimus inurbanum lepido seponere dicto,
Legitimumque sonum digitis callemus, & aure.
Ignotum tragicae genus invenisse Camenæ
Dicitur, & plaustriis vexisse poemata Thespis:
Quæ canerent, agerentque peruncti facibus ora.
Post hunc personæ, pallæque repertor honestæ
Æschylus, & modicis instravit pulpita tignis,
Et docuit magnumque loqui, nitique cothurno.
Successit vetus his comœdia, non sine multa
Laude: sed invitum libertas excidit, & vim
Dignam lege regi. Lex est accepta, chorusque
Turpiter obtulit sublato jure nocendi.
Nil intentatum nostri liquere poetæ:
Nec minimum meruere decus, vestigia Græca
Ausu deferere, & celebrare domestica facta:
Vel qui prætextas, vel qui docuere togatas.
Nec virtute foret, clarisque potentius armis:
Quam lingua, Latium, si non offenderet unum-
Quemque poetarum linæ labor, & mora. Vos o
Pompilius sanguis carmen reprehendite, quod nō
Multa dies, & multa litura coercuit, atque
Perfectum decies non castigavit ad unguem.
Ingenium misera quia fortunatius arte
Credit, & excludit sanos Helicone poetas
Democritus: bona pars nō unguis ponere curat,
Non barbam: secreta petit loca, balnea vitat.
Nanciscetur enim pretium, nomenque poetæ,
Si tribus Anticyris caput insanabile nunquam
Tonsori Licino commiserit. O ego levis,
Qui-

Qui purgo bilem sub verni temporis horam,
 Non alius faceret meliora poemata: verum
 Nil tanti est; ergo fungar vice cotis, acutum
 Reddere quæ ferrum valet, exors ipsa secandi.
 Munus, & officium nil scribens ipse docebo:
 Unde parentur oves, quid alat, formetq; poetam:
 Quid deceat, quid nō: quo virtus, quo ferat error.
 Scribendi recte sapere est, & principium, & fons.
 Rem tibi Socraticæ poterunt ostendere chartæ,
 Verbaque provisam rem non invita sequentur.
 Qui didicit, patriæ quid debeat, & quid amicis;
 Quo sit amore parēs, quo frater amānus, & hospes
 Quod sit conscripti, quod iudicis officium; quæ
 Partes in bellum missi ducis; ille profecto
 Reddere personæ scit convenientia cuique.
 Respicere exemplar vitæ, morumque jubebo
 Doctum imitatore, & veras hinc ducere voces.
 Interdum speciosa jocis, morataque recte
 Fabula, nullius Veneris, sine pondere, & arte.
 Valdius oblectat populum, meliusque moratur,
 Quam versus inopes rerum, nugæque canoræ.
 Grajis ingenium, Grajis dedit ore rotundo
 Musa loqui præter laudem, nullius avaris.
 Romani pueri longis rationibus assent
 Discutiunt in partes centum deducere. Dicat
 Filius Albani, si de quincunce remota est
 Uncia, quid superat? poteris dixisse, triens. en,
 Rem poteris fervare tuam: redit uncia: quid sit?
 Semis. An hæc animos ærugo, & cura peculi
 Cum semel imbuerit, speramus carmina fingi
 Possē linenda cedro, & lævi servanda cupresso?
 Aut prodesse volunt, aut delectare poeta:
 Aut simul & jucunda, & idonea dicere vitæ.
 Quidquid præcipies, esto brevis, ut cito dicta
 Percipiant animi dociles, teneantque fideles.
 Omne supervacuum pleno de pectore manat.
 Ficta voluptatis causā sint proxima veris.

Nec

Ne quodcumque valet, poscat sibi fabula credi:
Neupranse Lamiæ vivum puerum extrahat alvo.
Centuriæ seniorum agitant expertia frugis:
Celsi prætereunt austerâ poemata Rhamnes.
Omne tulit punctum, qui miscuit utile dulci,
Lectorem delectando pariterque monendo.
Hic meret æra liber Sosis: hic & mare transit,
Et longum noto scriptori prorogat ævum.
Sunt delicta tamen, quibus ignovisse velimus:
Nam neque chorda sonum reddit, quem vult
manus, & mens:

Poscentique gravem persæpe remittit acutum:
Nec semper feriet, quodcumq; minabitur, arcus,
Verû ubi plura nitent in carmine, non ego paucis
Offendar maculis, quas aut incuria fudit
Aut humana parum cavit natura. Quid ergo?
Ut scriptor si peccat idem librarius usque,
Quamvis est monitus, venia caret: & citharædus
Ridetur chorda qui semper oberrat eadem.
Sic mihi, qui multum cessat, sit Charilus ille
Quem bis terque bonum cum risu miror, & idem
Indignor, quandoque bonus dormitat Homerus.
Verum opere in longo fas est obrepere somnum.
Ut pictura, poësis erit: quæ, si propius stes,
Tecapiet magis, & quædam si longius abstes.
Hæc amat obscurum: volet hæc sub luce videri,
Judicis argutum quæ non formidat acumen.
Hæc placuit semel: hæc decies repetita placebit.
O major juvenum, quamvis, & voce paterna
Fingeris ad rectum, & per te sapias, hoc tibi dictû
Tolle memor: certis medium, & tolerabile rebus
Recte concedi. Consultus juris, & actor,
Causarum mediocris abest virtute disertæ
Messalæ, nec scit quantum Castellius Aulus;
Sed tamen in pretio est. Mediocribus esse poetis
Non homines, non Di, non concessere columnæ.
Ut gratas inter mensas symphonia discors,

Et

Et crassum unguentū, & Sardo cū melle papā
 Offendunt, poterat duci quia coena sine illis.
 Sic animis natum, inventumque poema iuvadis,
 Si paullum a summo discessit, vergit ad imum.
 Ludere, qui nescit, campeltribus abstinet armis,
 Indoctusque pilæ, discive, trochive quiescit,
 Ne spissæ risum tollant impune coronæ.
 Qui nescit, versus tamen audet fingere. Quid nī?
 Liber, & ingenuus, præsertim census equestrem
 Summam nummorum, vitioq; remotus ab omni.
 Tu nihil invita dices, faciesve Minerva.
 Id tibi iudicium est, ea mens: si quid tamen olim
 Scripseris, in Metii descendat iudicis aures,
 Et patris, & nostras, nonamq; prematur in annū,
 Membranis intus positis, delere licebit,
 Quod non edideris: nescit vox missa reverti.
 Silvestreis homines facer interpretsque Deorum
 Cedibus, & victu fœdo deterruit Orpheus,
 Dictus ob hoc lenire tigreis, rabidosque leones.
 Dictus & Amphion Thebæ conditor arcis
 Saxa movere sonotestudinis, & prece blanda
 Ducere quo vellet. Fuit hæc sapientia quondam.
 Publica privatis fecet nere, sacra profanis:
 Concubitu prohibere vago: date jura maritis:
 Oppida moliri: leges incidere ligno.
 Sic honor, & nomen divinis vatibus, atque
 Carminibus venit. Post hos insignis Homerus
 Tyrtausque mares animos in Martia bella
 Versibus exacuit. Dictæ per carmina sortes,
 Et vitæ monstrata via est, & gratia regum
 Pieriis tentata modis, ludusque repertus,
 Et longorum operum finis ne forte pudori
 Sit tibi Musa lyræ solers, & cantor Apollo.
 Natura fieret laudabile carmen, an arte,
 Quæsitum est. Ego nec studium sine divite vena,
 Nec rude quid prosit video ingenium: alterius sic
 Altera poscit opem res, & conjurat amice.

Qui

Mudet optatam cursu contingere metam,
Ultra tulit fecitque puer, sudavit, & alfit.
Ostinuit Venere, & vino, qui Pythia cantat
Tibicen, didicit prius, extimuitque magistrum.
Nunc satis est dixisse: Ego mira poemata pango.
Occipet extremū scabies, mihi turpe relinquit,
Et, quod non didici, sane nescire fateri.
Ut prece ad merceis tubam qui cogit emendas:
Assentatores jubet ad lucrum ire poeta
Dives agris, dives positis in fenore nummis,
Si vero est, unctum qui recte ponere possit.
Et spondere levi pro paupere, & eripere atris
Litibus implicitum, mirabor, si sciet inter-
Noscerē mendacem, verumque beatus amicum.
Tu seu donaris, seu quid donare voles cui,
Nolito adversus tibi factos ducere plenum
Laticiae: clamabit enim, pulcre, bene, recte:
Pallefcet super his: etiam stillabit amicis
Ex oculis rorem: saliet, tundet pede terram.
Ut, qui conducti plorant in funere, dicunt,
Et faciunt prope plura dolentibus ex animo: sic
Derisor vero plus laudatore movetur.
Reges dicuntur multis urgere culullis,
Et torquere mero, quem perpexisse laborent,
An sit amicitia dignus. Si carmina condēs,
Nunquam te fallant animi sub vulpe latentes.
Quintilio si quid recitares; corrige, sodes,
Hoc, ajebat, & hoc: melius te posse negares
Bis, terque expertum frustra: delere jubebat,
Et male tornatos incudi reddere versus.
Si defendere delictum, quam vertere mallet,
Nullum ultra verbū, aut operam sumebat inanē,
Quin sine rivali teque, & tua solus amares.
Vir bonus, & prudēs versus reprehendet inerteis;
Culpabit duos, incomptis allinet atrum
Transverso calamo signum: ambitiosa recidet
Ornamenta: parum claris lucem dare coget:

Arguēt ambigue dictum; mutanda notat:
 Fiet Aristarchus; nec dicet: cur ego amicum
 Offendam in nugis? hæc nugæ seria ducen.
 In mala, derisum semel, exceptumque sinistre:
 Ut, mala quem scabies, aut morbus regius urget,
 Aut fanaticus error, & iracunda Diana,
 Vesani tetigisse timent, fugiuntque poetam,
 Qui sapiunt: agitat pueri, incautique sequuntur.
 Hic, dum sublimeis versus ructatur, & errat,
 Si veluti merulis intentus decidit auceps
 In puteum, foveamque, licet, Succurrite, longum
 Clamet, Io cives, non sit, qui tollere curet.
 Si quis curet opem ferre, & demittere funem;
 Qui scis, an prudens huc se dejecerit? atque
 Servari nolit? dicam; Siculique poetæ
 Narrabo interitum. Deus immortalis haberi
 Dum cupit Empedocles, ardentem frigidus Aetnâ
 Insiluit. Sit jus, liceatque perire poetis.
 Invitum qui servat, idem facit occidenti.
 Nec semel hoc fecit: nec, si retractus erit, jam
 Fiet homo, & ponet famosæ mortis amorem.
 Nec satis apparet, cur versus fastidet: utrum
 Minxerit in patrios cineres, an triste bidental
 Moverit incestus: certe furit, ac velut ursus,
 Objectos cavæ valuit si frangere clathros,
 Indoctum, doctumque fugat recitator acerbus.
 Quem vero arripuit, tenet, occiditque legendo,
 Non missura cutem, nisi plena cruoris, hirudo.

F I N I S.